

«Ζώντας μαζί ως ίσοι σε πολιτισμικά ποικιλόμορφες δημοκρατικές κοινωνίες»

Ένα μοντέλο των δεξιοτήτων
που απαιτούνται για τη συμμετοχή στη
δημοκρατική κουλτούρα

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

«ΖΩΝΤΑΣ ΜΑΖΙ ΩΣ ΙΣΟΙ ΣΕ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΠΟΙΚΙΛΟΜΟΡΦΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ»

Ένα μοντέλο των δεξιοτήτων που
απαιτούνται για τη συμμετοχή στη
δημοκρατική κουλτούρα

*Οι απόψεις που εκφράζονται στο παρόν
αποτελούν ευθύνη των συγγραφέων και δεν
αντικατοπτρίζουν απαραίτητα την επίσημη
πολιτική του Συμβουλίου της Ευρώπης.*

Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος. Απαγορεύεται
η μετάφραση, η αναπαραγωγή ή η μεταβίβαση,
με οποιαδήποτε μορφή ή οποιοδήποτε μέσο -
ηλεκτρονικό (CD-Rom, Διαδίκτυο κ.λπ.) ή μηχανικό,
όπως, μεταξύ άλλων, φωτοτύπηση, εγγραφή ή
οποιοδήποτε σύστημα αποθήκευσης ή ανάκτησης
πληροφοριών - του συνόλου ή μέρους της παρούσας
έκδοσης χωρίς την προηγούμενη έγγραφη άδεια
της Διεύθυνσης Επικοινωνίας (Directorate of
Communication, F-67075 Strasbourg Cedex ή
publishing@coe.int).

Φωτογραφία εξωφύλλου: © Shutterstock

Σχεδιασμός εξωφύλλου: Τμήμα Παραγωγής Εγγράφων
και Εκδόσεων, Συμβούλιο της Ευρώπης

Σελιδοποίηση: Τμήμα Παραγωγής Εγγράφων και
Εκδόσεων, Συμβούλιο της Ευρώπης

Εκδόσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης
F-67075 Strasbourg Cedex
<http://book.coe.int>

ISBN 978-92-871-8520-4
© Συμβούλιο της Ευρώπης, Μάρτιος 2016
Τυπώθηκε στο Συμβούλιο της Ευρώπης

Σχετικά με το έγγραφο αυτό

Το έγγραφο αυτό είναι προϊόν ενός προγράμματος του Συμβουλίου της Ευρώπης που πραγματοποιείται σε τέσσερα στάδια από 2014 -17. Το πρώτο στάδιο είναι αφιερωμένο στην ανάπτυξη ενός εννοιολογικού μοντέλου δεξιοτήτων που χρειάζονται οι πολίτες για την αποτελεσματική συμμετοχή σε μια δημοκρατική κουλτούρα. Το έγγραφο αυτό περιγράφει το μοντέλο και τις μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν για να αναπτυχθεί. Το έγγραφο απευθύνεται σε αναγνώστες που επιθυμούν να κατανοήσουν τις βασικές υποθέσεις και τις τεχνικές λεπτομέρειες του μοντέλου.

Το δεύτερο στάδιο του προγράμματος θα είναι αφιερωμένο στην ανάπτυξη των περιγραφών (δηλ. δηλώσεις ή περιγραφές για το τι μπορεί να κάνει ένα άτομο αν έχει εξοικειωθεί με τις διάφορες δεξιότητες που καθορίζονται από το μοντέλο), το τρίτο στάδιο στη διαπίστωση κατά πόσον είναι δυνατόν οι περιγραφείς να κατανεμηθούν σε επίπεδα επάρκειας και το τέταρτο στάδιο, στην παραγωγή υποστηρικτικών εγγράφων. Αυτή η τεκμηρίωση θα απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς και φορείς χάραξης πολιτικής και θα παρέχει μια λιγότερο τεχνική περιγραφή του τρέχοντος μοντέλου δεξιοτήτων. Θα εξηγεί επίσης το πώς το μοντέλο και οι περιγραφείς μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να βοηθήσουν τον σχεδιασμό του προγράμματος σπουδών, τον παιδαγωγικό σχεδιασμό και την ανάπτυξη νέων μορφών αξιολόγησης (για χρήση είτε σε αυτοαξιολόγηση ή σε αξιολόγηση από άλλους).

Όλα τα υλικά που παράγονται από το πρόγραμμα τελικά θα ενσωματωθούν σε ένα *Πλαίσιο αναφοράς δεξιοτήτων για δημοκρατική κουλτούρα του Συμβουλίου της Ευρώπης*.

Περισσότερες πληροφορίες για το πρόγραμμα διατίθενται από τον ιστότοπο του προγράμματος:

www.coe.int/competences

Περιεχόμενα

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΕΓΓΡΑΦΟ ΑΥΤΟ	3
PREFACE	7
ΕΚΤΕΝΗΣ ΠΕΡΙΛΗΨΗ	9
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	15
2. ΜΙΑ ΥΠΟΘΕΣΗ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ: ΟΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙΕΣ ΑΛΛΑ ΟΧΙ ΕΠΑΡΚΕΙΣ	17
3. ΜΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΥΠΟΘΕΣΗ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ: ΟΛΕΣ ΟΙ ΚΟΥΛΤΟΥΡΕΣ ΕΙΝΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ ΕΤΕΡΟΓΕΝΕΙΣ, ΑΜΦΙΣΒΗΤΟΥΜΕΝΕΣ, ΔΥΝΑΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΡΚΩΣ ΕΞΕΛΙΣΣΟΜΕΝΕΣ	19
4. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΑΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΣΤΟ ΤΡΕΧΟΝ ΜΟΝΤΕΛΟ	23
5. Η ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟ ΤΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ	27
5.1. Έλεγχος των υφισταμένων συστημάτων δεξιότητας	27
5.2. Έλεγχος των υφισταμένων συστημάτων δεξιότητας	29
5.3. Η αναγνώριση των δεξιοτήτων για ένταξη στο μοντέλο	29
6. ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ	35
6.1. Αξίες	36
6.2. Στάσεις	39
6.3. Ικανότητες	44
6.4. Γνώση και κριτική κατανόηση	52
7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	59
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α	61
ΠΗΓΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΑΣ ΠΟΥ ΕΛΕΓΧΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	61
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β	71
ΟΙ 55 ΠΙΘΑΝΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΤΗΚΑΝ ΜΕΣΑ ΑΠΟ 101 ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ	71
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ	73
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΠΕΡΑΝ ΤΩΝ ΑΝΑΦΟΡΩΝ ΠΟΥ ΑΠΑΡΙΘΜΟΥΝΤΑΙ ΣΤΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α	73
APPENDIX D	77
AUTHORS AND CONTRIBUTORS	77

Πρόλογος

Το Συμβούλιο της Ευρώπης εδώ και χρόνια δραστηριοποιείται στους τομείς της εκπαίδευσης όσον αφορά τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη και του διαπολιτισμικού διαλόγου. Αρχικά, η Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Σύμβαση τέθηκε σε ισχύ το 1954. Ενώ η ανάμνηση του πολέμου ήταν ακόμη ζωντανή και νέες διαιρέσεις ταλάνιζαν την Ευρώπη, τα ευρωπαϊκά κράτη-έθνη συμφώνησαν, με τη σύναψη της εν λόγω Συνθήκης, να ενθαρρύνουν τη μελέτη των γλωσσών, της ιστορίας και του πολιτισμού για χάρη της ενότητας, δηλαδή να συμβάλουν «στη διασφάλιση και την προαγωγή των ιδεωδών και των αρχών που αποτελούν κοινή [μας] κληρονομιά».

Έκτοτε, το Συμβούλιο της Ευρώπης διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης και της κατανόησης μέσω της εκπαίδευσης σε πολλές συγκρουσιακές καταστάσεις που έχουν πλήξει την Ευρώπη. Επιπλέον, μέσω της εκπαίδευσης, μπορέσαμε να συνδράμουμε πολλά νεότερα κράτη μέλη κατά τη μετάβασή τους στη δημοκρατία. Η δημοκρατία, βέβαια, στηρίζεται σε θεσμούς και νόμους, ζει όμως μέσα από τις ενέργειες και τη συμπεριφορά των πολιτών της. Η δημοκρατική κουλτούρα πρέπει επομένως να διδάσκεται και να προωθείται.

Ενώπιον των νέων προκλήσεων που αντιμετωπίζουν σήμερα τα ευρωπαϊκά έθνη, ο Οργανισμός μας καλείται να ενισχύσει τη στήριξή του στους μαθητές. Η αύξηση της μετανάστευσης και της πολυμορφίας, η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας πληροφοριών και η παγκοσμιοποίηση επηρεάζουν έντονα τις ταυτότητες των ανθρώπων. Περισσότερο από ποτέ, συμβιώνουν μέσα στις κοινότητές μας άνθρωποι οι οποίοι έχουν διαφορετικές πεποιθήσεις, καταβολές και προοπτικές για το μέλλον. Αν και πρέπει να χαιρόμαστε με αυτόν τον πλούτο των ευρωπαϊκών κοινωνιών, οφείλουμε επίσης να σκεφτούμε προσεκτικά τον τρόπο με τον οποίο μπορούμε να καλλιεργήσουμε μια σειρά κοινών αξιών γύρω από τις οποίες θα οργανωθούμε. Πώς επιλύουμε τις αντιπαραθέσεις μεταξύ διαφορετικών κοσμοθεωριών; Ποιες στάσεις και ποιες συμπεριφορές μπορούμε να δεχθούμε και ποιες δεν μπορούμε;

Ο χειρισμός αυτών των διλημάτων δεν είναι εύκολος. Ωστόσο, ο κίνδυνος να αποφύγουμε αυτά τα ερωτήματα ήρθε ξαφνικά στο φως με το πρόσφατο κύμα των αλλοδαπών τρομοκρατών μαχητών: νέοι Ευρωπαίοι οι οποίοι είναι ριζοσπαστικοποιημένοι και έχουν υποστεί πλύση εγκεφάλου προκειμένου να απαξιώσουν τη δημοκρατική ζωή και να πολεμήσουν τους συμπολίτες τους. Αυτού του είδους ο εξτρεμισμός ευδοκίμει μόνο στο μυαλό των νέων που δεν έχουν διδαχθεί να κατανοούν την πολυμορφία, αντί να τη φοβούνται, και που δυσκολεύονται να αναπτύξουν κριτικό πνεύμα και να σκέφτονται από μόνοι τους.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης θέτει λοιπόν στη διάθεση των εκπαιδευτών όλου του κόσμου ένα πρωτοποριακό σύνολο δεξιοτήτων το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να διδαχθούν οι μαθητές πώς να συνυπάρχουν ως δημοκρατικοί πολίτες σε ποικιλόμορφες κοινωνίες. Καθώς τα έθνη μας εξακολουθούν να γίνονται πιο ποικιλόμορφα, οι γνώσεις και οι δεξιότητες αυτές θα είναι ολοένα και πιο σημαντικές. Ο σκοπός δεν είναι να διδάξουμε στους μαθητές τι να σκέφτονται αλλά πώς να σκέφτονται, προκειμένου να μπορούν να εξελιχθούν σε έναν κόσμο όπου να μην όλες οι απόψεις δεν είναι ίδιες, όλοι όμως έχουν την υποχρέωση να διαφυλάξουν τις δημοκρατικές αρχές χάρη στις οποίες είναι δυνατή η συμβίωση των πολιτισμών.

Η κατάρτιση των δεξιοτήτων έγινε κατά τρόπο ώστε τα κράτη μέλη να μπορούν να τις προσαρμόσουν στις ανάγκες τους και στο ξεχωριστό πολιτιστικό προφίλ των κοινωνιών τους. Μέσα από αυτό το πλαίσιο, οι εκπαιδευτές θα μπορέσουν να εμφυσήσουν τις αξίες της ανοχής και του σεβασμού στους μαθητές τους, οι οποίοι καθώς μεγαλώνουν καταλαβαίνουν ποια είναι τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις τους απέναντι στους άλλους. Θα συνεχίσουμε την εκπαίδευση στον τομέα της δημοκρατίας παρέχοντας στα κράτη μέλη μας συμβουλές σχετικά με την εφαρμογή αυτού του πλαισίου δεξιοτήτων και συνδράμοντας στην κατάρτιση όσων θα το εφαρμόσουν στην πράξη. Ελπίζω ότι όλα τα κράτη μέλη θα στηρίξουν πλήρως αυτήν τη φιλόδοξη και επίκαιρη πρωτοβουλία.

Thorbjørn Jagland

Γενικός Γραμματέας

του Συμβουλίου της Ευρώπης

Εκτενής Περίληψη

Aυτό το έγγραφο περιγράφει ένα εννοιολογικό μοντέλο των δεξιοτήτων που πρέπει να αποκτηθούν από τους μαθητές αν θέλουν να συμμετέχουν αποτελεσματικά σε μια δημοκρατική κουλτούρα και να ζήσουν ειρηνικά μαζί με άλλους σε πολιτισμικά ποικιλόμορφες δημοκρατικές κοινωνίες. Στόχος είναι ότι το μοντέλο θα χρησιμοποιηθεί για τη λήψη ενημερωμένων εκπαιδευτικών αποφάσεων και τον σχεδιασμό, βοηθώντας τα εκπαιδευτικά συστήματα να αξιοποιηθούν για την προετοιμασία των μαθητών για ζωή ως άξιοι δημοκρατικοί πολίτες.

Το έγγραφο χωρίζεται σε 7 τμήματα.

Στο τμήμα 1, περιγράφεται ο εκπαιδευτικός σκοπός του μοντέλου δεξιοτήτων. Το τμήμα αυτό εξηγεί επίσης γιατί η φράση ‘δημοκρατική κουλτούρα’ και όχι ‘δημοκρατία’ χρησιμοποιείται στο παρόν πλαίσιο: αυτό είναι για να τονιστεί το γεγονός ότι, ενώ η δημοκρατία δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς δημοκρατικούς θεσμούς και νόμους, τέτοιοι θεσμοί και νόμοι δεν μπορούν να λειτουργήσουν στην πράξη εκτός αν στηρίζονται σε μια δημοκρατική κουλτούρα, δηλαδή, σε δημοκρατικές αξίες, στάσεις και πρακτικές. Το τμήμα 1 εξηγεί επίσης την αλληλεξάρτηση μεταξύ δημοκρατικής κουλτούρας και διαπολιτισμικού διαλόγου σε πολιτισμικά ποικιλόμορφες κοινωνίες: σε τέτοιες κοινωνίες, ο διαπολιτισμικός διάλογος είναι ζωτικής σημασίας για να εξασφαλιστεί η συμμετοχή όλων των πολιτών στη δημοκρατική συζήτηση, το διάλογο και την αξιολόγηση.

Τα τμήματα 2 και 3 περιγράφουν τις υποθέσεις υποβάθρου που διέπουν το μοντέλο. Το τμήμα 2 περιγράφει την υπόθεση ότι, ενώ είναι απαραίτητο για τους πολίτες να αποκτήσουν μια σειρά δεξιοτήτων προκειμένου να συμμετέχουν αποτελεσματικά σε μια δημοκρατική κουλτούρα, οι δεξιότητες αυτές δεν επαρκούν για να προκύψει μια τέτοια συμμετοχή, επειδή η δημοκρατική συμμετοχή απαιτεί επίσης κατάλληλες θεσμικές δομές. Με άλλα λόγια και οι δεξιότητες και οι δημοκρατικοί θεσμοί είναι αναγκαίοι για τη διατήρηση μιας δημοκρατικής κουλτούρας. Επιπλέον, η δημοκρατική συμμετοχή όλων των πολιτών εντός της κοινωνίας, απαιτεί τη λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση των κοινωνικών ανισοτήτων και των διαρθρωτικών μειονεκτημάτων. Ελλείψει τέτοιων μέτρων, τα μέλη των μειονεκτουσών ομάδων θα περιθωριοποιηθούν στις δημοκρατικές διαδικασίες, ανεξάρτητα από τα ποια μπορεί να είναι τα επίπεδα της δημοκρατικής τους δεξιότητας.

Το τμήμα 3 περιγράφει την έννοια της ‘κουλτούρας’ που υποθέτει μοντέλο δεξιοτήτων. Όλες οι κουλτούρες είναι εσωτερικά ετερογενείς, αμφισβητούμενες, δυναμικές και συνεχώς εξελισσόμενες και όλοι οι άνθρωποι ζουν σε πολλαπλούς πολιτισμούς που αλληλεπιδρούν με πολύπλοκους τρόπους. Η έννοια του ‘διαπολιτισμικού’ εξετάζεται επίσης σε αυτό το τμήμα. Προτείνεται ότι οι διαπολιτισμικές καταστάσεις προκύπτουν όταν ένα άτομο αντιλαμβάνεται ένα άλλο άτομο ή ομάδα ως πολιτισμικά διαφορετικό από τον ίδιο. Ο διαπολιτισμικός διάλογος συνεπώς ορίζεται ως ο διάλογος που πραγματοποιείται μεταξύ ατόμων ή ομάδων που αντιλαμβάνονται τους εαυτούς τους

ως έχοντες διαφορετικές πολιτισμικές σχέσεις ο ένας από τον άλλο. Σημειώνεται ότι ενώ ο διαπολιτισμικός διάλογος είναι εξαιρετικά σημαντικός για την προώθηση της ανεκτικότητας και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής στις πολιτισμικά ποικιλόμορφες κοινωνίες, ένας τέτοιος διάλογος σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να είναι εξαιρετικά απαιτητικός και δύσκολος.

Το τμήμα 4 εν συνεχεία, αναλύει την έννοια της δεξιότητας που χρησιμοποιείται από το μοντέλο. Ως δημοκρατική και διαπολιτισμική δεξιότητα ορίζεται η ικανότητα κινητοποίησης και ανάπτυξης των σχετικών αξιών, στάσεων, ικανοτήτων, γνώσεων ή / και κατανόησης, προκειμένου να ανταποκριθούμε κατάλληλα και αποτελεσματικά στις απαιτήσεις, τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται από τις δημοκρατικές και τις διαπολιτισμικές καταστάσεις. Η δεξιότητα αντιμετωπίζεται ως μια δυναμική διαδικασία κατά την οποία ένα άξιο άτομο κινητοποιεί και αναπτύσσει συστάδες ψυχολογικών πόρων με έναν ενεργό και προσαρμοστικό τρόπο προκειμένου να ανταποκριθεί σε νέες συνθήκες, όπως αυτές προκύπτουν.

Το τμήμα 4 περιγράφει επίσης πώς, εκτός από αυτή την παγκόσμια και ολιστική χρήση του όρου 'δεξιότητα' (στον ενικό), ο όρος 'δεξιότητες' (στον πληθυντικό) χρησιμοποιείται στο τρέχον έγγραφο για να αναφερθεί στους συγκεκριμένους επιμέρους πόρους (δηλαδή, τις συγκεκριμένες αξίες, στάσεις, ικανότητες, γνώσεις και κατανόηση) που κινητοποιούνται και αναπτύσσονται στην παραγωγή δεξιότητας συμπεριφοράς. Με άλλα λόγια, για την παρούσα αναφορά, η δεξιότητα αποτελείται από την επιλογή, την ενεργοποίηση και την οργάνωση των δεξιοτήτων και την εφαρμογή αυτών των δεξιοτήτων με έναν συντονισμένο, προσαρμοστικό και δυναμικό τρόπο σε συγκεκριμένες καταστάσεις.

Το τμήμα 5 περιγράφει τη μέθοδο εργασίας μέσω της οποίας αναγνωρίστηκαν συγκεκριμένες δεξιότητες για ένταξη στο τρέχον μοντέλο. Ένα αξιοσημείωτο χαρακτηριστικό του μοντέλου είναι ότι δεν σχεδιάστηκε από το μηδέν. Αντίθετα, βασίστηκε σε μια συστηματική ανάλυση των υφιστάμενων εννοιολογικών συστημάτων δημοκρατικής και διαπολιτισμικής δεξιότητας. Πραγματοποιήθηκε έλεγχος μέσα από τον οποίο αναγνωρίστηκαν 101 συστήματα. Αυτά τα 101 συστήματα αποσυντέθηκαν για να εντοπιστούν όλες οι επιμέρους δεξιότητες που περιείχαν και οι δεξιότητες αυτές στη συνέχεια ομαδοποιήθηκαν σε συγγενή σύνολα. Αυτό οδήγησε στην αναγνώριση 55 πιθανών δεξιοτήτων για ένταξη στο μοντέλο. Για να βοηθηθεί η μείωση αυτού του καταλόγου των δεξιοτήτων σε ένα πιο εύχρηστο και πρακτικό μήκος, ένα σύνολο βασικών κριτηρίων και ρεαλιστικών εκτιμήσεων χρησιμοποιήθηκε για την αναγνώριση των βασικών δεξιοτήτων που έπρεπε να ενταχθούν στο μοντέλο. Η εφαρμογή αυτών των κριτηρίων και εκτιμήσεων οδήγησαν στην αναγνώριση 20 δεξιοτήτων για ένταξη στο μοντέλο: 3 σετ αξιών, 6 στάσεις, 8 ικανότητες και 3 φορείς γνώσης και κριτικής κατανόησης. Οι δεξιότητες αυτές χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή του μοντέλου. Στη συνέχεια παράχθηκε ένα προσχέδιο του εγγράφου που περιγράφει το μοντέλο και κυκλοφόρησε σε μια διεθνή άσκηση διαβούλευσης με τη συμμετοχή ακαδημαϊκών εμπειρογνομόνων, εκπαιδευτικών και φορέων χάραξης πολιτικής. Οι απαντήσεις που λήφθηκαν κατά τη διαβούλευση υποστήριξαν σθεναρά το μοντέλο, αλλά επίσης προσέφεραν μια ποικιλία χρήσιμων πληροφοριών. Τα σχόλια χρησιμοποιήθηκαν για να τελειοποιήσουν τις λεπτομέρειες του μοντέλου και για να καθοδηγήσουν τη γραφή του τρέχοντος εγγράφου.

Σχήμα 1 Οι 20 δεξιότητες που περιλαμβάνονται στο μοντέλο Δεξιοτήτων για Δημοκρατική Κουλτούρα

Το τμήμα 6 περιγράφει το μοντέλο που προκύπτει στο σύνολό του, αναφέροντας και περιγράφοντας όλες τις συγκεκριμένες αξίες, στάσεις, ικανότητες, γνώσεις και κριτική κατανόηση που επιτρέπουν σε ένα άτομο να συμμετέχει αποτελεσματικά και όπως αρμόζει σε μια δημοκρατική κουλτούρα. Το μοντέλο παρουσιάζεται περιληπτικά στην Εικόνα 1 παραπάνω ενώ ένας πλήρης κατάλογος των 20 δεξιοτήτων, μαζί με μια περιληπτική περιγραφή κάθε δεξιότητας, παρέχεται στο πλαίσιο παρακάτω.

Το τμήμα 7 ολοκληρώνει το έγγραφο επισημαίνοντας δύο ελπίδες για το τρέχον μοντέλο: ότι θα αποδειχθεί χρήσιμο για την εκπαιδευτική διαδικασία λήψης αποφάσεων και το σχεδιασμό και ότι θα βοηθήσει στην ενδυνάμωση των νέων ως αυτόνομων κοινωνικών παραγόντων ικανών να επιλέγουν και να επιδιώκουν τους δικούς τους στόχους στη ζωή μέσα στο πλαίσιο που παρέχεται από τους δημοκρατικούς θεσμούς και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Το παράρτημα Α παρέχει έναν κατάλογο των πηγών των 101 συστημάτων δεξιότητας που ελέγχθηκαν από το πρόγραμμα. Το παράρτημα Β παρέχει έναν κατάλογο των 55 πιθανών δεξιοτήτων που αναγνωρίστηκαν μέσα από 101 συστήματα. Το παράρτημα Γ παρέχει κάποιες προτάσεις για περαιτέρω ανάγνωση πέρα των αναφορών που απαριθμούνται στο παράρτημα Α.

Ένας περιληπτικός κατάλογος των δεξιοτήτων που δίνουν τη δυνατότητα σε ένα άτομο να συμμετέχει αποτελεσματικά και όπως αρμόζει σε μια κουλτούρα δημοκρατίας

Αξίες

Το να δίνουμε αξία στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια και τα ανθρώπινα δικαιώματα

Η αξία αυτή βασίζεται στη γενική πεποίθηση ότι κάθε ανθρώπινο ον είναι ίσης αξίας, έχει ίση αξιοπρέπεια, έχει δικαίωμα σε ίσο σεβασμό και δικαιούται το ίδιο σύνολο ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών και θα έπρεπε να αντιμετωπίζεται αναλόγως.

Το να δίνουμε αξία στην πολιτιστική πολυμορφία

Η αξία αυτή βασίζεται στη γενική πεποίθηση ότι οι άλλες πολιτισμικές σχέσεις, η πολιτισμική ποικιλομορφία και η πολυμορφία και η πολυφωνία των προοπτικών, των απόψεων και των πρακτικών θα έπρεπε να αντιμετωπίζεται θετικά, να εκτιμάται και να αγαπιέται.

Το να δίνουμε αξία στη δημοκρατία, το δίκαιο, τη δικαιοσύνη, την ισότητα και το γράμμα του νόμου

Αυτό το σύνολο αξιών βασίζεται στη γενική πεποίθηση ότι οι κοινωνίες θα έπρεπε να λειτουργούν και να διέπονται από δημοκρατικές διαδικασίες που σέβονται τις αρχές του δικαίου, της δικαιοσύνης, της ισότητας και το γράμμα του νόμου.

Στάσεις

Δεκτικότητα στην πολιτισμική ετερότητα και άλλες πεποιθήσεις, στις απόψεις για τον κόσμο και τις πρακτικές

Το ανοικτό πνεύμα είναι μια στάση απέναντι σε άτομα που θεωρείται ότι έχουν διαφορετικές πολιτισμικές σχέσεις από εμάς ή που έχουν πεποιθήσεις, κοσμοθεωρίες και πρακτικές, οι οποίες διαφέρουν από τις δικές μας. Περιλαμβάνει την ευαισθησία, την περιέργεια και την προθυμία συνεργασίας με άλλους και άλλες αντιλήψεις για τον κόσμο.

Σεβασμός

Ο σεβασμός αποτελείται από θετική άποψη και εκτίμηση για κάποιον ή κάτι με βάση την κρίση ότι έχει πραγματική σημασία ή αξία. Το να έχουμε σεβασμό για άλλα άτομα που θεωρείται ότι έχουν διαφορετικές πολιτισμικές σχέσεις ή διαφορετικές πεποιθήσεις, απόψεις ή πρακτικές από τις δικές μας είναι ζωτικής σημασίας για τον αποτελεσματικό διαπολιτισμικό διάλογο και μια δημοκρατική κουλτούρα.

Πολιτειακή συνείδηση

Η πολιτειακή συνείδηση είναι μια στάση προς μια κοινότητα ή κοινωνική ομάδα στην οποία ανήκουμε και η οποία είναι μεγαλύτερη από τον άμεσο οικογενειακό μας κύκλο και τους φίλους μας. Πρόκειται για μια αίσθηση ότι ανήκουμε σε αυτήν την κοινότητα, την επίγνωση των άλλων στην κοινότητα, την επίγνωση των επιπτώσεων

των ενεργειών μας σε αυτά τα άτομα, την αλληλεγγύη με τα άλλα μέλη της κοινότητας και μια αίσθηση του πολιτειακού καθήκοντος προς την κοινότητα.

Υπευθυνότητα

Η υπευθυνότητα είναι μια στάση προς τις δικές μας ενέργειες. Αφορά το να είμαστε στοχαστικοί σχετικά με τις ενέργειές μας, να δημιουργούμε προθέσεις για το πώς να ενεργούμε με έναν ηθικά πρόποντα τρόπο, να εκτελούμε ευσυνείδητα αυτές τις ενέργειες και να κρατάμε τον εαυτό μας υπόλογο για τα αποτελέσματα αυτών των ενεργειών.

Αυτάρκεια

Η αυτάρκεια είναι μια στάση προς τον εαυτό μας. Αφορά μια θετική πίστη για τις δικές μας ικανότητες να αναλάβουμε τις ενέργειες που απαιτούνται για την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων και την αυτοπεποίθηση ότι μπορούμε να κατανοήσουμε θέματα, να επιλέξουμε κατάλληλες μεθόδους επίτευξης έργων, να ξεπεράσουμε εμπόδια με επιτυχία και, να κάνουμε τη διαφορά στον κόσμο.

Ανεκτικότητα στην ασάφεια

Η ανεκτικότητα στην ασάφεια είναι μια στάση απέναντι σε καταστάσεις οι οποίες είναι αβέβαιες και υπόκεινται σε πολλαπλές αντικρουόμενες ερμηνείες. Αφορά την θετική αξιολόγηση αυτού του είδους καταστάσεων και την εποικοδομητική αντιμετώπισή τους.

Ικανότητες

Ικανότητες αυτόνομης μάθησης

Οι ικανότητες αυτόνομης μάθησης είναι οι ικανότητες που απαιτούνται για να επιδιωχθεί, να οργανωθεί και να αξιολογηθεί η δική μας μάθηση σύμφωνα με τις ανάγκες μας, με έναν αυτοκατευθυνόμενο τρόπο, χωρίς να μας ζητηθεί από άλλους.

Ικανότητες αναλυτικής και κριτικής σκέψης

Οι ικανότητες αναλυτικής και κριτικής σκέψης είναι οι ικανότητες που απαιτούνται για την ανάλυση, την αξιολόγηση και την εκτίμηση οποιουδήποτε είδους υλικών (π.χ. κειμένων, επιχειρημάτων, ερμηνειών, θεμάτων, γεγονότων, εμπειριών, κλπ.) με έναν συστηματικό και ορθολογικό τρόπο.

Ικανότητες ακρόασης και παρατήρησης

Οι ικανότητες ακρόασης και παρατήρησης είναι οι ικανότητες που απαιτούνται για να προσέξουμε και να κατανοήσουμε το τι λέγεται και το πώς λέγεται και να παρατηρούμε και να κατανοούμε τη μη-λεκτική συμπεριφορά των άλλων.

Ενσυναίσθηση

Η ενσυναίσθηση είναι το σύνολο των ικανοτήτων που απαιτούνται για να κατανοήσουμε και να σχετιστούμε με τις σκέψεις, τις πεποιθήσεις και τα συναισθήματα άλλων και να δούμε τον κόσμο από την προοπτική άλλων.

Ευελιξία και προσαρμοστικότητα

Η ευελιξία και η προσαρμοστικότητα είναι οι ικανότητες που απαιτούνται για να προσαρμόσουμε και να ρυθμίσουμε τις σκέψεις, τα αισθήματα ή τις συμπεριφορές μας έτσι ώστε να ανταποκρινόμαστε αποτελεσματικά και με πρόπονα τρόπο σε νέα πλαίσια και καταστάσεις.

Γλωσσικές, επικοινωνιακές και πολυγλωσσικές ικανότητες

Οι γλωσσικές, επικοινωνιακές και πολυγλωσσικές ικανότητες είναι οι ικανότητες που απαιτούνται για την αποτελεσματική και πρόποσα επικοινωνία με άτομα που μιλάνε την ίδια ή μια άλλη γλώσσα, και το να ενεργούμε ως μεσολαβητές ανάμεσα σε άτομα που μιλάνε διαφορετικές γλώσσες.

Ικανότητες συνεργασίας

Οι ικανότητες συνεργασίας είναι ικανότητες που απαιτούνται για την επιτυχή συμμετοχή με άλλους σε κοινές δραστηριότητες, έργα και εγχειρήματα και την ενθάρρυνση άλλων για συνεργασία έτσι ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι της ομάδας.

Ικανότητες επίλυσης συγκρούσεων

Οι ικανότητες επίλυσης συγκρούσεων είναι οι ικανότητες που απαιτούνται για την αντιμετώπιση, τη διαχείριση και την επίλυση των συγκρούσεων με ειρηνικό τρόπο με την καθοδήγηση των συγκρουόμενων μερών προς τις βέλτιστες λύσεις που είναι αποδεκτές από όλα τα μέρη.

Γνώση και πολιτισμική κατανόηση

Γνώση και κριτική κατανόηση του εαυτού μας

Αυτό περιλαμβάνει τη γνώση και την κριτική κατανόηση των δικών μας σκέψεων, πεποιθήσεων, συναισθημάτων και κινήτρων και των δικών μας πολιτισμικών σχέσεων και προοπτικών για τον κόσμο.

Γνώση και κριτική κατανόηση γλώσσας και επικοινωνίας

Αυτό περιλαμβάνει τη γνώση και την κριτική κατανόηση των κοινωνικά κατάλληλων λεκτικών και μη λεκτικών επικοινωνιακών συμβάσεων που λειτουργούν στη γλώσσα (γλώσσες), ποιες χρησιμοποιεί κανείς, τι επιδράσεις μπορούν να έχουν σε άλλους, οι διαφορετικές μορφές επικοινωνίας και πώς κάθε γλώσσα εκφράζει πολιτισμικά κοινές έννοιες με ένα μοναδικό τρόπο.

Γνώση και κριτική κατανόηση του εαυτού μας

Αυτό περιλαμβάνει ένα μεγάλο και πολύπλοκο σώμα γνώσης και κριτικής κατανόησης σε διάφορους τομείς συμπεριλαμβανομένης της πολιτικής, του δικαίου, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, του πολιτισμού, της κουλτούρας, των θρησκειών, της ιστορίας, των ΜΜΕ, των οικονομιών, του περιβάλλοντος και της βιωσιμότητας.

1. Εισαγωγή

Το έγγραφο αυτό προτείνει ένα εννοιολογικό μοντέλο των δεξιοτήτων που επιτρέπουν στους πολίτες να συμμετέχουν αποτελεσματικά σε μια δημοκρατική κουλτούρα. Ο σκοπός του μοντέλου είναι να περιγράψει τις δεξιότητες που πρέπει να αποκτηθούν από τους μαθητές αν πρόκειται να συμμετέχουν αποτελεσματικά ως πολίτες και να ζήσουν ειρηνικά μαζί με τους άλλους ως ίσοι σε πολιτισμικά ποικιλόμορφες δημοκρατικές κοινωνίες. Στόχος είναι ότι το μοντέλο που περιγράφεται στο έγγραφο αυτό θα χρησιμοποιηθεί για τη λήψη ενημερωμένων εκπαιδευτικών αποφάσεων και τον σχεδιασμό, βοηθώντας τα εκπαιδευτικά συστήματα να αξιοποιηθούν για την προετοιμασία των μαθητών για ζωή ως άξιοι δημοκρατικοί πολίτες.¹

Ο όρος 'δημοκρατική κουλτούρα' και όχι 'δημοκρατία' χρησιμοποιείται στο παρόν πλαίσιο για να τονιστεί το γεγονός ότι, ενώ η δημοκρατία δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς δημοκρατικούς θεσμούς και νόμους, τέτοιοι θεσμοί και νόμοι δεν μπορούν να λειτουργήσουν στην πράξη εκτός αν στηρίζονται σε μια δημοκρατική κουλτούρα, δηλαδή, σε δημοκρατικές αξίες, στάσεις και πρακτικές. Μεταξύ άλλων, αυτές περιλαμβάνουν δέσμευση για το κράτος δικαίου και τα ανθρώπινα δικαιώματα, δέσμευση για την δημόσια σφαίρα, πεποίθηση ότι οι συγκρούσεις πρέπει να επιλύονται ειρηνικά, αναγνώριση και σεβασμό στη διαφορετικότητα, προθυμία έκφρασης των απόψεών μας, προθυμία να ακούσουμε τις απόψεις των άλλων, δέσμευση για τις αποφάσεις που λαμβάνονται από πλειοψηφίες, δέσμευση για την προστασία των μειονοτήτων και των δικαιωμάτων τους και προθυμία συμμετοχής σε διάλογο μέσα από πολιτισμικές διαιρέσεις.

Το μοντέλο που περιγράφεται σε αυτό το έγγραφο αφορά τον διαπολιτισμικό διάλογο ως κεντρικής σημασίας στις δημοκρατικές διαδικασίες μέσα σε πολιτισμικά ποικιλόμορφες κοινωνίες. Μια θεμελιώδης αρχή της δημοκρατίας είναι ότι οι άνθρωποι που επηρεάζονται από πολιτικές αποφάσεις θα πρέπει να είναι σε θέση να εκφράσουν τις απόψεις τους, όταν λαμβάνονται οι αποφάσεις αυτές και ότι οι υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων πρέπει να δώσουν προσοχή σε αυτές τις απόψεις. Ο διαπολιτισμικός διάλογος είναι το πιο σημαντικό μέσο με το οποίο οι πολίτες μπορούν να εκφράσουν τις απόψεις, τις προσδοκίες, τις ανησυχίες και τις ανάγκες τους σε όσους έχουν διαφορετικές πολιτισμικές σχέσεις από εκείνους. Αυτό σημαίνει ότι, σε πολιτισμικά ποικιλόμορφες κοινωνίες, ο διαπολιτισμικός διάλογος είναι ζωτικής σημασίας για τη δημοκρατική συζήτηση, το διάλογο και την αξιολόγηση και για να καταστεί δυνατή σε όλους τους πολίτες η συμβολή στην πολιτική διαδικασία λήψης

1. Στο έγγραφο αυτό, ο όρος «πολίτες» χρησιμοποιείται για να υποδηλώσει όλα τα άτομα που επηρεάζονται από τη δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων και τα οποία μπορούν να ασχοληθούν με τις δημοκρατικές διαδικασίες και τους θεσμούς (αντί να υποδηλώσει μόνο εκείνους που κατέχουν νόμιμη ιθαγένεια και διαβατήριο ενός συγκεκριμένου κράτους).

αποφάσεων επί ίσοις όροις. Ομοίως, οι δημοκρατικές στάσεις είναι ζωτικής σημασίας για τον διαπολιτισμικό διάλογο, επειδή μόνο όταν τα άτομα θεωρούνται μεταξύ τους ως δημοκρατικά ίσα τότε μπορεί να πραγματοποιηθεί μεταξύ τους επικοινωνία και διάλογος με σεβασμό. Η δημοκρατική κουλτούρα και ο διαπολιτισμικός διάλογος είναι εγγενώς αλληλεξαρτώμενοι στις πολιτισμικά ποικιλόμορφες κοινωνίες.

Όπως παρατηρεί η Λευκή Βίβλος του Συμβουλίου της Ευρώπης (2008)² για το Διαπολιτισμικό Διάλογο, οι δεξιότητες τις οποίες χρειάζονται να αποκτήσουν οι πολίτες εάν πρόκειται να συμμετέχουν αποτελεσματικά σε μια δημοκρατική κουλτούρα δεν αποκτώνται αυτόματα, αλλά αντίθετα πρέπει να τις μάθουν και να τις ασκήσουν. Η εκπαίδευση έχει να παίξει ένα βασικό ρόλο από την άποψη αυτή. Η εκπαίδευση έχει πολλούς σκοπούς, συμπεριλαμβανομένης της προετοιμασίας των ατόμων για την αγορά εργασίας, της υποστήριξης της προσωπικής ανάπτυξης, και της παροχής μιας ευρείας προηγμένης βάσης γνώσεων μέσα στην κοινωνία. Ωστόσο, επιπλέον, η εκπαίδευση έχει να διαδραματίσει ένα σημαντικό ρόλο στην προετοιμασία των ατόμων για τη ζωή ως ενεργοί δημοκρατικοί πολίτες και η εκπαίδευση είναι σε μοναδική θέση να καθοδηγεί και να στηρίζει τους μαθητές στην απόκτηση των δεξιοτήτων που χρειάζονται για να συμμετέχουν αποτελεσματικά στις δημοκρατικές διαδικασίες και τον διαπολιτισμικό διάλογο.

Ένα εκπαιδευτικό σύστημα που εξοπλίζει τα άτομα με τέτοιες δεξιότητες τα ενδυναμώνει, προικίζοντάς τα με τις ικανότητες που χρειάζονται για να συμμετέχουν ενεργά στις δημοκρατικές διαδικασίες, τον διαπολιτισμικό διάλογο και την κοινωνία γενικότερα. Τα προικίζει επίσης με τη δυνατότητα να λειτουργούν ως αυτόνομοι κοινωνικοί παράγοντες ικανοί να επιλέγουν και να επιδιώκουν τους δικούς τους στόχους στη ζωή. Το τρέχον μοντέλο δεξιοτήτων έχει αναπτυχθεί για να βοηθήσει τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό για την επίτευξη του στόχου της ενδυνάμωσης όλων των μαθητών.³

2. Συμβούλιο της Ευρώπης (2008). Λευκή Βίβλος για το Διαπολιτισμικό Διάλογο «Ζώντας μαζί ως ίσοι με αξιοπρέπεια». Στρασβούργο, Επιτροπή Υπουργών, Συμβούλιο της Ευρώπης http://www.coe.int/t/dg4/intercultural/source/white%20paper_final_revised_en.pdf

3. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το παρόν πλαίσιο προορίζεται να ισχύει όχι μόνο για τους μαθητές στην κανονική εκπαίδευση αλλά και για τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Οι μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (που μπορεί να έχουν είτε σωματικές, μαθησιακές, συναισθηματικές, συμπεριφορικές είτε αισθητηριακές αναπηρίες ή προβλήματα, και μπορεί να βρίσκονται ή μπορεί να μην βρίσκονται στη γενική εκπαίδευση) δικαιούνται ακριβώς τα ίδια ανθρώπινα δικαιώματα και θεμελιώδεις ελευθερίες, όπως όλοι οι άλλοι μαθητές, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος στην εκπαίδευση. Η χρήση του παρόντος πλαισίου για την υποστήριξη του σχεδιασμού για τέτοιους μαθητές είναι ζωτικής σημασίας για να τους δώσει τη δυνατότητα να συμμετέχουν στις δημοκρατικές διαδικασίες και τον διαπολιτισμικό διάλογο στο μέγιστο των δυνατοτήτων τους.

2. Μια υπόθεση υποβάθρου: οι δεξιότητες είναι αναγκαίες αλλά όχι επαρκείς

Πριν περιγραφεί το μοντέλο, είναι σημαντικό να διευκρινιστούν δύο υποθέσεις υποβάθρου που κρύβονται κάτω από την τρέχουσα προσέγγιση. Η πρώτη από αυτές είναι ότι, ενώ είναι απαραίτητο για τους πολίτες να αποκτήσουν μια σειρά δεξιοτήτων προκειμένου να συμμετέχουν αποτελεσματικά στις δημοκρατικές διαδικασίες, οι δεξιότητες αυτές δεν επαρκούν για να προκύψει μια τέτοια συμμετοχή. Αυτό συμβαίνει για τους εξής λόγους.

Πρώτον, μια δημοκρατική κουλτούρα απαιτεί, εκτός από πολίτες με δεξιότητες, κατάλληλες πολιτικές και νομικές δομές και διαδικασίες για να υποστηρίξουν την άσκηση των δεξιοτήτων των πολιτών. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι θεσμικές δομές και διαδικασίες, καθώς και οι ευκαιρίες για ενεργό ανάμειξη τις οποίες διαθέτουν ή αρνούνται στους πολίτες, μπορεί να χρησιμεύσουν ως σημαντικοί υποκινητές ή αναστολείς των δημοκρατικών και των διαπολιτισμικών ενεργειών που μπορούν να αναλάβουν οι πολίτες. Για να δώσουμε ένα απλό παράδειγμα, αν μια χώρα αρνείται το δικαίωμα ψήφου στις εθνικές εκλογές στους μετανάστες πρώτης γενιάς πριν από την πολιτογράφησή τους, ανεξάρτητα από τις δημοκρατικές δεξιότητες που θα μπορούσε να έχει ένας μετανάστης πρώτης γενιάς, δεν θα είναι σε θέση να ασκήσει τις δεξιότητες αυτές στις εθνικές εκλογές, εκτός εάν έχει πολιτογραφηθεί. Ένα πιο σύνθετο παράδειγμα: οι ευκαιρίες των πολιτών για δημοκρατικές δραστηριότητες και συμμετοχή είναι περιορισμένες, αν δεν υπάρχουν καθόλου ή υπάρχουν λίγα θεσμικά συμβουλευτικά κανάλια ή φορείς μέσω των οποίων οι πολίτες να μπορούν να εκφράσουν τις απόψεις τους στους πολιτικούς και τους φορείς χάραξης πολιτικής. Όπου συμβαίνει αυτό, οι πολίτες θα πρέπει να στραφούν σε εναλλακτικές μορφές δημοκρατικής δράσης, αν επιθυμούν να κάνουν τις φωνές τους να ακουστούν. Ένα τρίτο παράδειγμα: αν δεν υπάρχουν θεσμικές ρυθμίσεις ή δομές για την υποστήριξη του διαπολιτισμικού διαλόγου, τότε οι πολίτες είναι λιγότερο πιθανό να εμπλακούν σε τέτοιου είδους διάλογο. Ωστόσο, αν οι κυβερνήσεις λάβουν δραστικά μέτρα για να δημιουργήσουν ή να διευκολύνουν την αφθονία των θέσεων και χώρων διαλόγου

(π.χ. πολιτιστικά και κοινωνικά κέντρα, κέντρα νεότητας, κέντρα εκπαίδευσης, άλλες εγκαταστάσεις αναψυχής ή εικονικούς χώρους) και την προώθηση και ενθάρρυνση της χρήσης των εν λόγω εγκαταστάσεων για διαπολιτισμικές δραστηριότητες, τότε οι πολίτες είναι πιο πιθανό να εμπλακούν στον διαπολιτισμικό διάλογο. Με άλλα λόγια, ανάλογα με τη διαμόρφωσή τους, οι θεσμικές ρυθμίσεις μπορούν να επιτρέψουν, να διοχετεύσουν, να περιορίσουν ή παρεμποδίσουν τους τρόπους με τους οποίους οι πολίτες ασκούν τις δημοκρατικές και διαπολιτισμικές δεξιότητές τους. Η άσκηση των δεξιοτήτων δεν εξαρτάται αποκλειστικά από το αν έχουν αποκτηθεί ή όχι. Έτσι, ενώ οι δημοκρατικοί θεσμοί δεν είναι αυτοσυντηρούμενοι (χωρίς μια συνοδευτική δημοκρατική κουλτούρα), είναι επίσης αλήθεια ότι μια δημοκρατική κουλτούρα δεν είναι αυτοσυντηρούμενη (σε περίπτωση απουσίας κατάλληλων θεσμών).

Η απόκτηση των δημοκρατικών και διαπολιτισμικών δεξιοτήτων μπορεί επίσης να μην είναι αρκετή για να μπορούν οι πολίτες να συμμετέχουν στις δημοκρατικές διαδικασίες και τον διαπολιτισμικό διάλογο για έναν άλλο λόγο. Η παρουσία συστηματικών μορφών μειονεκτημάτων και διακρίσεων και οι διαφορές στην κατανομή πόρων εντός των κοινωνιών, μπορεί να εμποδίσει ουσιαστικά πολλούς ανθρώπους από την επί ίσοις όροις συμμετοχή, ανεξάρτητα από τα επίπεδα των δεξιοτήτων τους (π.χ. περιορίζοντας την πρόσβασή τους σε πηγές πληροφόρησης ή την πρόσβασή τους στο χρόνο ή τους οικονομικούς πόρους που χρειάζονται για να συμμετάσχουν). Οι ανισότητες και τα μειονεκτήματα αυτά, συχνά επιδεινώνονται περαιτέρω από διαφορές στην εξουσία και από θεσμικές προκαταλήψεις που έχουν σαν αποτέλεσμα οι δημοκρατικές και διαπολιτισμικές ρυθμίσεις και ευκαιρίες να κυριαρχούνται από εκείνους που κατέχουν προνομιακές θέσεις. Η συστηματική περιθωριοποίηση και ο αποκλεισμός από τις δημοκρατικές διαδικασίες και τις διαπολιτισμικές ανταλλαγές μπορεί να οδηγήσει τους πολίτες σε πολιτειακή αποδέσμευση και αποξένωση. Για όλους αυτούς τους λόγους, πρέπει να ληφθούν ειδικά μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι τα μέλη των μειονεκτουσών ομάδων απολαμβάνουν πραγματική ισότητα συνθηκών. Με άλλα λόγια, ο εξοπλισμός των πολιτών με τις δεξιότητες που καθορίζονται στο τρέχον μοντέλο δεν επαρκεί. Είναι επίσης αναγκαίο να λαμβάνονται μέτρα που αντιμετωπίζουν τις ανισότητες και τα διαρθρωτικά μειονεκτήματα.

Κατά συνέπεια, η τρέχουσα προσέγγιση προϋποθέτει ότι οι δεξιότητες που περιγράφονται στο έγγραφο αυτό είναι απαραίτητες για τη συμμετοχή στις δημοκρατικές διαδικασίες και τον διαπολιτισμικό διάλογο, αλλά δεν επαρκούν για να εξασφαλιστεί μια τέτοια συμμετοχή. Παρόλο που αυτό το έγγραφο επικεντρώνεται μόνο στις δεξιότητες που χρειάζονται οι πολίτες, η ανάγκη για κατάλληλες θεσμικές δομές και δράση σχετικά με τις ανισότητες και τα διαρθρωτικά μειονεκτήματα θα πρέπει να ληφθεί παντού υπόψη.

3. Μια περαιτέρω υπόθεση υποβάθρου: όλες οι κουλτούρες είναι εσωτερικά ετερογενείς, αμφισβητούμενες, δυναμικές και διαρκώς εξελισσόμενες

Μια δεύτερη υπόθεση υποβάθρου που διέπει την τρέχουσα προσέγγιση αφορά την έννοια της κουλτούρας που χρησιμοποιεί. Η 'κουλτούρα' είναι ένας όρος που δύσκολα ορίζεται, κυρίως λόγω του ότι οι πολιτιστικές ομάδες είναι πάντα εσωτερικά ετερογενείς και ενστερνίζονται ένα ευρύ φάσμα διαφορετικών πρακτικών και κανόνων που συχνά αμφισβητούνται, αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου και εφαρμόζονται από τους ανθρώπους με εξατομικευμένες τρόπους. Τούτου λεχθέντος, κάθε δεδομένη κουλτούρα μπορεί να ερμηνευθεί ως έχουσα τρεις βασικές πτυχές: τα υλικά μέσα που χρησιμοποιούνται από τα μέλη της ομάδας (π.χ. εργαλεία, τρόφιμα, ρούχα, κλπ.), τους κοινωνικά κοινούς πόρους της ομάδας (π.χ. γλώσσα, θρησκεία, κανόνες κοινωνικής συμπεριφοράς, κλπ.), καθώς και τους υποκειμενικούς πόρους που χρησιμοποιούνται από μεμονωμένα μέλη της ομάδας (π.χ. αξίες, στάσεις, πεποιθήσεις και πρακτικές που τα μέλη της ομάδας συνήθως χρησιμοποιούν ως πλαίσιο αναφοράς για την κατανόηση και τη συσχέτισή τους με τον κόσμο). Η κουλτούρα της ομάδας είναι ένα πράγμα σύνθετο που σχηματίζεται και από τις τρεις πτυχές - αποτελείται από ένα δίκτυο των υλικών, κοινωνικών και υποκειμενικών πόρων. Το σύνολο των πόρων διανέμεται σε όλη την ομάδα, αλλά κάθε μεμονωμένο μέλος της ομάδας οικειοποιείται και χρησιμοποιεί μόνο ένα υποσύνολο του συνόλου των πολιτιστικών πόρων που ενδεχομένως έχει στη διάθεσή του.

Ο ορισμός της 'κουλτούρας' με αυτόν τον τρόπο σημαίνει ότι οποιοδήποτε μεγέθους ομάδες μπορούν να έχουν τις δικές τους ξεχωριστές κουλτούρες. Αυτές περιλαμβάνουν έθνη, εθνοτικές ομάδες, θρησκευτικές ομάδες, πόλεις, γειτονιές, επαγγελματικές οργανώσεις, επαγγελματικές ομάδες, ομάδες γενετήσιου προσανατολισμού, ομάδες ατόμων με αναπηρίες, ομάδες γενεών, οικογένειες κλπ. Για το λόγο αυτό, όλοι οι άνθρωποι ανήκουν ταυτόχρονα και ταυτίζονται με πολλές διαφορετικές ομάδες και τις σχετικές κουλτούρες τους.

Υπάρχει συνήθως σημαντική μεταβλητότητα εντός των πολιτιστικών ομάδων, διότι οι πόροι που θεωρούνται ότι σχετίζονται με την ιδιότητα του μέλους της ομάδας συχνά υφίστανται αντίσταση, αμφισβητούνται ή απορρίπτονται από διαφορετικά άτομα και υποομάδες μέσα σε αυτή. Επιπλέον, ακόμη και τα όρια της ίδιας της ομάδας, το ποιος θεωρείται ότι είναι μέσα στην ομάδα και ποιος θεωρείται ότι είναι εκτός της ομάδας μπορεί να αμφισβητηθεί από διαφορετικά μέλη της ομάδας. Τα όρια των πολιτιστικών ομάδων είναι συχνά πολύ ασαφή.

Αυτή η εσωτερική μεταβλητότητα και αμφισβήτηση των κουλτούρων, είναι εν μέρει μια συνέπεια του γεγονότος ότι όλοι οι άνθρωποι ανήκουν σε πολλές ομάδες και τις κουλτούρες τους, αλλά συμμετέχουν σε διαφορετικές συστάδες κουλτούρων, έτσι ώστε οι τρόποι με τους οποίους σχετίζονται με οποιαδήποτε κουλτούρα εξαρτάται, τουλάχιστον εν μέρει, από τις απόψεις οι οποίες είναι παρούσες σε άλλες κουλτούρες στις οποίες επίσης συμμετέχουν. Με άλλα λόγια, οι πολιτισμικές σχέσεις διασταυρώνονται με τέτοιο τρόπο ώστε κάθε άτομο καταλαμβάνει μια μοναδική πολιτιστική τοποθέτηση. Επιπλέον, οι έννοιες και τα συναισθήματα που οι άνθρωποι αποδίδουν σε συγκεκριμένες κουλτούρες είναι εξατομικευμένα ως συνέπεια των δικών τους ιστοριών ζωής, προσωπικών εμπειριών και μεμονωμένων προσωπικοτήτων.

Οι πολιτισμικές σχέσεις είναι ρευστές και δυναμικές, με την υποκειμενική υπεροχή των κοινωνικών και πολιτιστικών ταυτοτήτων να παρουσιάζει διακυμάνσεις καθώς τα άτομα μετακινούνται από τη μια κατάσταση στην άλλη, με διαφορετικές σχέσεις - ή διαφορετικές ομάδες διασταυρούμενων πεποιθήσεων - που επισημαίνονται ανάλογα με το συγκεκριμένο κοινωνικό πλαίσιο από το οποίο ανέκυψαν. Οι διακυμάνσεις στην υπεροχή των πολιτισμικών σχέσεων συνδέονται επίσης με αλλαγές στα ενδιαφέροντα, τις ανάγκες, τους στόχους και τις προσδοκίες των ανθρώπων καθώς κινούνται διά μέσου καταστάσεων και μέσα στο χρόνο. Επιπλέον, όλες οι ομάδες και οι κουλτούρες τους είναι δυναμικές και αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου ως αποτέλεσμα πολιτικών, οικονομικών και ιστορικών γεγονότων και εξελίξεων και ως αποτέλεσμα των αλληλεπιδράσεων και των επιρροών από τις κουλτούρες άλλων ομάδων. Επίσης αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου, λόγω της εσωτερικής αμφισβήτησης των νοημάτων, προτύπων, αξιών και πρακτικών των μελών τους της ομάδας.

Αυτή η βασική έννοια της κουλτούρας που χρησιμοποιήθηκε για την ανάπτυξη του τρέχοντος μοντέλου έχει συνέπειες για την έννοια 'διαπολιτισμικό'. Αν συμμετέχουμε όλοι σε πολλές κουλτούρες, αλλά ο καθένας μας συμμετέχει σε μια μοναδική συστάδα κουλτούρων, τότε κάθε διαπροσωπική κατάσταση είναι δυνητικά μια διαπολιτισμική κατάσταση. Συχνά, όταν συναντάμε άλλους, ανταποκρινόμαστε σε αυτούς ως άτομα που έχουν μια σειρά από σωματικά, κοινωνικά και ψυχολογικά χαρακτηριστικά που χρησιμεύουν για να ξεχωρίζουν από τους άλλους. Ωστόσο, μερικές φορές ανταποκρινόμαστε σε αυτούς από πλευράς πολιτισμικών σχέσεων και όταν συμβαίνει αυτό τους ομαδοποιούμε με άλλους που μοιράζονται αυτές τις σχέσεις μαζί τους. Υπάρχουν διάφοροι παράγοντες που μας ωθούν να μετατοπίσουμε το πλαίσιο αναφοράς μας από το άτομο και το διαπροσωπικό, στο διαπολιτισμικό. Αυτοί περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, την παρουσία εξεχόντων πολιτιστικών συμβόλων ή πρακτικών που λαμβάνουν ή επικαλούνται την πολιτιστική κατηγορία στο μυαλό του ατόμου, τη συχνή χρήση πολιτισμικών κατηγοριών για να σκεφτούμε άλλα άτομα έτσι ώστε αυτές οι κατηγορίες να είναι έτοιμες και εύκολα προσβάσιμες όταν αλληλεπιδρούμε με τους άλλους και τη χρησιμότητα μιας πολιτιστικής κατηγορίας

στην προσπάθεια να κατανοήσουμε γιατί ένα άλλο άτομο συμπεριφέρεται με τον τρόπο που συμπεριφέρεται.

Έτσι, οι διαπολιτισμικές καταστάσεις προκύπτουν όταν ένα άτομο αντιλαμβάνεται ένα άλλο άτομο (ή ομάδα ατόμων) ως πολιτισμικά διαφορετικό από τον εαυτό του. Όταν άλλα άτομα γίνονται αντιληπτά ως μέλη μιας κοινωνικής ομάδας και της κουλτούρας της και όχι ως άτομα, τότε ο εαυτός μας συνήθως επίσης κατηγοριοποιείται - και μπορεί να παρουσιαστεί - ως μέλος της πολιτιστικής ομάδας και όχι με καθαρά ατομικούς όρους. Οι διαπολιτισμικές καταστάσεις που αναγνωρίστηκαν με τον τρόπο αυτό, μπορεί να περιλαμβάνουν άτομα από διαφορετικές χώρες, άτομα από διαφορετικές περιφερειακές, γλωσσικές, εθνοτικές ή θρησκευτικές ομάδες ή άτομα που διαφέρουν μεταξύ τους λόγω του τρόπου ζωής, του φύλου, της ηλικίας ή της γενιάς τους, της κοινωνικής τάξης, της εκπαίδευσης, του επαγγέλματος, του επιπέδου των θρησκευτικών κανόνων, του σεξουαλικού προσανατολισμού κλπ. Από αυτή την άποψη, ο διαπολιτισμικός διάλογος μπορεί να οριστεί ως "μία ανοικτή ανταλλαγή απόψεων, με βάση την αμοιβαία κατανόηση και τον σεβασμό μεταξύ ατόμων ή ομάδων που τα ίδια αντιλαμβάνονται τους εαυτούς τους ως έχοντα διαφορετικές πολιτισμικές σχέσεις το ένα από το άλλο".

Υπάρχουν καλά επιστημονικά στοιχεία ότι ο διαπολιτισμικός διάλογος προάγει την εποικοδομητική ανάμειξη μέσα από όσα θεωρούνται ως πολιτιστικές διαφορές, μειώνει τη μισαλλοδοξία, την προκατάληψη και τη δημιουργία στερεοτύπων, ενισχύει τη συνοχή των δημοκρατικών κοινωνιών και βοηθά στην επίλυση των συγκρούσεων. Τούτου λεχθέντος, ο διαπολιτισμικός διάλογος μπορεί να είναι μια δύσκολη διαδικασία. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα όταν οι συμμετέχοντες αντιλαμβάνονται ο ένας τον άλλο ως εκπρόσωπους κουλτούρων που έχουν ανταγωνιστική σχέση μεταξύ τους (π.χ. ως συνέπεια ενόπλων συγκρούσεων του παρελθόντος ή του παρόντος) ή όταν ένας συμμετέχων πιστεύει ότι η δική του πολιτιστική ομάδα υπέστη σημαντική βλάβη (π.χ. κατάφωρες διακρίσεις, υλική εκμετάλλευση ή γενοκτονία) στα χέρια μιας άλλης ομάδας στην οποία θεωρεί ότι ανήκει ο συνομιλητής του. Υπό τέτοιες συνθήκες, ο διαπολιτισμικός διάλογος μπορεί να είναι εξαιρετικά δύσκολος και να απαιτεί ένα υψηλό επίπεδο διαπολιτισμικής δεξιότητας και πολύ σημαντική συναισθηματική και κοινωνική ευαισθησία, δέσμευση, επιμονή και θάρρος.

Με λίγα λόγια, η παρούσα προσέγγιση υποθέτει ότι οι κουλτούρες είναι εσωτερικά ετερογενείς, αμφισβητούμενες, δυναμικές και αλλάζουν διαρκώς και ότι διαπολιτισμικές καταστάσεις προκύπτουν, λόγω της αντίληψης ότι υπάρχουν πολιτισμικές διαφορές μεταξύ των ανθρώπων. Ως εκ τούτου, το τρέχον μοντέλο δεξιοτήτων κάνει συχνή αναφορά σε «άτομα που θεωρούνται ότι έχουν διαφορετικές πολιτιστικές σχέσεις από σένα» (και όχι, για παράδειγμα, «άτομα από άλλες κουλτούρες»). Ο διαπολιτισμικός διάλογος συνεπώς ορίζεται σαν μια ανοικτή ανταλλαγή απόψεων μεταξύ ατόμων ή ομάδων που αντιλαμβάνονται τους εαυτούς τους ως έχοντες διαφορετικές πολιτισμικές σχέσεις ο ένας από τον άλλο. Ο διαπολιτισμικός διάλογος είναι εξαιρετικά σημαντικός για την προώθηση της εποικοδομητικής δέσμευσης διαμέσου πολιτιστικών διαφορών και την ενίσχυση της συνοχής των δημοκρατικών κοινωνιών, αν και η πλήρης διαφάνεια μπορεί να είναι πολύ δύσκολο να επιτευχθεί κάτω από ορισμένες συνθήκες.

4. Η έννοια της δεξιότητας που χρησιμοποιείται στο τρέχον μοντέλο

Ο όρος 'δεξιότητα' μπορεί να χρησιμοποιηθεί με πολλούς τρόπους, συμπεριλαμβανομένης της πρόχειρης καθημερινής χρήσης του ως συνώνυμο της 'ικανότητας', της πιο τεχνικής χρήσης του στο πλαίσιο της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και της χρήσης του για να υποδηλώσει την ικανότητα ανταπόκρισης σε σύνθετες απαιτήσεις εντός ενός δεδομένου πλαισίου. Για τους σκοπούς του τρέχοντος μοντέλου, ο όρος 'δεξιότητα' ορίζεται ως «η ικανότητα κινητοποίησης και ανάπτυξης των σχετικών αξιών, στάσεων, ικανοτήτων, γνώσεων ή / και κατανόησης, προκειμένου να ανταποκριθείς κατάλληλα και αποτελεσματικά στις απαιτήσεις, τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται από ένα δεδομένο τύπο πλαισίου. Οι δημοκρατικές καταστάσεις είναι ένα τέτοιου είδους πλαίσιο. Συνεπώς δημοκρατική δεξιότητα είναι η ικανότητα κινητοποίησης και ανάπτυξης των σχετικών ψυχολογικών πόρων (δηλ. αξιών, στάσεων, ικανοτήτων, γνώσεων ή / και κατανόησης) προκειμένου να ανταποκριθούμε κατάλληλα και αποτελεσματικά στις απαιτήσεις, τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται από δημοκρατικές καταστάσεις. Με τον ίδιο τρόπο, η διαπολιτισμική δεξιότητα είναι η ικανότητα κινητοποίησης και ανάπτυξης των σχετικών ψυχολογικών πόρων προκειμένου να ανταποκριθούμε κατάλληλα και αποτελεσματικά στις απαιτήσεις, τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται από διαπολιτισμικές καταστάσεις. Στην περίπτωση των πολιτών που ζουν μέσα σε πολιτισμικά ποικιλόμορφα δημοκρατικές κοινωνίες, η διαπολιτισμική δεξιότητα ερμηνεύεται ως αναπόσπαστο στοιχείο της δημοκρατικής δεξιότητας (για τους λόγους που αναφέρονται ανωτέρω στο τμήμα 1).

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η δημοκρατικές και διαπολιτισμικές καταστάσεις συμβαίνουν όχι μόνο στον φυσικό κόσμο, αλλά και στον ψηφιακό, ηλεκτρονικό κόσμο. Με άλλα λόγια, οι δημοκρατικές συζητήσεις και διαβουλεύσεις και οι διαπολιτισμικές συναντήσεις και αλληλεπιδράσεις λαμβάνουν χώρα όχι μόνο μέσω πρόσωπο-με-πρόσωπο ανταλλαγών, παραδοσιακών εντύπων και ραδιοηλεκτρονικών μέσων, επιστολών, αναφορών κλπ., αλλά και μέσω της επικοινωνίας με υπολογιστές, για παράδειγμα, μέσω των ηλεκτρονικών κοινωνικών δικτύων, φόρουμ, blog, ηλεκτρονικής συλλογής υπογραφών και e-mail. Το μοντέλο δεξιοτήτων το οποίο περιγράφεται στο παρόν έγγραφο δεν ισχύει μόνο για τις δημοκρατικές και τις διαπολιτισμικές καταστάσεις στον φυσικό κόσμο, αλλά και για τέτοιες καταστάσεις στον ψηφιακό κόσμο. Για το λόγο αυτό, το μοντέλο έχει ενδιαφέρον όχι μόνο στην εκπαίδευση για τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη, την εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη διαπολιτισμική εκπαίδευση, αλλά και στην ψηφιακή εκπαίδευση του πολίτη.

Το τρέχον μοντέλο αντιμετωπίζει τη δεξιότητα ως μια δυναμική διαδικασία. Αυτό συμβαίνει επειδή η δεξιότητα περιλαμβάνει την επιλογή, την ενεργοποίηση, την οργάνωση και το συντονισμό των σχετικών ψυχολογικών πόρων οι οποίοι στη συνέχεια εφαρμόζονται μέσω της συμπεριφοράς κατά τέτοιο τρόπο ώστε το άτομο προσαρμόζεται κατάλληλα και αποτελεσματικά σε μια δεδομένη κατάσταση. Η

κατάλληλη και αποτελεσματική προσαρμογή περιλαμβάνει τη συνεχή παρακολούθηση των αποτελεσμάτων της συμπεριφοράς και της κατάστασης, καθώς και την προσαρμογή και την τροποποίηση της συμπεριφοράς (που μπορεί να συνεπάγεται την κινητοποίηση περαιτέρω ψυχολογική πόρων), αν αυτό απαιτείται για την κάλυψη των μετατοπιζόμενων αναγκών και απαιτήσεων της κατάστασης. Με άλλα λόγια, ένα άτομο με δεξιότητα κινητοποιεί και αναπτύσσει τους ψυχολογικούς πόρους με ένα δυναμικό τρόπο σύμφωνα με τις περιστασιακές καταστάσεις.

Εκτός από αυτή την παγκόσμια και ολιστική χρήση του όρου 'δεξιότητα' (στον ενικό), ο όρος 'δεξιότητες' (στον πληθυντικό) χρησιμοποιείται στην τρέχουσα αναφορά για να αναφερθεί στους συγκεκριμένους επιμέρους πόρους (δηλαδή, τις συγκεκριμένες αξίες, στάσεις, ικανότητες, γνώσεις και κατανόηση) που κινητοποιούνται και αναπτύσσονται στην παραγωγή δεξιότητας συμπεριφοράς. Με άλλα λόγια, για την παρούσα αναφορά, η δεξιότητα αποτελείται από την επιλογή, την ενεργοποίηση και την οργάνωση των δεξιοτήτων και την εφαρμογή αυτών των δεξιοτήτων με έναν συντονισμένο, προσαρμοστικό και δυναμικό τρόπο σε συγκεκριμένες καταστάσεις.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με το τρέχον μοντέλο, στις δεξιότητες περιλαμβάνονται όχι μόνο οι ικανότητες, οι γνώσεις και η κατανόηση, αλλά και οι αξίες και οι στάσεις. Οι αξίες και οι στάσεις θεωρούνται απαραίτητες για να κατάλληλη και αποτελεσματική συμπεριφορά στις δημοκρατικές και τις διαπολιτισμικές καταστάσεις.

Ωστόσο, οι διαθέσεις εξαιρούνται από το σύνολο των δεξιοτήτων που προσδιορίζονται από το μοντέλο. Αντίθετα, οι διαθέσεις αντιμετωπίζονται ως εννοούμενες στον ορισμό των δεξιοτήτων στον οποίο στηρίζεται ολόκληρο το μοντέλο - δηλαδή, η δεξιότητα, σαν κινητοποίηση και ανάπτυξη των ικανοτήτων μέσω συμπεριφοράς. Αν οι δεξιότητες δεν κινητοποιηθούν και δεν αναπτυχθούν (δηλαδή, αν δεν υπάρχει διάθεση χρήσης τους στη συμπεριφορά), τότε ένα άτομο δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει δεξιότητες. Με άλλα λόγια, η διάθεση να χρησιμοποιήσεις τις δεξιότητες κάποιου στη συμπεριφορά είναι συνυφασμένη με την ίδια την έννοια της δεξιότητας - δεν υπάρχει δεξιότητα χωρίς αυτή τη διάθεση.

Σε πραγματικές καταστάσεις, οι δεξιότητες σπάνια κινητοποιούνται και χρησιμοποιούνται ξεχωριστά. Αντίθετα, η δεξιότητα συμπεριφοράς προϋποθέτει οπωσδήποτε την ενεργοποίηση και εφαρμογή ενός ολόκληρου συμπλέγματος δεξιοτήτων. Ανάλογα με την κατάσταση και τις συγκεκριμένες απαιτήσεις, τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που παρουσιάζει αυτή η κατάσταση, καθώς επίσης και τις ειδικές ανάγκες και τους στόχους του ατόμου μέσα σε αυτή την κατάσταση, διαφορετικά υποσύνολα δεξιοτήτων θα χρειαστεί να ενεργοποιηθούν και να αναπτυχθούν.

Ένα παράδειγμα για το πώς ένα ολόκληρο σύμπλεγμα δεξιοτήτων πρέπει να κινητοποιηθεί παρέχεται από τον διαπολιτισμικό διάλογο. Τέτοιος διάλογος απαιτεί αρχικά μια ανοιχτή στάση προς ένα άλλο άτομο που θεωρείται ότι έχει πολιτισμικές σχέσεις οι οποίες διαφέρουν από τις δικές μας. Μπορεί επίσης να απαιτεί τη δυνατότητα να ξεπεραστούν οι φόβοι ή οι ανασφάλειες σχετικά με τη συνάντηση και την αλληλεπίδραση με κάποιον με τον οποίο νοιώθουμε ότι έχουμε ελάχιστα κοινά. Ωστόσο, μόλις αρχίσει ο διάλογος, πρέπει να κινητοποιηθούν και να αναπτυχθούν ικανότητες προσεκτικής ακρόασης καθώς και γλωσσικές και επικοινωνιακές ικανότητες για να εξασφαλιστεί ότι δεν θα συμβούν παρεξηγήσεις και να διασφαλιστεί ότι το περιεχόμενο του διαλόγου παραμένει ευαίσθητο στις επικοινωνιακές ανάγκες και τις πολιτισμικές νόρμες του άλλου ατόμου. Είναι επίσης πιθανό να απαιτείται ενσυναίσθηση, μαζί με αναλυτικές ικανότητες σκέψης, για να διευκολυνθεί η κατανόηση της άποψης του

άλλου, ειδικά όταν αυτή δεν είναι άμεσα εμφανής από ό,τι λέει. Κατά τη διάρκεια του διαλόγου μπορεί να προκύψει ότι υπάρχουν ανυπέβλητες διαφορές στις δικές μας απόψεις και σε εκείνες του άλλου. Αν συμβεί αυτό, θα πρέπει να αναπτυχθεί ανεκτικότητα στην ασάφεια και να γίνει αποδεκτή η έλλειψη μιας σαφούς απόφασης. Έτσι, η αποτελεσματική και κατάλληλη συμπεριφορά στο πλαίσιο του διαπολιτισμικού διαλόγου απαιτεί την κινητοποίηση, ενορχήστρωση και ευαίσθητη εφαρμογή μιας πολύ μεγάλης ποικιλίας δεξιοτήτων.

Ένα άλλο παράδειγμα παρέχεται όταν ένας πολίτης παίρνει μια στάση αρχής κατά των ομιλιών μίσους που απευθύνονται σε πρόσφυγες ή μετανάστες στο διαδίκτυο. Μια τέτοια στάση είναι πιθανό να κινηθεί μέσω της ενεργοποίησης της ανθρώπινης αξιοπρέπειας ως θεμελιώδους αξίας και να διατηρηθεί μέσω της ενεργοποίησης μιας στάσης πολιτειακής συνείδησης και ενός αισθήματος ευθύνης. Για την αμφισβήτηση του περιεχομένου των ομιλιών μίσους, θα πρέπει να εφαρμοστούν ικανότητες αναλυτικής και κριτικής σκέψης. Επιπλέον, η διαμόρφωση μιας κατάλληλης απάντησης απαιτεί γνώση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και επικοινωνιακές ικανότητες, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η στάση που λαμβάνεται εκφράζεται κατάλληλα και απευθύνεται αποτελεσματικά στο στοχευόμενο κοινό. Ακόμα, θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί η γνώση και η κατανόηση των ψηφιακών μέσων για να διασφαλιστεί ότι η απάντηση έχει αναρτηθεί με τον κατάλληλο τρόπο και η επίδρασή της έχει μεγιστοποιηθεί. Συνεπώς, η αποτελεσματική συμπεριφορά σε απάντηση ηλεκτρονικών ομιλιών μίσους χρειάζεται επίσης την κινητοποίηση και την ενορχήστρωση μιας μεγάλης ποικιλίας δεξιοτήτων.

Ένα τρίτο παράδειγμα παρέχεται από τη συμμετοχή στην πολιτική συζήτηση. Προκειμένου να λειτουργήσουν αποτελεσματικά σε συζήτηση, οι επικοινωνίες πρέπει να προσαρμοστούν και στο μέσο έκφρασης (π.χ., ομιλία, γραφή κλπ.) και στο ακροατήριο στο οποίο απευθύνονται. Επιπλέον, πρέπει να υπάρχει μια κριτική κατανόηση της ελευθερίας της έκφρασης και των ορίων της και, σε περιπτώσεις όπου οι επικοινωνίες αφορούν άτομα τα οποία θεωρείται ότι έχουν διαφορετικές πολιτιστικές σχέσεις από εμάς, κατανόηση της πολιτισμικής καταλληλότητας. Η πολιτική συζήτηση απαιτεί επίσης γνώση και κατανόηση της πολιτικής και ικανότητα κριτικής των απόψεων των άλλων και αξιολόγησης των επιχειρημάτων που αναπτύσσουν κατά τη διάρκεια της συζήτησης. Ως εκ τούτου, η πολιτική συζήτηση απαιτεί όλες τις ακόλουθες δεξιότητες: γλωσσικές και επικοινωνιακές ικανότητες, γνώση και κατανόηση της επικοινωνίας, γνώση και κατανόηση των πολιτιστικών κανόνων, γνώση και κατανόηση της πολιτικής, ικανότητες αναλυτικής και κριτικής σκέψης και ικανότητα προσαρμογής των επιχειρημάτων μας κατάλληλα καθώς προχωράει η συζήτηση. Έτσι, για άλλη μια φορά, πολλές δεξιότητες θα πρέπει να κινητοποιηθούν, να συντονιστούν και να αναπτυχθούν σωστά και με ευαισθησία ανάλογα με τις συγκεκριμένες περιπτώσεις που προκύπτουν καθώς προχωράει η συζήτηση.

Εν ολίγοις, η δημοκρατική και διαπολιτισμική δεξιότητα συμπεριφοράς θεωρείται από το τρέχον μοντέλο, ότι προκύπτει από μια δυναμική και προσαρμοστική διαδικασία κατά την οποία ένα άτομο αντιδρά κατάλληλα και αποτελεσματικά στις διαρκώς μεταβαλλόμενες απαιτήσεις, προκλήσεις και ευκαιρίες που παρουσιάζονται από τις δημοκρατικές και τις διαπολιτισμικές καταστάσεις. Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από την ευέλικτη κινητοποίηση, ενορχήστρωση και ανάπτυξη διαφόρων υποσυνόλων των ψυχολογικών πόρων, που λαμβάνονται επιλεκτικά από ένα πλήρες ρεπερτόριο αξιών, στάσεων, ικανοτήτων, γνώσεων και κατανόησης ενός ατόμου.

5. Η μέθοδος εργασίας που χρησιμοποιείται για τον προσδιορισμό των δεξιοτήτων που πρέπει να περιλαμβάνονται στο μοντέλο

Ένα σημαντικό χαρακτηριστικό των περιεχομένων του τρέχοντος μοντέλου δεξιοτήτων είναι ότι δεν έχει σχεδιαστεί από το μηδέν. Αντίθετα, βασίζεται σε μια ανάλυση των υφιστάμενων εννοιολογικών συστημάτων δημοκρατικής και διαπολιτισμικής δεξιότητας. Πολλά τέτοια συστήματα έχουν διατυπωθεί από το Συμβούλιο της Ευρώπης με το πέρασμα των χρόνων, καθώς και από άλλους διεθνείς οργανισμούς (π.χ. UNESCO, ΟΟΣΑ, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, κ.λπ.) καθώς και από τις εθνικές κυβερνήσεις και τα υπουργεία παιδείας. Επιπλέον, ένας μεγάλος αριθμός δημοκρατικών και διαπολιτισμικών συστημάτων δεξιότητας έχουν διατυπωθεί από ακαδημαϊκούς ερευνητές. Αυτά τα διάφορα συστήματα διαφέρουν σημαντικά τόσο σε δομή όσο και σε περιεχόμενο. Ο πολλαπλασιασμός των διαφορετικών μοντέλων παρουσιάζει ένα δίλημμα για τους σχεδιαστές εκπαίδευσης και τους φορείς χάραξης πολιτικής που επιθυμούν να βρουν ένα έγκυρο μοντέλο πάνω στο οποίο να βασίσουν το έργο τους. Το μοντέλο που προτείνεται στο παρόν έγγραφο είναι μια προσπάθεια παροχής μιας αναφοράς που σκιαγραφεί, συνθέτει και οικοδομεί πάνω στα βέλτιστα χαρακτηριστικά των υφιστάμενων συστημάτων δεξιοτήτων.

5.1. Έλεγχος των υφιστάμενων συστημάτων δεξιότητας

Η μέθοδος που χρησιμοποιείται για τον εντοπισμό των ψυχολογικών πόρων που θα συμπεριληφθούν στο τρέχον μοντέλο ξεκίνησε με έναν έλεγχο των υφιστάμενων συστημάτων δημοκρατικών δεξιοτήτων και διαπολιτισμικής ικανότητας. Για τους σκοπούς του ελέγχου, ως δημοκρατικά και διαπολιτισμικά συστήματα δεξιοτήτων ορίστηκαν αυτά τα συστήματα που προσδιορίζουν και περιγράφουν σχετικά σύνολα αξιών, στάσεων, ικανοτήτων, γνώσεων ή / και κατανόησης τα οποία πρέπει να κινητοποιηθούν και να αναπτυχθούν, προκειμένου να ανταποκριθούν κατάλληλα και αποτελεσματικά στις απαιτήσεις, τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται από τις δημοκρατικές και τις διαπολιτισμικές καταστάσεις, αντίστοιχα.

Ο έλεγχος περιλαμβάνει μόνο συστήματα δεξιοτήτων που ορίζονται κατ' αυτόν τον τρόπο εντός της αρμοδιότητάς τους. Υπάρχουν και άλλα είδη πλαισίου που έχουν διατυπωθεί για να εξηγήσουν είτε τη δημοκρατική ή τη διαπολιτισμική συμπεριφορά, αλλά τα οποία δεν έχουν ως κύριο σκοπό τους τον προσδιορισμό και την περιγραφή των σχετικών συνόλων αξιών, στάσεων, δεξιοτήτων, γνώσεων ή / και κατανόησης. Αντίθετα, αυτά τα άλλα πλαίσια, στοχεύουν να εξηγήσουν είτε: (i) τις κοινωνικές ή / και ψυχολογικές διαδικασίες μέσω των οποίων δημιουργείται η δημοκρατική ή η διαπολιτισμική συμπεριφορά, (ii) τους παράγοντες που επηρεάζουν τη δημοκρατική ή τη διαπολιτισμική συμπεριφορά των ατόμων ή, (iii) την αναπτυξιακή ακολουθία ή τα στάδια μέσω των οποίων τα άτομα αποκτούν δημοκρατική ή διαπολιτισμική συμπεριφορά. Αυτά τα μοντέλα διαδικασίας, τα μοντέλα επιρροής και τα αναπτυξιακά μοντέλα εξαιρέθηκαν από τον έλεγχο, εκτός αν παρέχουν επίσης μια σαφή περιγραφή των σχετικών συνόλων αξιών, στάσεων, δεξιοτήτων, γνώσεων ή / και κατανόησης.

Ο έλεγχος προσδιόρισε και συνέκρινε έναν συνολικό αριθμό 101 συστημάτων δεξιοτήτων που ικανοποιούν τον ορισμό που δόθηκε παραπάνω. Αναφορές αυτών των 101 συστημάτων παρέχονται στο Παράρτημα Α. Υπάρχουν αρκετά σημεία που αξίζει να σημειωθούν για αυτά τα διάφορα συστήματα.

Πρώτον, ορισμένα συστήματα εκφράζονται ως ρητοί κατάλογοι δεξιοτήτων, ενώ άλλα συστήματα εκφράζονται σε πολύ μακρύτερα κείμενα που απαιτούν κάποια εργασία για την εξαγωγή των περιγραφών των συγκεκριμένων δεξιοτήτων από αυτά.

Δεύτερον, τα συστήματα που ελέγχθηκαν ποικίλλουν όσον αφορά τις μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν από τους συντάκτες τους για να τα κατασκευάσουν. Για παράδειγμα, ορισμένα βασίζονται σε συστηματικές ανασκοπήσεις της ερευνητικής βιβλιογραφίας, μερικά προέρχονται στατιστικά από έρευνα και άλλα εμπειρικά δεδομένα, ορισμένα βασίζονται σε πληροφορίες που λήφθηκαν από ειδικούς συμβούλους όπως δασκάλους, πανεπιστημιακούς, ερευνητές, πτυχιούχους ή εργοδότες, μερικά έχουν βάση τα σχόλια των προηγούμενων εννοιολογικών συστημάτων, μερικά βασίζονται στη γνώμη μιας ομάδας εμπειρογνομόνων και μερικά, βασίζονται στη γνώμη ενός εμπειρογνώμονα.

Τρίτον, τα συστήματα δεν είναι πάντα ανεξάρτητα το ένα από το άλλο. Για παράδειγμα, ορισμένοι συγγραφείς ήταν ιδιαίτερα παραγωγικοί και έχουν παράγει πολλαπλά συστήματα που συχνά εμφανίζουν σημαντική επικάλυψη και ορισμένοι συγγραφείς έχουν υιοθετήσει και τροποποιήσει μόνο με σχετικά μικρούς τρόπους τα συστήματα δεξιοτήτων που προτείνονται από άλλους συγγραφείς.

Τέταρτον, ενώ η πλειοψηφία των συστημάτων παρέχει περιγραφές των δεξιοτήτων που απαιτούνται από τους πολίτες γενικότερα, μερικά από τα συστήματα παρέχουν περιγραφές των πιο εξειδικευμένων δεξιοτήτων που απαιτούνται από ειδικές επαγγελματικές ομάδες, όπως οι δάσκαλοι ή οι σύμβουλοι υποστήριξης.

Πέμπτον και πιθανώς προβληματικότερο, υπάρχουν εκτεταμένες αναντιστοιχίες σε αυτά τα διάφορα συστήματα όσον αφορά: (i) τον αριθμό δεξιοτήτων που περιέχουν, (ii) το επίπεδο γενικότητας με το οποίο περιγράφονται οι δεξιότητες αυτές, (iii) τις συγκεκριμένες δεξιότητες που περιλαμβάνονται και (iv) τους τρόποι με τους οποίους ομαδοποιούνται και ταξινομούνται οι δεξιότητες.

5.2. Έλεγχος των υφισταμένων συστημάτων δεξιότητας

Στο επόμενο βήμα της ανάλυσης, τα 101 συστήματα αποσυντέθηκαν για να εντοπιστούν όλες οι επιμέρους δεξιότητες που περιείχαν και οι δεξιότητες αυτές στη συνέχεια ομαδοποιήθηκαν σε συγγενή σύνολα. Η διαδικασία αυτή οδήγησε στον προσδιορισμό 55 πιθανών δεξιοτήτων που είναι σχετικές με τη δημοκρατική κουλτούρα δια μέσου και των 101 συστημάτων. Αυτές οι 55 δεξιότητες παρατίθενται στο Παράρτημα Β. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι μερικές δεξιότητες ήταν παρούσες σε ένα σχετικά μεγάλο αριθμό συστημάτων, ενώ άλλες δεξιότητες ήταν συγκεκριμένες για μόνον ένα ή πολύ μικρό αριθμό συστημάτων.

Δεν θα μπορούσαν όλες οι δεξιότητες να τοποθετηθούν σε συγκεκριμένα σύνολα με πλήρη σιγουριά. Οι δυσκολίες στην ομαδοποίηση των δεξιοτήτων σε σύνολα συνέβη για διάφορους λόγους. Για παράδειγμα, ορισμένες δεξιότητες, με τη μορφή με την οποία καθορίζονται στα εννοιολογικά τους συστήματα, είναι εγγενώς διαφορούμενες ή ασαφείς. Άλλες δεξιότητες διατυπώνονται στο πλαίσιο των συστημάτων τους με έναν τρόπο που συνδυάζει ό,τι φαίνεται να είναι δύο ή περισσότερες διακριτές δεξιότητες, με αποτέλεσμα να είναι δύσκολο να γνωρίζουμε ποια προορίζεται να είναι η κύρια επικέντρωση. Σε περιπτώσεις όπου ανιχνεύθηκε αυτό το είδος της 'δεξιότητας', η συγκεκριμένη 'δεξιότητα' είχε συμπεριληφθεί πολλές φορές στα σύνολα που παρατίθενται στο Παράρτημα Β σε όλες τις επικεφαλίδες που θα μπορούσαν ενδεχομένως να ισχύουν. Ωστόσο, σε μερικές περιπτώσεις, ακριβώς οι ίδιοι συνδυασμοί για αυτές που θα μπορούσαν να ερμηνευθούν ως δύο ή περισσότερες διακριτές δεξιότητες βρέθηκαν να είναι παρόντες σε μεγάλο αριθμό των ελεγχθέντων συστημάτων. Λόγω της φαινομενική συναίνεσης σχετικά με αυτούς τους συγκεκριμένους συνδυασμούς, μερικές από τις επικεφαλίδες που φαίνονται στο Παράρτημα Β διατήρησαν προσωρινά αυτές τις πιο σύνθετες μονάδες.

5.3. Η αναγνώριση των δεξιοτήτων για ένταξη στο μοντέλο

Για να βοηθηθεί η μείωση αυτού του καταλόγου των 55 πιθανών δεξιοτήτων σε ένα πιο εύχρηστο και πρακτικό μήκος και για να συστηματοποιηθεί το περιεχόμενο της λίστας, ένα σύνολο βασικών κριτηρίων διατυπώθηκε για τη συμπερίληψη μιας δεξιότητας στο νέο μοντέλο. Αποφασίστηκε ότι, για να συμπεριληφθούν στο μοντέλο, οι δεξιότητες έπρεπε να είναι:

(i) Εννοιολογικά σαφείς

Μόνο εννοιολογικά σαφείς δεξιότητες περιλήφθηκαν στο μοντέλο. Δεξιότητες που ήταν ασαφείς, αόριστες ή με απροσδιόριστη έννοια αποκλείστηκαν.

(ii) Διατυπωμένες σε γενικό και όχι σε συγκεκριμένο επίπεδο

Μια δεύτερη αρχή ήταν ότι οι δεξιότητες θα πρέπει να αποδίδονται σε ένα γενικό και όχι ειδικό επίπεδο περιγραφής, έτσι ώστε το μοντέλο θα ήταν όσο το δυνατόν ευρύτερο, χωρίς να είναι εξαντλητικό σε συγκεκριμένες λεπτομέρειες. Αυτό θα επέτρεπε στους χρήστες να προσαρμόσουν τη γενική περιγραφή ανάλογα με τα δικά τους συγκεκριμένα πλαίσια και ανάγκες.

(iii) Δεν συνδέονται με ένα συγκεκριμένο επαγγελματικό ρόλο

Μια συνέπεια του προηγούμενου σημείου ήταν ότι οι αρμοδιότητες στο μοντέλο δεν θα έπρεπε να συνδέονται ειδικά με ένα συγκεκριμένο επαγγελματικό ρόλο (όπως

του δάσκαλου ή του ψυχολόγου). Παρόλα αυτά, η επιλογή θα έπρεπε να παραμένει ανοικτή για τους χρήστες να προσαρμόζουν το γενικότερο μοντέλο σε συγκεκριμένες επαγγελματικές ομάδες ανάλογα με την περίπτωση, εφόσον αυτό απαιτείται.

(iv) Όχι ξεχωριστό σε μόλις ένα ή πολύ λίγα από τα ελεγχθέντα συστήματα δεξιότητων

Μια τέταρτη αρχή ήταν ότι οι δεξιότητες στο μοντέλο δεν θα έπρεπε να είναι ξεχωριστές σε ένα μόνο ή πολύ λίγα από τα ελεγχθέντα συστήματα δεξιότητων. Αντίθετα, οι δεξιότητες που πρέπει να εξαχθούν για να συμπεριληφθούν στο μοντέλο θα έπρεπε να είναι εκείνες επί των οποίων υπήρξε ένας σημαντικός βαθμός συναίνεσης ανάμεσα στα ελεγχθέντα συστήματα.

(v) Όχι οι συμπεριφορές μέσω των οποίων εμφανίζεται η δεξιότητα

Αποφασίστηκε επίσης οι δεξιότητες στο μοντέλο να περιοριστούν σε εσωτερικούς ψυχολογικούς πόρους (δηλ. σε αξίες, στάσεις, ικανότητες, γνώσεις και κατανόηση) και να αποκλειστούν οι συμπεριφορές μέσω των οποίων εμφανίζονται οι πόροι αυτοί. Οι ίδιες οι συμπεριφορές είναι τα εξωτερικά αποτελέσματα της εφαρμογής των δεξιότητων για ανταπόκριση στις απαιτήσεις, τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται από συγκεκριμένες καταστάσεις. Κάθε δεξιότητα έχει εκφράσεις συμπεριφοράς και όλες οι δεξιότητες συμπεριφοράς είναι προϊόν ανάπτυξης ενός ή περισσότερων υποκείμενων δεξιότητων. Οι συμπεριφορές δεν είναι ξεχωριστές δεξιότητες αυτές καθαυτές, αλλά, αντίθετα, είναι ένα μέσο εκτίμησης του κατά πόσον ή όχι έχουν αποκτηθεί οι ατομικές δεξιότητες.⁴

(vi) Εννοιολογικά διαφορετικές από άλλες δεξιότητες

Μια άλλη αρχή ήταν ότι οι δεξιότητες που περιλαμβάνονται στο μοντέλο θα πρέπει να είναι εννοιολογικά διαφορετικές ή μια από την άλλη. Η αρχή αυτή υιοθετήθηκε για την αποφυγή προβλημάτων στην ανάπτυξη των περιγραφών κάθε δεξιότητας, ελαχιστοποιώντας την πιθανότητα οι ίδιοι περιγραφείς να ισχύουν για πολλαπλές δεξιότητες. Στην πράξη, αυτό το κριτήριο ήταν πολύ δύσκολο να διατηρηθεί σταθερά. Ως εκ τούτου, αναγνωρίζεται ότι υπάρχουν περιστασιακές περιπτώσεις μερικής επικάλυψης μεταξύ των δεξιότητων που τελικά ενσωματώθηκαν στο μοντέλο (π.χ. μεταξύ των ικανοτήτων συνεργασίας και των ικανοτήτων επίλυσης συγκρούσεων). Η εννοιολογική ιδιαιτερότητα ωστόσο, αποδείχθηκε ότι είναι μια χρήσιμη ευρετική μέθοδος για την καθοδήγηση της ανάπτυξης του μοντέλου.

(vii) Όχι γενικές δεξιότητες

Τέλος, αποφασίστηκε επίσης ότι οι δεξιότητες που πρέπει να περιλαμβάνονται στο μοντέλο δεν πρέπει να περιλαμβάνουν γενικές δεξιότητες που εφαρμόζονται σε ένα ευρύ φάσμα τομέων δραστηριότητας (με τον τρόπο που, για παράδειγμα, οι

4. Αντίθετα, οι συμπεριφορές ενσωματώνονται στο υφιστάμενο πλαίσιο μέσω των περιγραφών. Οι περιγραφείς έχουν αναπτυχθεί για όλες τις δεξιότητες που προσδιορίζονται στο μοντέλο και έχουν διατυπωθεί με τη χρήση της γλώσσας των μαθησιακών αποτελεσμάτων (δηλαδή, όσον αφορά παρατηρήσιμες και εκτιμήσιμες συμπεριφορές). Έτσι, οι περιγραφείς είναι σε θέση να χρησιμεύσουν ως δείκτες του κατά πόσον ή όχι συγκεκριμένες δεξιότητες έχουν κατακτηθεί από τους μαθητές.

ικανότητες ανάγνωσης, αριθμητικής και πληροφορικής εφαρμόζονται σε πολλούς τομείς). Κρίθηκε ότι αυτό ήταν αναγκαίο για να μπορέσει το μοντέλο να διατηρήσει τον κεντρικό στόχο του και να αποτραπεί το παραφόρτωμά του σε ένα πλαίσιο που περιλαμβάνει τα πάντα. Ωστόσο, για άλλη μια φορά, το κριτήριο αυτό ήταν δύσκολο να διατηρηθεί σταθερά στην πράξη και αναγνωρίζεται ότι ορισμένες από τις δεξιότητες που εξήχθησαν για να συμπεριληφθούν στο μοντέλο έχουν σχέση με άλλους τομείς πέραν της δημοκρατικής κουλτούρας. Αυτές οι ιδιαίτερες δεξιότητες (π.χ. ικανότητες αναλυτικής και κριτικής σκέψης και αυτόνομες μαθησιακές ικανότητες) περιλήφθηκαν επειδή κρίθηκαν απαραίτητες για μια δημοκρατική κουλτούρα και κρίθηκε ότι το μοντέλο θα είναι σαφώς ελλιπές αν αποκλειόντουσαν.

Εκτός από το προηγούμενο σύνολο των βασικών κριτηρίων, μια σειρά ρεαλιστικών εκτιμήσεων εγκρίθηκε για να βοηθήσει στη μείωση του αριθμού των δεξιοτήτων για ενσωμάτωση στο μοντέλο. Αυτές οι ρεαλιστικές εκτιμήσεις ήταν οι ίδιες με αυτές που χρησιμοποιήθηκαν για την ανάπτυξη του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς για τις Γλώσσες.⁵ Οι εκτιμήσεις ήταν ότι το μοντέλο θα πρέπει να είναι:

- ▶ **Πολλαπλών χρήσεων:** Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για μια πλήρη ποικιλία σκοπών που απαιτούνται στον εκπαιδευτικό προγραμματισμό και την παροχή, συμπεριλαμβανομένου του σχεδιασμού προγραμμάτων σπουδών, την ανάπτυξη προγραμμάτων και μεθόδων διδασκαλίας, την ανάπτυξη μεθόδων αξιολόγησης, το ταίριασμα των δεξιοτήτων στα επίπεδα εκπαίδευσης και το ταίριασμα των δεξιοτήτων (και ενδεχομένως τα επίπεδα ικανότητας) στα πλαίσια επαγγελματικών προσόντων.
- ▶ **Ευέλικτο:** Προσαρμόσιμο για χρήση σε διαφορετικές περιστάσεις, πολιτισμικά περιβάλλοντα και ποικίλα εκπαιδευτικά πλαίσια.
- ▶ **Ανοικτό:** Ικανό για περαιτέρω επέκταση και βελτίωση σύμφωνα με τις ανάγκες των χρηστών του.
- ▶ **Δυναμικό:** Ικανό να τροποποιηθεί σε ανταπόκριση των σχολίων των χρηστών του.
- ▶ **Μη-δογματικό:** Δεν συνδέεται αποκλειστικά με καμία από τις πολλές ανταγωνιστικές εκπαιδευτικές ή κοινωνικο-επιστημονικές θεωρίες ή πρακτικές.
- ▶ **Φιλικό προς το χρήστη:** Παρουσιάζεται σε μια μορφή που είναι εύκολα κατανοητή και να εύχρηστη για εκείνους στους οποίους απευθύνεται, κυρίως εκπαιδευτικούς και φορείς χάραξης πολιτικής.⁶

Τέλος, επειδή ένας βασικός στόχος του προγράμματος ήταν να κατασκευάσει ένα μοντέλο για χρήση σε εκπαιδευτικό σχεδιασμό, αποφασίστηκε επίσης να διασφαλιστεί ότι όλες οι δεξιότητες που συμπεριλήφθηκαν στο μοντέλο θα πρέπει να είναι διδάξιμες, μαθήσιμες και προσβάσιμες (είτε μέσω αυτοαξιολόγησης είτε μέσω αξιολόγησης από

5. Συμβούλιο της Ευρώπης (2001). Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες: Μάθηση, Διδασκαλία, Αξιολόγηση (CEFR). Κέμπριτζ: Cambridge University Press. http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/source/framework_en.pdf

6. Αναγνωρίζεται ότι το παρόν έγγραφο, ο σκοπός του οποίου είναι να περιγράψει τις υποθέσεις, το σκεπτικό και τις τεχνικές λεπτομέρειες του μοντέλου δεξιοτήτων, καθώς και τις μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν για να αναπτυχθεί, δεν είναι σε κατάλληλη μορφή για χρήση από επαγγελματίες και φορείς χάραξης πολιτικής. Πιο προσεχτικά έγγραφα που περιγράφουν το μοντέλο θα παραχθούν σε μεταγενέστερη φάση του προγράμματος.

άλλους). Στην πράξη, όλες οι πιθανές δεξιότητες που αναγνωρίστηκαν για ένταξη στο μοντέλο κρίθηκε ότι ικανοποιούν αυτά τα κριτήρια.

Η εφαρμογή των παραπάνω κριτηρίων και εκτιμήσεων στο σύνολο των 55 πιθανών δεξιοτήτων που αναφέρονται στο Παράρτημα Β οδήγησε στην αναγνώριση 20 ικανοτήτων για συμπερίληψη στο μοντέλο. Αυτές είναι οι εξής:

Αξίες

- ▶ Το να δίνουμε αξία στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια και τα ανθρώπινα δικαιώματα
- ▶ Το να δίνουμε αξία στην πολιτιστική πολυμορφία
- ▶ Το να δίνουμε αξία στη δημοκρατία, το δίκαιο, τη δικαιοσύνη, την ισότητα και το γράμμα του νόμου

Στάσεις

- ▶ Δεκτικότητα στην πολιτισμική ετερότητα και άλλες πεποιθήσεις, στις απόψεις για τον κόσμο και τις πρακτικές
- ▶ Σεβασμός
- ▶ Πολιτειακή συνείδηση
- ▶ Υπευθυνότητα
- ▶ Αυτάρκεια
- ▶ Ανεκτικότητα στην ασάφεια

Ικανότητες

- ▶ Ικανότητες αυτόνομης μάθησης
- ▶ Ικανότητες αναλυτικής και κριτικής σκέψης
- ▶ Ικανότητες ακρόασης και παρατήρησης
- ▶ Ενσυναίσθηση
- ▶ Ευελιξία και προσαρμοστικότητα
- ▶ Γλωσσικές, επικοινωνιακές και πολυγλωσσικές ικανότητες
- ▶ Ικανότητες συνεργασίας
- ▶ Ικανότητες επίλυσης συγκρούσεων

Γνώση και πολιτισμική κατανόηση

- ▶ Γνώση και κριτική κατανόηση του εαυτού μας
- ▶ Γνώση και κριτική κατανόηση γλώσσας και επικοινωνίας
- ▶ Γνώση και κριτική κατανόηση του κόσμου (περιλαμβανομένης της πολιτικής, του νόμου, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, του πολιτισμού, των κουλτούρων, των θρησκειών, της ιστορίας, των ΜΜΕ, των οικονομιών, του περιβάλλοντος και της βιωσιμότητας)

Οι 20 δεξιότητες που περιέχονται στο μοντέλο συνοψίζονται διαγραμματικά στην Εικόνα 1.

Οι 20 δεξιότητες στη συνέχεια υποβλήθηκαν σε περαιτέρω διαδικασία εννοιολογικής βελτίωσης και διευκρίνισης της διατύπωσής τους. Στη διαμόρφωση των περιγραφικών στοιχείων για καθεμία από τις δεξιότητες, γινόταν συνεχής αναφορά στους περιγραφείς των δεξιοτήτων στα αρχικά 101 συστήματα δεξιότητας από τα οποία είχαν προέλθει, για να εξασφαλιστεί ότι οι πιο σημαντικές πτυχές της κάθε δεξιότητας, όπως περιγράφονται στα ελεγμένα συστήματα, αποδόθηκαν από το μοντέλο. Χρησιμοποιήθηκαν επίσης πολλές άλλες πηγές πληροφοριών στη διατύπωση των περιγραφικών στοιχείων του μοντέλου και στη γραφή του παρόντος εγγράφου. Μερικές από αυτές τις πρόσθετες πηγές περιλαμβάνονται ως προτάσεις περαιτέρω ανάγνωσης στο Παράρτημα Γ.

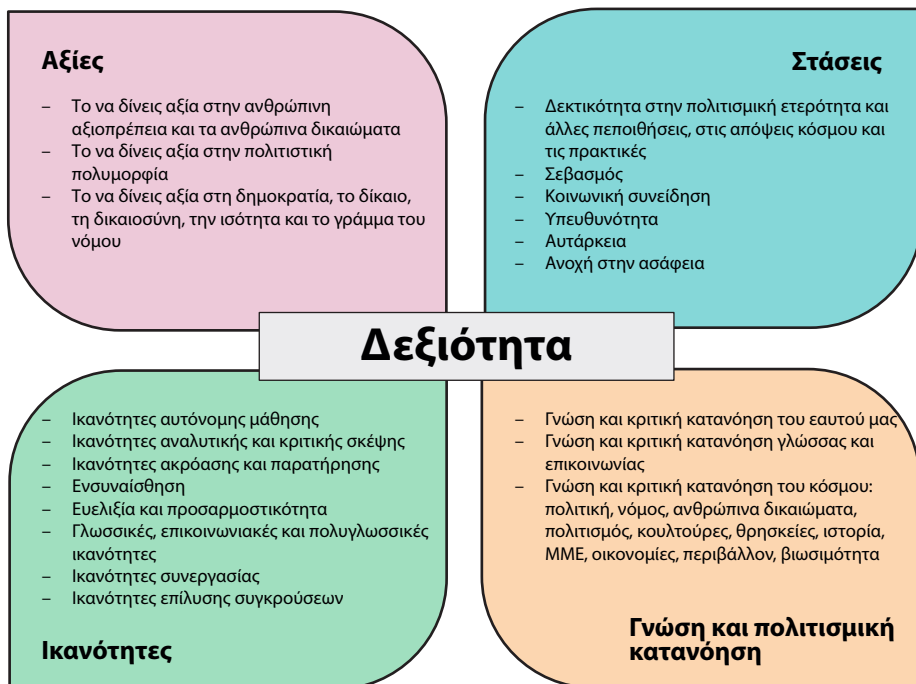
Ένα πρώτο σχέδιο του παρόντος εγγράφου στη συνέχεια κυκλοφόρησε τον Φεβρουάριο 2015 σε μια διεθνή διαδικασία διαβούλευσης στην οποία συμμετείχαν ακαδημαϊκοί εμπειρογνώμονες, εκπαιδευτικοί και φορείς χάραξης πολιτικής, συμπεριλαμβανομένων εμπειρογνομόνων που διορίστηκαν από τα Υπουργεία Παιδείας των χωρών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης. Αυτά τα ενδιαφερόμενα μέρη κλήθηκαν να υποβάλουν σχόλια και παρατηρήσεις, ιδίως όσον αφορά την εννοιολογική ορθότητα του μοντέλου, αν υπήρχαν οποιεσδήποτε σημαντικές παραλείψεις στο μοντέλο και τη σαφήνεια του κειμένου. Το μοντέλο παρουσιάστηκε επίσης σε διάφορα συνέδρια, ημερίδες και συναντήσεις που συμμετείχαν ακαδημαϊκοί εμπειρογνώμονες, εκπαιδευτικοί και φορείς χάραξης πολιτικής κατά τους πρώτους έξι μήνες του 2015, όπου είχαν συγκεντρωθεί επιπλέον σχόλια και παρατηρήσεις. Αξίζει να σημειωθεί ότι, σε γενικές γραμμές, η διαδικασία της διαβούλευσης είχε ως αποτέλεσμα την ισχυρή υποστήριξη του μοντέλου από τους ενδιαφερόμενους. Ωστόσο, πολλές χρήσιμες προτάσεις ελήφθησαν επίσης σχετικά με τις τεχνικές λεπτομέρειες του μοντέλου και τις ακριβείς διατυπώσεις και τον τρόπο παρουσίασης που χρησιμοποιείται στο έγγραφο. Τα σχόλια αυτά χρησιμοποιήθηκαν για τελειοποιήσουν τις λεπτομέρειες του μοντέλου και για να καθοδηγήσουν τη γραφή του παρόντος εγγράφου.

Το ακόλουθο κείμενο περιγράφει το μοντέλο δεξιοτήτων που κατασκευάστηκε μέσω της χρήσης αυτής της μεθόδου εργασίας.

6. Το μοντέλο

Στο πλαίσιο της δημοκρατικής κουλτούρας, ένα άτομο θεωρείται ότι ενεργεί υπεύθυνα, όταν ικανοποιεί κατάλληλα και αποτελεσματικά τις απαιτήσεις, τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται από τις δημοκρατικές και τις διαπολιτισμικές καταστάσεις με την κινητοποίηση και την ανάπτυξη ορισμένων ή όλων των ακόλουθων δεξιοτήτων. Οι δεξιότητες εμπίπτουν σε τέσσερις γενικές κατηγορίες: αξίες, στάσεις, ικανότητες και γνώσεις και κριτική κατανόηση.

The 20 competences included in the model

6.1. Αξίες

Οι αξίες είναι γενικά πιστεύω που έχουν τα άτομα για τους επιθυμητούς στόχους για τους οποίους θα πρέπει να μοχθήσουν στη ζωή. Παρέχουν κίνητρα δράσης και χρησιμεύουν επίσης ως κατευθυντήριες αρχές για να αποφασίσουμε πώς να ενεργήσουμε. Οι αξίες υπερβαίνουν συγκεκριμένες δράσεις και πλαίσια και έχουν μια κανονιστική περιοριστική ποιότητα για το τι θα έπρεπε να κάνει ή να σκεφτεί κανείς σε πολλές διαφορετικές καταστάσεις. Οι αξίες προσφέρουν πρότυπα ή κριτήρια για: την αξιολόγηση των δράσεων, τόσο των δικών μας όσο και των άλλων, τη δικαιολόγηση απόψεων, στάσεων και συμπεριφορών, την απόφαση μεταξύ εναλλακτικών λύσεων, τον σχεδιασμό συμπεριφοράς και την προσπάθεια επηρεασμού άλλων.

Αναγνώστες εξοικειωμένοι με τα υφιστάμενα συστήματα δεξιότητων μπορεί να εκπλαγούν από την εμφάνιση των αξιών σαν ξεχωριστή κατηγορία δεξιότητας στο τρέχον μοντέλο. Ωστόσο, είναι σημαντικό να έχουμε κατά νου ότι ο όρος «δεξιότητα» δεν χρησιμοποιείται εδώ στην πρόχειρη καθημερινή της έννοια ως συνώνυμο της «δυνατότητας», αλλά σε μια πιο τεχνική έννοια για να αναφερθεί στους ψυχολογικούς πόρους (όπως στάσεις, ικανότητες και γνώσεις) οι οποίοι θα πρέπει να κινητοποιηθούν και να αναπτυχθούν για να ανταποκριθούμε στις απαιτήσεις και τις προκλήσεις των δημοκρατικών και διαπολιτισμικών καταστάσεων. Οι αξίες περιλαμβάνονται στο μοντέλο για δυο λόγους. Πρώτον, οι αξίες στην πραγματικότητα εμφανίζονται (αν και συχνά μόνο έμμεσα) σε πολλά από τα προηγούμενα συστήματα δεξιότητων που ελέγχθηκαν. Έτσι, η παράλειψή τους από το τρέχον μοντέλο θα σήμαινε ότι το μοντέλο απέδιδε μόνο εν μέρει το περιεχόμενο αυτών των προηγούμενων συστημάτων. Οι αξίες δεν είναι πάντα προφανείς σε προηγούμενα συστήματα, επειδή συνήθως περιλαμβάνονται κάτω από την επικεφαλίδα της στάσης (και όχι με τη δική τους ξεχωριστή επικεφαλίδα). Αντίθετα, το τρέχον μοντέλο κάνει σαφή εννοιολογική διάκριση ανάμεσα στις αξίες και τις στάσεις, μόνο με την πρώτη να χαρακτηρίζεται από την κανονιστική περιοριστική τους ποιότητα. Δεύτερον, οι αξίες είναι απαραίτητες στο πλαίσιο της διαμόρφωσης των δεξιότητων που επιτρέπουν τη συμμετοχή σε μια δημοκρατική κουλτούρα. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι χωρίς προδιαγραφές των συγκεκριμένων αξιών που στηρίζουν αυτές τις δεξιότητες, δεν θα ήταν δημοκρατικές δεξιότητες αλλά, αντίθετα, θα ήταν πιο γενικές πολιτικές δεξιότητες που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στην υπηρεσία πολλών άλλων ειδών πολιτικής τάξης, συμπεριλαμβανομένης της αντιδημοκρατικής τάξης. Για παράδειγμα, κάποιος θα μπορούσε να είναι υπεύθυνος, αυτο-αποτελεσματικός και πολιτικά καλά ενημερωμένος πολίτης σε μια ολοκληρωτική δικτατορία, αν ένα διαφορετικό σύνολο αξιών επρόκειτο να χρησιμοποιηθεί ως βάση για τις κρίσεις, τις αποφάσεις και τις ενέργειές του. Έτσι, οι αξίες που περιέχει το τρέχον μοντέλο βρίσκονται στην καρδιά των δημοκρατικών δεξιότητων και είναι απαραίτητες για τον χαρακτηρισμό της εν λόγω δεξιότητας.

Υπάρχουν τρία σύνολα που είναι ζωτικής σημασίας για τη συμμετοχή σε μια δημοκρατική κουλτούρα, ως εξής.

Το να δίνουμε αξία στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια και τα ανθρώπινα δικαιώματα

Αυτό το πρώτο σύνολο αξιών βασίζεται στη γενική πεποίθηση ότι κάθε ανθρώπινο ον είναι ίσης αξίας, έχει ίση αξιοπρέπεια, έχει δικαίωμα σε ίσο

σεβασμό και δικαιούται το ίδιο σύνολο ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών και θα έπρεπε να αντιμετωπίζεται αναλόγως. Αυτή η πεποίθηση προϋποθέτει: ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι οικουμενικά, αναφαίρετα και αδιαίρετα και ισχύουν για όλους χωρίς διάκριση. Ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα παρέχουν ένα ελάχιστο σύνολο προστασίας που είναι απαραίτητη ώστε ο άνθρωπος να ζήσει μια αξιοπρεπή ζωή. Και, ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα παρέχουν ένα βασικό θεμέλιο για την ελευθερία, την ισότητα, τη δικαιοσύνη και την ειρήνη στον κόσμο. Ως εκ τούτου, αυτό το σύνολο των αξιών συνεπάγεται:

- i. Αναγνώριση του γεγονότος ότι όλοι οι άνθρωποι μοιράζονται μια κοινή ανθρωπιά και να έχουν ίση αξιοπρέπεια, ανεξαρτήτως των συγκεκριμένων πολιτισμικών σχέσεων, της κατάστασης, των ικανοτήτων ή των περιστάσεών τους.
- ii. Αναγνώριση της καθολικής, αναπαλλοτρίωτης και αδιαίρετης φύσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- iii. Αναγνώριση του γεγονότος ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα πρέπει πάντα να προωθούνται, να τυγχάνουν σεβασμού και να προστατεύονται.
- iv. Αναγνώριση ότι θα πρέπει πάντα να υπερασπιζόμαστε τις θεμελιώδεις ελευθερίες εκτός αν υπονομεύουν ή παραβιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα των άλλων.
- v. Αναγνώριση ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελούν το θεμέλιο για τη συμβίωση ως ίσοι στην κοινωνία και για την ελευθερία, τη δικαιοσύνη και την ειρήνη στον κόσμο.

Το να δίνουμε αξία στην πολιτιστική πολυμορφία

Το δεύτερο σύνολο αξιών βασίζεται στη γενική πεποίθηση ότι οι άλλες πολιτισμικές σχέσεις, η πολιτισμική ποικιλομορφία και πολυμορφία και η πολυφωνία των προοπτικών, των απόψεων και των πρακτικών θα έπρεπε να αντιμετωπίζεται θετικά, να εκτιμάται και να αγαπιέται. Αυτή η πεποίθηση προϋποθέτει: ότι η πολιτιστική πολυμορφία είναι ένα περιουσιακό στοιχείο για την κοινωνία, ότι οι άνθρωποι μπορούν να μάθουν και να επωφελούνται από τις διαφορετικές προοπτικές των άλλων, ότι η πολιτιστική πολυμορφία πρέπει να προωθείται και να προστατεύεται, ότι οι άνθρωποι θα πρέπει να ενθαρρύνονται να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους ανεξάρτητα από τις θεωρούμενες πολιτιστικές διαφορές τους και ότι ο διαπολιτισμικός διάλογος θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί για την ανάπτυξη μιας δημοκρατικής κουλτούρας συμβίωσης ως ίσοι στην κοινωνία.

Σημειώστε ότι υπάρχει μια ένταση μεταξύ του να δίνουμε αξία στα ανθρώπινα δικαιώματα και το να δίνουμε αξία στην πολιτιστική πολυμορφία. Σε μια κοινωνία που έχει υιοθετήσει τα ανθρώπινα δικαιώματα ως θεμελιώδη αξία της, το να δίνουμε αξία στην πολιτιστική πολυμορφία θα έχει ορισμένα όρια. Τα όρια αυτά καθορίζονται από την ανάγκη για την προώθηση, το σεβασμό και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των ελευθεριών των άλλων. Ως εκ τούτου, θεωρείται εδώ ότι πρέπει πάντα να δίνουμε αξία στην πολιτιστική πολυμορφία εκτός αν υπονομεύει τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις ελευθερίες των άλλων.

Ως εκ τούτου, αυτό το δεύτερο σύνολο αξιών συνεπάγεται:

- i. Αναγνώριση ότι η πολιτιστική πολυμορφία και ο πλουραλισμός των απόψεων, των κοσμοθεωριών και των πρακτικών είναι ένα απόκτημα για την κοινωνία και παρέχει μια ευκαιρία για τον εμπλουτισμό όλων των μελών της κοινωνίας.
- ii. Αναγνώριση ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα να είναι διαφορετικοί και το δικαίωμα να επιλέγουν τις δικές τους προοπτικές, απόψεις, πεποιθήσεις και γνώμες.
- iii. Αναγνώριση ότι οι άνθρωποι πρέπει πάντα να σέβονται τις προοπτικές, απόψεις, πεποιθήσεις και γνώμες των άλλων, εκτός και αν αυτές στοχεύουν στην υπονόμευση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των ελευθεριών των άλλων.
- iv. Αναγνώριση ότι οι άνθρωποι πρέπει να σέβονται πάντα τους τρόπους ζωής και τις πρακτικές των άλλων, εκτός και υπονομεύουν ή παραβιάζουν τα ανθρωπίνια δικαιώματα και τις ελευθερίες των άλλων.
- v. Αναγνώριση ότι οι άνθρωποι πρέπει να ακούνε και να συμμετέχουν σε διάλογο με εκείνους που θεωρούν ότι είναι διαφορετικοί από τους ίδιους.

Το να δίνουμε αξία στη δημοκρατία, το δίκαιο, τη δικαιοσύνη, την ισότητα και το γράμμα του νόμου

Το τρίτο σύνολο αξιών βασίζεται σε ένα σύμπλεγμα πεποιθήσεων σχετικά με το πώς θα έπρεπε να λειτουργούν και να κυβερνώνται οι κοινωνίες, συμπεριλαμβανομένων των πεποιθήσεων ότι: όλοι οι πολίτες θα πρέπει να είναι σε θέση να συμμετέχουν ισότιμα (είτε άμεσα είτε έμμεσα μέσω εκλεγμένων αντιπροσώπων) στις διαδικασίες μέσω των οποίων διατυπώνονται και καθιερώνονται οι νόμοι που χρησιμοποιούνται για τη ρύθμιση της κοινωνίας. Όλοι οι πολίτες θα πρέπει να συμμετέχουν ενεργά στις δημοκρατικές διαδικασίες που λειτουργούν μέσα στην κοινωνία τους (το να επιτραπεί αυτό θα μπορούσε επίσης να σημαίνει μη εμπλοκή σε ορισμένες περιπτώσεις για λόγους συνείδησης ή περιστάσεων). Ενώ οι αποφάσεις πρέπει να λαμβάνονται από πλειοψηφίες, η δίκαιη και ισότιμη μεταχείριση των μειονοτήτων όλων των ειδών θα πρέπει να διασφαλίζεται. Η κοινωνική δικαιοσύνη, η δικαιοσύνης και η ισότητας θα πρέπει να λειτουργούν σε όλα τα επίπεδα της κοινωνίας και το κράτος δικαίου πρέπει να επικρατεί έτσι ώστε όλοι στην κοινωνία να αντιμετωπίζονται δίκαια, αμερόληπτα και ισότιμα σύμφωνα με τους νόμους που είναι κοινοί για όλους. Ως εκ τούτου, αυτό το σύνολο των αξιών συνεπάγεται:

- i. Υποστήριξη των δημοκρατικών μεθόδων και των διαδικασιών (ενώ αναγνωρίζεται ότι οι υπάρχουσες δημοκρατικές διαδικασίες μπορεί να μην είναι άριστες και ότι μερικές φορές μπορεί να υπάρχει ανάγκη αλλαγής ή βελτίωσής τους με δημοκρατικά μέσα).
- ii. Αναγνώριση της σημασίας της ενεργού συμμετοχής στα κοινά (ενώ αναγνωρίζει ότι η μη συμμετοχή μπορεί μερικές φορές να δικαιολογηθεί για λόγους συνείδησης ή περιστάσεων).
- iii. Αναγνώριση της σημασίας της εμπλοκής των πολιτών στη λήψη πολιτικών αποφάσεων.

- iv. Αναγνώριση της ανάγκης για την προστασία των πολιτικών ελευθεριών, συμπεριλαμβανομένων και των πολιτικών ελευθεριών των ατόμων που έχουν μειοψηφικές απόψεις.
- v. Υποστήριξη για την ειρηνική επίλυση συγκρούσεων και διαφορών.
- vi. Μια αίσθηση κοινωνικής δικαιοσύνης και κοινωνικής ευθύνης για τη δίκαιη και ισότιμη μεταχείριση όλων των μελών της κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένων των ίσων ευκαιριών για όλους, ανεξάρτητα από εθνική καταγωγή, εθνικότητα, φυλή, θρησκεία, γλώσσα, ηλικία, φύλο, γένος, πολιτικά φρονήματα, γέννηση, κοινωνική προέλευση, περιουσία, αναπηρία, γενετήσιο προσανατολισμό ή οποιασδήποτε άλλη κατάσταση.
- vii. Υποστήριξη για το κράτος δικαίου και την ισότιμη και δίκαιη μεταχείριση όλων των πολιτών σύμφωνα με το νόμο, ως μέσο για την εξασφάλιση της δικαιοσύνης.

6.2. Στάσεις

Στάση είναι ο συνολικός ψυχικός προσανατολισμός που υιοθετεί ένα άτομο προς κάποιον ή κάτι (π.χ., άτομο, ομάδα, θεσμό, θέμα, εκδήλωση, σύμβολο, κλπ.). Οι στάσεις συνήθως αποτελούνται από τέσσερα συστατικά: μια πεποίθηση ή γνώμη σχετικά με το αντικείμενο της στάσης, ένα συναίσθημα ή αίσθημα προς το αντικείμενο, μια αξιολόγηση (είτε θετική είτε αρνητική) του αντικειμένου και μια τάση να συμπεριφερθείς με συγκεκριμένο τρόπο προς το αντικείμενο αυτό.

Έξι στάσεις που είναι σημαντικές για μια δημοκρατική κουλτούρα είναι οι εξής:

Δεκτικότητα στην πολιτισμική ετερότητα και άλλες πεποιθήσεις, στις κοσμοθεωρίες και τις πρακτικές

Το ανοικτό πνεύμα είναι μια στάση απέναντι σε άτομα που είτε θεωρείται ότι έχουν διαφορετικές πολιτισμικές σχέσεις από εμάς ή που έχουν πεποιθήσεις, κοσμοθεωρίες και πρακτικές, οι οποίες διαφέρουν από τις δικές μας. Η στάση του ανοικτού πνεύματος προς την πολιτισμική ετερότητα πρέπει να διακρίνεται από τη στάση του να ενδιαφέρεσαι για τη συλλογή «εξωτικών» εμπειριών μόνο για προσωπική ευχαρίστηση ή όφελος. Αντίθετα, το ανοικτό πνεύμα συνεπάγεται:

- i. Ευαισθησία προς την πολιτιστική πολυμορφία και την κοσμοθεωρία, τις πεποιθήσεις, τις αξίες και τις πρακτικές που διαφέρουν από τις δικές μας.
- ii. Περιέργεια και ενδιαφέρον να ανακαλύψουμε και να μάθουμε για άλλες πολιτισμικές κατευθύνσεις και σχέσεις και άλλη κοσμοθεωρία, άλλες πεποιθήσεις, αξίες και πρακτικές.
- iii. Προθυμία αποβολής κρίσεων και δυσπιστίας για τις κοσμοθεωρίες, τις πεποιθήσεις, τις αξίες και τις πρακτικές των άλλων και προθυμία αμφισβήτησης της «φυσικότητας» της κοσμοθεωρίας, των πεποιθήσεων, των αξιών και των πρακτικών μας.
- iv. Συναισθηματική ετοιμότητα συσχέτισης με άλλους που θεωρούνται διαφορετικοί από εμάς.

- v. Προθυμία αναζήτησης ή ανάληψης ευκαιριών συμμετοχής, συνεργασίας και αλληλεπίδρασης με εκείνους που θεωρείται ότι έχουν πολιτισμικές σχέσεις που διαφέρουν από τις δικές μας, σε μια σχέση ισότητας.

Σεβασμός

Σεβασμός είναι μια στάση απέναντι σε κάποιον ή κάτι (π.χ. άτομο, πεποίθηση, σύμβολο, αρχή, πρακτική κλπ.), όπου το αντικείμενο αυτής της στάσης κρίνεται ότι έχει κάποιο είδος σημασίας ή αξίας που εγγυάται θετική θεώρηση και εκτίμηση.⁷ Ανάλογα με τη φύση του αντικειμένου σεβασμού, ο σεβασμός μπορεί να λάβει πολύ διαφορετικές μορφές (πρβλ. σεβασμός για ένα σχολικό κανόνα έναντι του σεβασμού για τη σοφία ενός γέροντα έναντι του σεβασμού για τη φύση).

Ένας τύπος σεβασμού που είναι ιδιαίτερα σημαντικός στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής κουλτούρας είναι ο σεβασμός που αποδίδεται σε άλλα άτομα που θεωρείται ότι έχουν διαφορετικές πολιτισμικές σχέσεις ή διαφορετικές πεποιθήσεις, απόψεις ή πρακτικές από τις δικές μας. Τέτοιος σεβασμός προϋποθέτει την εγγενή αξιοπρέπεια και την ισότητα όλων των ανθρώπων και το αναφαίρετο ανθρώπινο δικαίωμά τους να επιλέγουν τις δικές τους σχέσεις, πεποιθήσεις, απόψεις ή πρακτικές. Είναι σημαντικό ότι, αυτό το είδος του σεβασμού δεν απαιτεί την ελαχιστοποίηση ή την αδιαφορία για τις πραγματικές διαφορές που μπορεί να υπάρχουν μεταξύ μας και μεταξύ άλλων, που μπορεί μερικές φορές να είναι σημαντικές και βαθιές, ούτε απαιτεί συμφωνία, έγκριση ή μετατροπή σε αυτά που είναι σεβαστά. Αντιθέτως, είναι μια στάση που περιλαμβάνει την θετική εκτίμηση της αξιοπρέπειας και του δικαιώματος του άλλου να έχει αυτές τις σχέσεις, πεποιθήσεις, απόψεις ή πρακτικές, ενώ παρόλα αυτά αναγνωρίζουμε και παραδεχόμαστε τις διαφορές που υπάρχουν μεταξύ μας και μεταξύ άλλων. Μια στάση σεβασμού απαιτείται για να διευκολύνει και τη δημοκρατική αλληλεπίδραση και τον διαπολιτισμικό διάλογο με τους άλλους. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι πρέπει να μπαίνουν όρια σχετικά με το σεβασμό. Για παράδειγμα, σεβασμός δεν θα πρέπει να αποδίδεται στο περιεχόμενο των πεποιθήσεων και των απόψεων ή στον τρόπο ζωής και τις πρακτικές που υπονομεύουν ή παραβιάζουν την αξιοπρέπεια, τα ανθρώπινα δικαιώματα ή τις ελευθερίες των άλλων.⁸

Η έννοια του σεβασμού αντιστακτικά καλύτερα από ό,τι η έννοια της ανεκτικότητας, της στάσης που απαιτείται για μια δημοκρατική κουλτούρα. Η ανεκτικότητα, σε ορισμένα πλαίσια, μεταφέρει τον υπαινιγμό του απλώς να υπομένεις ή να ανέχεσαι την διαφορά και μια συγκαταβατική στάση ανεκτικότητας σε κάτι που κάποιος θα προτιμούσαν

7. Σημειώστε ότι ο σεβασμός είναι στενά συνδεδεμένος με τις αξίες με δύο τρόπους: μια αξία μπορεί να είναι αντικείμενο σεβασμού (δηλαδή, μια αξία μπορεί να τύχει σεβασμού) και μπορεί επίσης να λειτουργήσει ως θεμέλιο για το σεβασμό (δηλαδή, μπορεί κανείς να σεβαστεί κάποιον ή κάτι, επειδή αποτελεί παράδειγμα ή εφαρμόζει μια συγκεκριμένη αξία)
8. Από τη σκοπιά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η ελευθερία των πεποιθήσεων των άλλων θα πρέπει να τυγχάνει σεβασμού, αλλά ο σεβασμός δεν μπορεί να αποδίδεται στο περιεχόμενο πεποιθήσεων που επιδιώκουν να υπονομεύσουν ή να παραβιάσουν την αξιοπρέπεια, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες των άλλων. Στην περίπτωση των πεποιθήσεων, όπου το περιεχόμενο δεν μπορεί να τύχει σεβασμού, τίθενται περιορισμοί όχι στο δικαίωμά του να έχεις τις πεποιθήσεις, αλλά στην ελευθερία να εκδηλώνεις αυτές τις πεποιθήσεις, αν τέτοιοι περιορισμοί είναι αναγκαίοι για τη δημόσια ασφάλεια, την προστασία της δημόσιας τάξης ή για την προστασία των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των άλλων (βλ. άρθρο 9 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων: http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf).

να μην ανεχθεί. Η ανεκτικότητα μπορεί επίσης μερικές φορές να ερμηνευθεί ότι αφορά μια πράξη δύναμης που επιτρέπει την ύπαρξη διαφοράς απλώς μέσω της ανοχής της και μέσω αυτής της πράξης ανεκτικότητας ενισχύουμε τη δύναμη και την εξουσία του ατόμου που δείχνει ανοχή. Ο σεβασμός είναι μια λιγότερο διφορούμενη έννοια από την ανεκτικότητα, που βασίζεται στην αναγνώριση της αξιοπρέπειας, των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των άλλων και μια σχέση ισότητας μεταξύ του εαυτού μας και των άλλων.

Ως εκ τούτου ο σεβασμός συνεπάγεται:

- i. Θετική άποψη και εκτίμηση για κάποιον ή κάτι με βάση την κρίση ότι έχει πραγματική σημασία ή αξία.
- ii. Θετική άποψη και εκτίμηση για τους άλλους ως ισότιμα ανθρώπινα όντα που μοιράζονται μια κοινή αξιοπρέπεια και να έχουν ακριβώς το ίδιο σύνολο ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθεριών, ανεξαρτήτως των συγκεκριμένων πολιτισμικών σχέσεων, πεποιθήσεων, απόψεων, τρόπου ζωής ή πρακτικών τους.
- iii. Θετική άποψη και εκτίμηση για τις πεποιθήσεις, τις απόψεις, τον τρόπο ζωής και τις πρακτικές που υιοθετούνται από άλλους, εφόσον αυτά δεν υπονομεύουν ή δεν παραβιάζουν την αξιοπρέπεια, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις ελευθερίες των άλλων.

Πολιτειακή συνείδηση

Η πολιτειακή συνείδηση είναι μια στάση προς μια κοινότητα ή μια κοινωνική ομάδα. Ο όρος «κοινότητα» χρησιμοποιείται εδώ για να υποδηλώσει μια κοινωνική ή πολιτισμική ομάδα που είναι μεγαλύτερη από τον άμεσο οικογενειακό κύκλο και τους φίλους μας και στην οποία έχουμε την αίσθηση ότι ανήκουμε. Υπάρχουν πολλά είδη ομάδων που μπορεί να είναι σχετικά εδώ, για παράδειγμα, τα άτομα που ζουν σε μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή (όπως μια γειτονιά, μια πόλη, μια χώρα, μια ομάδα χωρών, όπως η Ευρώπη ή η Αφρική ή ακόμη ο κόσμος στην περίπτωση της «παγκόσμιας κοινότητας»), μια πιο γεωγραφικά διαδεδομένη ομάδα (όπως μια εθνοτική ομάδα, ομάδα πίστης, ομάδα αναψυχής, ομάδα σεξουαλικού προσανατολισμού, κλπ.) ή οποιοδήποτε άλλο είδος κοινωνικής ή πολιτιστικής ομάδας στην οποία έχεις την αίσθηση ότι ανήκεις. Κάθε άτομο ανήκει σε πολλές ομάδες και μια στάση πολιτειακή συνείδησης μπορεί να υφίσταται προς οποιαδήποτε από αυτές. Η πολιτειακή συνείδηση συνεπάγεται:

- i. Ένα αίσθημα ότι ανήκεις και ταυτίζεσαι με την κοινότητα
- ii. Να υπολογίζεις τους άλλους στην κοινότητα, την αλληλεξάρτηση ανάμεσα στα άτομα αυτά και τις συνέπειες των ενεργειών κάποιου για εκείνα τα άτομα.
- iii. Αίσθηση αλληλεγγύης με άλλους στην κοινότητα, συμπεριλαμβανομένης μιας προθυμίας συνεργασίας μαζί τους, συναισθήματα ανησυχίας και φροντίδας για τα δικαιώματα και την ευημερία τους και μια προθυμία να υπερασπιστείς αυτούς που μπορεί να είναι αποδυναμωμένοι και σε μειονεκτική θέση μέσα στην κοινότητα.
- iv. Ενδιαφέρον και προσοχή για τις υποθέσεις και τις ανησυχίες της κοινότητας.

- v. Αίσθηση πολιτειακού καθήκοντος, προθυμία ενεργού συμβολής στη ζωή της κοινότητας, προθυμία συμμετοχής στις αποφάσεις που αφορούν τις υποθέσεις, τις ανησυχίες και το κοινό καλό της κοινότητας και, προθυμία συμμετοχής σε διάλογο με άλλα μέλη της κοινότητας, ανεξάρτητα από τις πολιτισμικές τους σχέσεις.
- vi. Δέσμευση εκπλήρωσης, στο μέτρο των δυνατοτήτων σου, των αρμοδιοτήτων, των καθηκόντων και των υποχρεώσεων που συνδέονται με τους ρόλους ή θέσεις που κατέχεις μέσα στην κοινότητα.
- vii. Ααίσθηση λογοδοσίας σε άλλους μέσα στην κοινότητα και αποδοχής ότι είσαι υπόλογος στους άλλους για τις αποφάσεις και τις ενέργειές σου.

Ευθύνη

Ο όρος 'ευθύνη' έχει πολλές σημασίες. Δύο σημασίες που είναι ιδιαίτερα χρήσιμες για μια δημοκρατική κουλτούρα είναι η ευθύνη του ρόλου και η ηθική ευθύνη. Η πρώτη αποτελεί στοιχείο πολιτειακής συνείδησης (βλ. ανωτέρω σημείο vi). Εδώ ασχολούμαστε με την δεύτερη. Η ηθική ευθύνη είναι μια στάση προς τις δικές μας ενέργειες. Προκύπτει όταν ένα άτομο έχει την υποχρέωση να ενεργεί με έναν συγκεκριμένο τρόπο και αξίζει έπαινο ή κατηγορία είτε για την εκτέλεση της εν λόγω πράξης ή για την αποτυχία να ενεργήσει κατ'αυτόν τον τρόπο. Αναγκαίες συνθήκες για τα άτομα να κριθούν είτε ως αξιόπαινα είτε ως υπαίτια είναι ότι είναι σε θέση να προβληματιστούν σχετικά με τις δικές τους ενέργειες, είναι σε θέση να σχηματίσουν προθέσεις για το πώς θα ενεργήσουν και είναι σε θέση να εκτελέσουν τις ενέργειες που έχουν επιλέξει (ως εκ τούτου, όταν έλλειψη πόρων ή διαρθρωτικές συνθήκες συνωμοτούν για να εμποδίσουν ένα άτομο από την εκτέλεση μιας ενέργειας, δεν είναι σωστό να αποδώσουμε είτε έπαινο είτε κατηγορία σε αυτά). Η ευθύνη μπορεί να απαιτήσει θάρρος δεδομένου ότι το να λάβεις μια στάση αρχών μπορεί να συνεπάγεται να ενεργείς μόνος σου, αναλαμβάνοντας δράση ενάντια στα πρότυπα της κοινότητας ή αμφισβητώντας μια συλλογική απόφαση η οποία κρίνεται ότι είναι λάθος. Έτσι, μπορεί μερικές φορές να υπάρχει μια ένταση μεταξύ πολιτειακής συνείδησης (εκλαμβάνεται ως αλληλεγγύη και πίστη προς τους άλλους) και ηθικής ευθύνης. Ως εκ τούτου, μια στάση ευθύνης για τις πράξεις μας συνεπάγεται:

- i. Την υιοθέτηση μιας στοχαστικής και ευγενικής προσέγγισης προς τις ενέργειες κάποιου και τις πιθανές συνέπειες αυτών των ενεργειών.
- ii. Τον προσδιορισμό καθηκόντων και υποχρεώσεων ενός ατόμου και το πώς πρέπει κανείς να ενεργεί σε σχέση με μια συγκεκριμένη κατάσταση, με βάση την αξία ή το σύνολο των αξιών.⁹
- iii. Τη λήψη αποφάσεων για την ανάληψη δράσης (που σε μερικές περιπτώσεις μπορεί να συνεπάγεται τη μη ανάληψη δράσης), δεδομένων των συνθηκών που ισχύουν.

9. Ως εκ τούτου, η ανάπτυξη της στάσης ευθύνης στις δημοκρατικές και τις διαπολιτισμικές καταστάσεις απαιτεί την ταυτόχρονη ανάπτυξη ενός ή περισσότερων από τα τρία σύνολα αξιών που καθορίζονται από το τρέχον μοντέλο (δηλαδή, το να δίνουμε αξία στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια και τα ανθρώπινα δικαιώματα, το να δίνουμε αξία στην πολιτιστική πολυμορφία ή, το να δίνουμε αξία στην δημοκρατία, τη δικαιοσύνη, την ισότητα και το κράτος δικαίου). Σε περίπτωση απουσίας της ταυτόχρονης ανάπτυξης ενός ή περισσότερων από αυτά τα σύνολα αξιών, η ευθύνη δεν θα ήταν μια δημοκρατική δεξιότητα αλλά αντίθετα μια πιο γενική πολιτική δεξιότητα (βλ. εισαγωγικό κείμενο για τις αξίες, τμήμα 6.1).

- iv. Την ανάληψη δράσης (ή την αποφυγή δράσης) ανάλογα, ως αυτόνομος παράγοντας.
- v. Την προθυμία να είσαι υπόλογος για τη φύση ή τις επιπτώσεις των αποφάσεων και ενεργειών σου.
- vi. Την προθυμία να αξιολογείς και να κρίνεις τον εαυτό σου.
- vii. Την προθυμία να ενεργείς με θάρρος όταν κρίνεται απαραίτητο.

Αυτάρκεια

Η αυτάρκεια είναι μια στάση προς τον εαυτό μας. Αφορά μια θετική πίστη στην ικανότητά μας να αναλάβουμε τη δράση που απαιτείται για την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων. Αυτή η πίστη συνεπάγεται συνήθως την περαιτέρω πίστη ότι μπορούμε να καταλάβουμε τι χρειάζεται, μπορούμε να κάνουμε κατάλληλες εκτιμήσεις, μπορούμε να επιλέξουμε κατάλληλες μεθόδους για την επίτευξη έργων, μπορούμε να ξεπεράσουμε επιτυχώς τα εμπόδια, μπορούμε να επηρεάσουμε αυτό που συμβαίνει και μπορούμε να κάνουμε τη διαφορά στα γεγονότα που επηρεάζουν τη ζωή μας και τη ζωή των άλλων. Συνεπώς η αυτάρκεια σχετίζεται με αισθήματα αυτοπεποίθησης στις ικανότητές μας. Η χαμηλή αυτάρκεια μπορεί να αποθαρρύνει τη δημοκρατική και τη διαπολιτισμική συμπεριφορά, ακόμη και όταν υπάρχει υψηλό επίπεδο ικανότητας, ενώ εξωπραγματικά υψηλή αυτάρκεια μπορεί να οδηγήσει σε αναστάτωση και απογοήτευση. Μια βέλτιστη συμπεριφορά είναι σχετικά υψηλή αυτάρκεια σε συνδυασμό με ένα ρεαλιστικά εκτιμημένο υψηλό επίπεδο ικανότητας, που ενθαρρύνει τα άτομα να αντιμετωπίσουν νέες προκλήσεις και τους δίνει τη δυνατότητα να αναλάβουν δράση σε θέματα που προκαλούν ανησυχία. Ως εκ τούτου η αυτάρκεια συνεπάγεται:

- i. Πίστη στην ικανότητά μας να κατανοούμε τα ζητήματα, να προβαίνουμε σε κρίσεις και να επιλέγουμε κατάλληλες μεθόδους για την ολοκλήρωση των έργων.
- ii. Πίστη στην ικανότητά μας να οργανώνουμε και να εκτελούμε τις διαδικασίες που απαιτούνται για την επίτευξη ορισμένων στόχων και την αποφυγή των εμποδίων που μπορεί να προκύψουν.
- iii. Ένα αίσθημα εμπιστοσύνης για την αντιμετώπιση νέων προκλήσεων.
- iv. Ένα αίσθημα εμπιστοσύνης για τη δημοκρατική συμμετοχή και την ανάληψη των ενεργειών που κρίνονται αναγκαίες για την επίτευξη δημοκρατικών στόχων (συμπεριλαμβανομένου του να αμφισβητούμε και να κρατάμε υπόλογους εκείνους που έχουν θέσεις ισχύος και εξουσίας, όταν οι αποφάσεις ή οι ενέργειές τους κρίνονται άδικες).
- v. Ένα αίσθημα εμπιστοσύνης για τη συμμετοχή στον διαπολιτισμικό διάλογο με όσους θεωρούνται ότι έχουν πολιτισμικές σχέσεις που διαφέρουν από τις δικές μας.

Ανεκτικότητα στην ασάφεια

Η ανεκτικότητα στην ασάφεια είναι μια στάση απέναντι σε αντικείμενα, γεγονότα και καταστάσεις που θεωρούνται αβέβαια και υπόκεινται σε πολλαπλές αντικρουόμενες ή ασυμβίβαστες ερμηνείες. Τα άτομα που έχουν υψηλή ανεκτικότητα στην ασάφεια

αξιολογούν αυτά τα είδη των αντικειμένων, γεγονότων και καταστάσεων με θετικό τρόπο, πρόθυμα αποδέχονται την εγγενή τους έλλειψη σαφήνειας, είναι πρόθυμα να παραδεχτούν ότι οι προοπτικές των άλλων μπορεί να είναι εξίσου επαρκείς με τις δικές τους προοπτικές, και ασχολούνται με την ασάφεια εποικοδομητικά. Ως εκ τούτου, ο όρος «ανεκτικότητα» θα πρέπει να γίνει κατανοητός εδώ στην θετική έννοια της αποδοχής και του ασπασμού της ασάφειας (και όχι στην αρνητική έννοια του να υπομένεις ή να ανέχεσαι την ασάφεια). Τα άτομα που έχουν χαμηλή ανεκτικότητα στην ασάφεια αντι να υιοθετούν μια ενιαία προοπτική για ασαφείς καταστάσεις και ζητήματα, κρατάνε μια κλειστή στάση απέναντι σε άγνωστες καταστάσεις και ζητήματα και χρησιμοποιούν σταθερές και άκαμπτες κατηγορίες για να σκέφτονται για τον κόσμο. Ως εκ τούτου, στο παρόν πλαίσιο, η ανεκτικότητα στην ασάφεια συνεπάγεται:

- i. Αναγνώριση και παραδοχή του γεγονότος ότι μπορεί να υπάρχουν πολλαπλές προοπτικές και ερμηνείες της κάθε δεδομένης κατάστασης ή θέματος.
- ii. Αναγνώριση και παραδοχή του γεγονότος ότι η δική σου προοπτική σε μια κατάσταση δεν μπορεί να είναι καλύτερη από ό,τι προοπτικές των άλλων.
- iii. Αποδοχή της πολυπλοκότητας, των αντιφάσεων και της έλλειψης σαφήνειας.
- iv. Προθυμία ανάληψης καθηκόντων όταν διατίθενται μόνο ελλιπείς ή μερικές πληροφορίες.
- v. Προθυμία ανοχής της αβεβαιότητας και εποικοδομητικής ενασχόλησης με αυτήν.

6.3. Ικανότητες

Ικανότητα είναι η δυνατότητα εκτέλεσης πολύπλοκων και καλά οργανωμένων σχεδίων είτε σκέψης είτε συμπεριφοράς με ένα προσαρμοστικό τρόπο, προκειμένου να επιτευχθεί ένας συγκεκριμένος σκοπός ή στόχος.

Υπάρχουν οκτώ σύνολα ικανοτήτων που είναι σημαντικά για μια δημοκρατική κουλτούρα, ως εξής.

Ικανότητες αυτόνομης μάθησης

Ικανότητες αυτόνομης μάθησης είναι οι ικανότητες που απαιτούνται από τα άτομα για να επιδιωχθεί, να οργανωθεί και να αξιολογηθεί η μάθησή τους σύμφωνα με τις ανάγκες τους, με έναν αυτοκατευθυνόμενο τρόπο, χωρίς να ζητηθεί από άλλους. Οι ικανότητες αυτόνομης μάθησης είναι σημαντικές για μια δημοκρατική κουλτούρα, διότι επιτρέπουν στα άτομα να μάθουν για τον εαυτό τους και πώς να ασχολούνται με πολιτικά, πολιτειακά και πολιτιστικά θέματα, χρησιμοποιώντας πολλαπλές και ποικίλες πηγές τόσο μακριά όσο και κοντά, αντί να στηρίζονται σε παράγοντες στο άμεσό τους περιβάλλον για την παροχή πληροφοριών σχετικά με τα θέματα αυτά. Οι ικανότητες αυτόνομης μάθησης περιλαμβάνουν δυνατότητες ή ικανότητες σε:

- i. Προσδιορισμό των ιδιαίτερων αναγκών μάθησής μας - αυτές οι ανάγκες μπορεί να προέρχονται από κενά στη γνώση ή την κατανόηση, από έλλειψη ή κακή εκμάθηση ικανοτήτων ή από δυσκολίες που έχουν προκύψει ως αποτέλεσμα τρεχουσών στάσεων ή αξιών.

- ii. Προσδιορισμό, εντοπισμό και πρόσβαση σε πιθανές πηγές πληροφοριών, συμβουλών ή καθοδήγησης που απαιτείται για την αντιμετώπιση των αναγκών αυτών - οι πηγές αυτές θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν προσωπικές εμπειρίες, αλληλεπιδράσεις και συζητήσεις με άλλους, συναντήσεις με άτομα που θεωρούνται ότι έχουν πολιτισμικές σχέσεις που διαφέρουν από τις δικές μας ή που έχουν διαφορετικές πεποιθήσεις, απόψεις ή κοσμοθεωρίες από τις δικές μας και οπτικές, έντυπες, εκπεμπόμενες και ψηφιακές πηγές.
- iii. Κρίση της αξιοπιστίας των διαφόρων πηγών πληροφόρησης, συμβουλών ή καθοδήγησης, εκτίμησή τους για πιθανή προκατάληψη ή διαστρέβλωση και επιλογή των πλέον κατάλληλων από το φάσμα των διαθέσιμων πηγών.
- iv. Επεξεργασία και εκμάθηση πληροφοριών, με τη χρήση των πλέον κατάλληλων στρατηγικών και τεχνικών μάθησης, ή υιοθέτηση και υπακοή συμβουλών ή καθοδήγησης από τις πιο αξιόπιστες πηγές, εφαρμογή προσαρμογών στο υπάρχον ρεπερτόριο γνώσεων, κατανόησης, ικανοτήτων, στάσεων ή αξιών αναλόγως.
- v. Σκέψη για το τι έχουμε μάθει, την πρόοδο που έχει σημειωθεί, την αξιολόγηση των στρατηγικών μάθησης που έχουν χρησιμοποιηθεί και την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με την περαιτέρω μάθηση που μπορεί να χρειαστεί και νέες στρατηγικές μάθησης που μπορεί να χρειαστεί.

Ικανότητες αναλυτικής και κριτικής σκέψης

Οι ικανότητες αναλυτικής και κριτικής σκέψης αποτελούνται από ένα μεγάλο και πολύπλοκο σύμπλεγμα αλληλένδετων ικανοτήτων. Ικανότητες αναλυτικής και κριτικής σκέψης είναι οι ικανότητες που απαιτούνται για την ανάλυση οποιουδήποτε είδους υλικών (π.χ. κειμένων, επιχειρημάτων, ερμηνειών, θεμάτων, γεγονότων, εμπειριών κλπ.) με έναν συστηματικό και ορθολογικό τρόπο. Περιλαμβάνουν δυνατότητες ή ικανότητες σε:

- i. Συστηματική διάσπαση υλικών που βρίσκονται υπό ανάλυση στα συστατικά τους στοιχεία και οργάνωση των στοιχείων αυτών με έναν ορθολογικό τρόπο.
- ii. Προσδιορισμό και ερμηνεία της έννοιας (των εννοιών) κάθε στοιχείου, ενδεχομένως, με σύγκριση και συσχετισμό των στοιχείων σε ό,τι είναι ήδη γνωστό και προσδιορισμό ομοιοτήτων και διαφορών.
- iii. Εξέταση των στοιχείων το ένα σε σχέση με το άλλο και προσδιορισμό των σχέσεων που υπάρχουν μεταξύ τους (π.χ. λογική, αιτιολογική, χρονική κλπ.).
- iv. Προσδιορισμό τυχόν διαφορών, ασυμφωνιών ή αποκλίσεων μεταξύ των στοιχείων.
- v. Προσδιορισμό των εναλλακτικών πιθανών εννοιών και σχέσεων των επιμέρους στοιχείων, δημιουργία νέων στοιχείων που μπορεί να λείπουν από το σύνολο, συστηματική αλλαγή στοιχείων για τον προσδιορισμό επιπτώσεων στο σύνολο τους, και δημιουργία νέων συνθέσεων από τα στοιχεία που έχουν εξεταστεί - με άλλα λόγια, σύλληψη και εξερεύνηση νέων δυνατοτήτων και εναλλακτικών λύσεων.

- vi. Συλλογή των συμπερασμάτων της ανάλυσης με έναν οργανωμένο και συνεπή τρόπο για να δημιουργηθούν λογικά και βάσιμα συμπεράσματα για το σύνολο.

Οι ικανότητες κριτικής σκέψης αποτελούνται από τις ικανότητες που απαιτούνται για να αξιολογήσουμε και να κρίνουμε κάθε είδους υλικό. Συνεπώς περιλαμβάνουν δυνατότητες ή ικανότητες σε:

- i. Αξιολογήσεις με βάση την εσωτερική συνοχή και με βάση τη συνέπεια με τα διαθέσιμα στοιχεία και την εμπειρία.
- ii. Κρίση σχετικά με το αν τα υλικά που αναλύονται είναι έγκυρα, ακριβή, αποδεκτά, αξιόπιστα, κατάλληλα, χρήσιμα ή / και πειστικά ή όχι.
- iii. Κατανόηση και αξιολόγηση των προκαταλήψεων, θεωρήσεων και κειμενικών ή επικοινωνιακών συμβάσεων στις οποίες βασίζονται τα υλικά.
- iv. Εμπλοκή όχι μόνο με την κυριολεκτική έννοια των υλικών, αλλά και με τον ευρύτερο ρητορικό σκοπό τους, συμπεριλαμβανομένων των υποκείμενων κινήτρων, των προθέσεων και των προγραμμάτων αυτών που τα παρήγαγαν ή τα δημιούργησαν (στην περίπτωση της πολιτικής επικοινωνίας, αυτό περιλαμβάνει τη δυνατότητα προσδιορισμού προπαγάνδας και την ικανότητα αποδόμησης των βαθύτερων κινήτρων, των προθέσεων και των σκοπών αυτών που έχουν παράγει την προπαγάνδα).
- v. Τοποθέτηση των υλικών μέσα στο ιστορικό πλαίσιο στο οποίο έχουν παραχθεί με σκοπό τη βοήθεια στη λήψη αποφάσεων αξιολόγησης για τα υλικά.
- vi. Παραγωγή και επεξεργασία διαφορετικών εναλλακτικών επιλογών, δυνατοτήτων και λύσεων για εκείνους που είναι παρόντες στα υπό εξέταση υλικά.
- vii. Στάθμιση των πλεονεκτημάτων και των μειονεκτημάτων των διαθέσιμων επιλογών - αυτό μπορεί να περιλαμβάνει ανάλυση κόστους-οφέλους (που ενσωματώνει τόσο βραχυπρόθεσμες όσο και μακροπρόθεσμες προοπτικές), ανάλυση πόρων (να εκτιμηθεί αν οι πόροι που απαιτούνται για κάθε επιλογή είναι διαθέσιμοι στην πράξη) και ανάλυση κινδύνου (κατανόηση και αξιολόγηση των κινδύνων που συνδέονται με κάθε επιλογή και πώς μπορούμε να τους διαχειριστούμε).
- viii. Συλλογή των αποτελεσμάτων της διαδικασίας αξιολόγησης με έναν οργανωμένο και συνεπή τρόπο για την κατασκευή ενός λογικού και βάσιμου επιχειρήματος υπέρ ή κατά μιας συγκεκριμένης ερμηνείας, συμπεράσματος ή πορείας δράσης, με βάση σαφή και καθορισμένα κριτήρια, αρχές ή αξίες ή / και αδιάσειστα στοιχεία.
- ix. Αναγνώριση των δικών μας υποθέσεων και προκαταλήψεων που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την διαδικασία αξιολόγησης και αναγνώριση του ότι οι πεπειθήσεις και οι αποφάσεις μας είναι πάντα ενδεχόμενες και εξαρτώμενες από τις δικές μας πολιτισμικές σχέσεις και προοπτική.

Η αποτελεσματική αναλυτική σκέψη ενσωματώνει την κριτική σκέψη (δηλ. την αξιολόγηση των υπό ανάλυση υλικών), ενώ η αποτελεσματική κριτική σκέψη ενσωματώνει την αναλυτική σκέψη (δηλ. τη δημιουργία διακρίσεων και συνδέσεων). Για το λόγο αυτό οι ικανότητες αναλυτικής και κριτικής σκέψης είναι άρρηκτα συνδεδεμένες μεταξύ τους.

Ικανότητες ακρόασης και παρατήρησης

Ικανότητες ακρόασης και παρατήρησης είναι οι ικανότητες που απαιτούνται για να καταλάβουμε τι λένε οι άλλοι και να μάθουμε από τη συμπεριφορά των άλλων. Η κατανόηση του τι λένε οι άλλοι απαιτεί ενεργητική ακρόαση - ιδιαίτερη προσοχή όχι μόνο σε ό,τι λέγεται, αλλά και στο πώς λέγεται μέσω της χρήσης τόνου, έντασης, δύναμης, ρυθμού και ευχέρειας της φωνής και ιδιαίτερη προσοχή στη συνοδεύουσα γλώσσα του σώματος, ειδικά στις κινήσεις των ματιών, τις εκφράσεις του προσώπου και τις χειρονομίες. Η στενή παρατήρηση της συμπεριφοράς των άλλων μπορεί επίσης να είναι μια σημαντική πηγή πληροφοριών σχετικά με τις συμπεριφορές που είναι πιο κατάλληλες και αποτελεσματικές σε διαφορετικά κοινωνικά περιβάλλοντα και πολιτισμικά πλαίσια και μπορεί να βοηθήσει ένα μαθητή να κατέχει στην εντέλεια αυτές τις συμπεριφορές, μέσω της διατήρησης των εν λόγω πληροφοριών και της αναπαραγωγής της συμπεριφοράς των άλλων αργότερα σε παρόμοιες καταστάσεις. Συνεπώς, οι ικανότητες ακρόασης και παρατήρησης περιλαμβάνουν δυνατότητες ή ικανότητες σε:

- i. Παρακολούθηση όχι μόνο του τι λέγεται, αλλά επίσης του πώς λέγεται και της γλώσσας του σώματος του ομιλητή
- ii. Παρακολούθηση των πιθανών αντιφάσεων μεταξύ λεκτικών και μη λεκτικών μηνυμάτων.
- iii. Παρακολούθηση των λεπτών αποχρώσεων του νοήματος και του τι θα μπορούσε να λεχθεί μόνο εν μέρει ή πράγματι να μη λεχθεί.
- iv. Παρακολούθηση της σχέσης μεταξύ του τι λέγεται και του κοινωνικού πλαισίου στο οποίο λέγεται.
- v. Ιδιαίτερη προσοχή στη συμπεριφορά των άλλων και διατήρηση των πληροφοριών σχετικά με αυτή τη συμπεριφορά, ιδιαίτερα τη συμπεριφορά των άλλων που θεωρούνται ότι έχουν πολιτισμικές σχέσεις που διαφέρουν από τις δικές μας.
- vi. Ιδιαίτερη προσοχή στις ομοιότητες και τις διαφορές στο πώς οι άνθρωποι αντιδρούν στην ίδια κατάσταση, ιδιαίτερα άτομα που θεωρούνται ότι έχουν πολιτισμικές σχέσεις που διαφέρουν από τις δικές μας.

Ενσυναίσθηση

Ενσυναίσθηση είναι το σύνολο των ικανοτήτων που απαιτούνται για να κατανοήσουμε και να σχετιστούμε με τις σκέψεις, τις πεποιθήσεις και τα συναισθήματα άλλων και να δούμε τον κόσμο από την προοπτική άλλων. Η ενσυναίσθηση περιλαμβάνει την ικανότητα να βγούμε από το δικό μας ψυχολογικό πλαίσιο αναφοράς (δηλαδή, να αποκεντρωθούμε από τη δική μας προοπτική) και την ικανότητα να συλλάβουμε με φαντασία και να κατανοήσουμε το ψυχολογικό πλαίσιο αναφοράς και την προοπτική του άλλου. Αυτή η ικανότητα είναι θεμελιώδους σημασίας για να φαντάζομαστε τις πολιτισμικές σχέσεις, τις κοσμοθεωρίες, τις πεποιθήσεις, τα ενδιαφέροντα, τα συναισθήματα, τις επιθυμίες και τις ανάγκες των άλλων. Υπάρχουν πολλές διαφορετικές μορφές ενσυναίσθησης που μπορεί να διακριθούν, και συμπεριλαμβάνουν:

- i. Την γνωστική ανάληψη προοπτικής - η ικανότητα να συλλάβεις και να κατανοήσεις τις αντιλήψεις, τις σκέψεις και τις πεποιθήσεις των άλλων.

- ii. Την συναισθηματική ανάληψη προοπτικής - η ικανότητα να συλλάβεις και να κατανοήσεις τα συναισθήματα, τα αισθήματα και τις ανάγκες των άλλων.
- iii. Τη συμπόνια, μερικές φορές ονομάζεται «συμπονετική ενσυναίσθηση» ή «θυμική ενσυναίσθηση» - η ικανότητα να βιώνεις συναισθήματα συμπόνιας και ενδιαφέροντος για τους άλλους με βάση την κατανόηση της γνωστικής ή της συναισθηματικής τους κατάστασης ή συνθηκών ή την υλική τους κατάσταση ή συνθήκες.¹⁰

Ευελιξία και προσαρμοστικότητα

Ευελιξία και προσαρμοστικότητα είναι οι ικανότητες που απαιτούνται για να ρυθίσουμε τις σκέψεις, τα συναισθήματα ή τις συμπεριφορές μας με έναν ηθικό τρόπο σε νέες συνθήκες και καταστάσεις, ώστε να μπορούμε να ανταποκριθούμε αποτελεσματικά και κατάλληλα στις προκλήσεις, τις απαιτήσεις και τις ευκαιρίες μας. Η ευελιξία και η προσαρμοστικότητα επιτρέπει στα άτομα να προσαρμόζονται θετικά στην καινοτομία και την αλλαγή και στις κοινωνικές ή πολιτιστικές προσδοκίες, τους τρόπους επικοινωνίας και τις συμπεριφορές των άλλων. Δίνουν επίσης τη δυνατότητα στα άτομα να προσαρμόζουν τον τρόπο της σκέψης, τα αισθήματα ή τη συμπεριφορά τους ως απάντηση σε νέες απρόβλεπτες καταστάσεις, εμπειρίες, συναντήσεις και πληροφορίες. Η ευελιξία και η προσαρμοστικότητα, που ορίζονται με αυτόν τον τρόπο, θα πρέπει να διακρίνονται από την ανήθικη ή ευκαιριακή προσαρμογή της συμπεριφοράς για προσωπικό όφελος ή κέρδος. Επίσης, πρέπει να διακρίνονται από εξωτερικά επιβαλλόμενη προσαρμογή.¹¹ Συνεπώς, η ευελιξία και η προσαρμοστικότητα περιλαμβάνουν δυνατότητες ή ικανότητες σε:

- i. Προσαρμογή του συνήθους τρόπου σκέψης μας λόγω μεταβαλλόμενων συνθηκών ή προσωρινή μετακίνηση σε μια διαφορετική γνωστική προοπτική σε ανταπόκριση πολιτισμικών σημάτων.
- ii. Επανεξέταση των απόψεών μας υπό το φως νέων στοιχείων ή / και ορθολογικής επιχειρηματολογίας.

10. Σημειώστε τη θέση της ενσυναίσθησης ως ικανότητα στο τρέχον μοντέλο. Ο όρος «ενσυναίσθηση» φυσικά χρησιμοποιείται επίσης με πολλούς άλλους τρόπους στην καθημερινή συζήτηση. Για παράδειγμα, μερικές φορές χρησιμοποιείται όταν κάποιος βιώνει το ίδιο συναίσθημα με αυτό που νοιώθει κάποιος άλλος (δηλαδή, το φαινόμενο της «συναισθηματικής μετάδοσης», όταν κάποιος «πιάνει» και μοιράζεται τη χαρά, τον πανικό, το φόβο κλπ. κάποιου άλλου). Μερικές φορές αναφέρεται σε μια αίσθηση συναισθηματικής συνεκτικότητας ή ταύτισης με κάποιον άλλο (π.χ. «αισθανόμουν μεγάλη κατανόηση για τον ήρωα του βιβλίου») και μερικές φορές αναφέρεται στην συμπόνια ή ανησυχία που προκύπτει από τη συμπόνια για κάποιον άλλο (π.χ., «σας συμπονώ στην τρέχουσα κατάσταση σας»). Ο όρος «ενσυναίσθηση» χρησιμοποιείται επίσης μερικές φορές για να αναφερθούμε σε ένα πολύ μεγαλύτερο σύμπλεγμα αντιδράσεων που μπορεί κανείς να έχει για κάποιον άλλο στο οποίο η δεκτικότητα προς τον άλλο, ο σεβασμός για τον άλλο, η γνωστική και συναισθηματική εμπλοκή με το άλλο και τα αισθήματα συναισθηματικής σύνδεσης με το άλλο είναι αναμειγμένα. Το τρέχον μοντέλο αντίθετα χρησιμοποιεί τον όρο «ενσυναίσθηση» με έναν πιο συγκεκριμένο και εστιασμένο τρόπο για να υποδηλώσει το σύνολο των ικανοτήτων που απαιτούνται για να κατανοήσουμε και να σχετιστούμε με τις σκέψεις, τις πεποιθήσεις και τα συναισθήματα των άλλων. Αυτό είναι ένα κρίσιμο σύνολο ικανοτήτων για τη συμμετοχή σε μια δημοκρατική κουλτούρα. Ο ορισμός αυτός δεν προορίζεται να αποκλείει την πιθανή ταυτόχρονη κινητοποίηση και ανάπτυξη της ενσυναίσθησης, της διαφάνειας, του σεβασμού, κλπ, ως ολόκληρου συμπλέγματος δεξιοτήτων ή δυνατοτήτων σε ορισμένες περιπτώσεις.

11. Για παράδειγμα, δεν πρέπει ποτέ να παραβλέπεται η αναγκαστική αφομοίωση των πολιτισμικών μειονοτήτων από την κουλτούρα της πλειοψηφίας. Όλα τα άτομα έχουν το θεμελιώδες δικαίωμα να επιλέγουν τις δικές τους πολιτισμικές σχέσεις, πεποιθήσεις και τρόπο ζωής (βλ. υποσημείωση 8).

- iii. Έλεγχος και ρύθμιση των συναισθημάτων και των αισθημάτων μας, προκειμένου να διευκολυνθεί η πιο αποτελεσματική και κατάλληλη επικοινωνία και συνεργασία με άλλους.
- iv. Ξεπέρασμα των αγωνιών, ανησυχιών και ανασφαλειών σχετικά με τη συνάντηση και την αλληλεπίδραση με άλλους που θεωρούνται ότι έχουν πολιτισμικές σχέσεις που διαφέρουν από τις δικές μας.
- v. Ρύθμιση και μείωση των αρνητικών συναισθημάτων προς τα μέλη μιας άλλης ομάδας με την οποία η ομάδα μας ιστορικά ήταν σε σύγκρουση.
- vi. Προσαρμογή της συμπεριφοράς μας με κοινωνικά κατάλληλο τρόπο σύμφωνα με το επικρατούν πολιτιστικό περιβάλλον.
- vii. Προσαρμογή στις διαφορετικές μορφές επικοινωνίας και συμπεριφορές και στροφή σε κατάλληλες μορφές επικοινωνίας και συμπεριφορές για αποφυγή παραβίασης των πολιτιστικών προτύπων άλλων και επικοινωνία μαζί τους με μέσα τα οποία είναι σε θέση να κατανοήσουν.

Γλωσσικές, επικοινωνιακές και πολυγλωσσικές ικανότητες¹²

Οι γλωσσικές, επικοινωνιακές και πολυγλωσσικές ικανότητες είναι οι ικανότητες εκείνες που απαιτούνται για την αποτελεσματική και κατάλληλη επικοινωνία με άλλους. Περιλαμβάνουν τις ακόλουθες δυνατότητες και ικανότητες, μεταξύ άλλων:¹³

- i. Η δυνατότητα να επικοινωνούμε με σαφήνεια σε μια ποικιλία καταστάσεων - αυτό περιλαμβάνει την έκφραση των πεποιθήσεων, των απόψεων, των ενδιαφερόντων και των αναγκών μας εξηγώντας και διασαφηνίζοντας ιδέες, υπερασπίζοντας, προωθώντας, υποστηρίζοντας, συζητώντας, επιχειρηματολογώντας, εξετάζοντας, πείθοντας και διαπραγματευόμενοι.
- ii. Η δυνατότητα να ανταποκριθούμε στις επικοινωνιακές απαιτήσεις διαπολιτισμικών καταστάσεων χρησιμοποιώντας περισσότερες από μία γλώσσα ή ποικιλία γλώσσας ή με τη χρήση μιας κοινής γλώσσας ή lingua franca για την κατανόηση μιας άλλης γλώσσας.
- iii. Η δυνατότητα να εκφραστούμε με αυτοπεποίθηση και χωρίς επιθετικότητα, ακόμη και σε περιπτώσεις όπου κάποιος είναι σε μειονεκτική θέση μέσα από μια ανομοιότητα στην εξουσία και να εκφράσουμε μια θεμελιώδη διαφωνία

12. Ο όρος «γλώσσα» χρησιμοποιείται στο παρόν έγγραφο για να υποδηλώσει όλα τα γλωσσικά συστήματα, είτε αναγνωρίζονται ως γλώσσες είτε θεωρούνται ότι είναι ποικιλίες αναγνωρισμένων γλωσσών, ανεξαρτήτως τρόπου. Περιλαμβάνει την προφορική και τη νοηματική γλώσσα και όλες τις άλλες μορφές μη-ομιλούμενων γλωσσών. Ως εκ τούτου, οι όροι «προφορική» και «μη φραστική» επικοινωνία στο πλαίσιο αυτό σημαίνει αντίστοιχα, «επικοινωνία που πραγματοποιείται με τη βοήθεια της γλώσσας» και «επικοινωνία που πραγματοποιείται με άλλα μέσα πλην της γλώσσας».

13. Πρώτον και κύριον βέβαια, η αποτελεσματική και κατάλληλη επικοινωνία απαιτεί γλωσσικές δεξιότητες (παραγωγή και κατανόηση προφορικών και γραπτών φράσεων και εκφράσεων), κοινωνιολογικές ικανότητες (για την επεξεργασία της προφοράς, της διαλέκτου του ύφους και των γλωσσικών δεικτών των κοινωνικών σχέσεων μεταξύ ομιλητών) και ικανότητα συζήτησης (για τη δόμηση συνεκτικών μακρύτερων τμημάτων γλώσσας με τη χρήση των κατάλληλων επικοινωνιακών συμβάσεων και την ανάπτυξη προφορικού λόγου και γραπτών κειμένων για συγκεκριμένους επικοινωνιακούς σκοπούς). Ωστόσο, αυτές θεωρούνται ως γενικές ικανότητες στο παρόν πλαίσιο και, συνεπώς, παραλείπονται από το μοντέλο. Οι αναγνώστες που ενδιαφέρονται για μια λεπτομερή περιγραφή των συγκεκριμένων ικανοτήτων πρέπει αντ' αυτού να συμβουλευτούν το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες (βλ. υποσημείωση 5), όπου περιγράφονται εκτενώς.

- με ένα άλλο άτομο με τρόπο που ωστόσο σέβεται την αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα του εν λόγω ατόμου.
- iv. Η δυνατότητα να αναγνωρίσουμε τις διαφορετικές μορφές έκφρασης και τις διαφορετικές επικοινωνιακές συμβάσεις (τόσο λεκτικές όσο και μη λεκτικές) στην επικοινωνία που χρησιμοποιούν οι κοινωνικές ομάδες και οι κουλτούρες τους.
 - v. Η δυνατότητα να ρυθμίζουμε και να προσαρμόζουμε την επικοινωνιακή μας συμπεριφορά έτσι ώστε να χρησιμοποιούμε τις επικοινωνιακές συμβάσεις (τόσο λεκτικές όσο και μη λεκτικές) που είναι κατάλληλες για τον συνομιλητή (συνομιλητές) μας και για το κύριο πολιτισμικό περιβάλλον.
 - vi. Η δυνατότητα να κάνουμε διευκρινιστικές ερωτήσεις με τον κατάλληλο και ευαίσθητο τρόπο σε περιπτώσεις όπου οι έννοιες που εκφράζονται από άλλο άτομο είναι ασαφείς ή όταν εντοπίζονται ασυμφωνίες μεταξύ των λεκτικών και μη λεκτικών μηνυμάτων που παράγονται από άλλο άτομο.
 - vii. Η δυνατότητα να διαχειριζόμαστε τις διακοπές στην επικοινωνία, για παράδειγμα, ζητώντας επαναλήψεις ή ανασυνθέσεις από τους άλλους ή παρέχοντας νέες δηλώσεις, αναθεωρήσεις ή απλουστεύσεις των δικών μας παρεξηγημένων επικοινωνιών.
 - viii. Η δυνατότητα να ενεργούμε ως γλωσσικοί μεσολαβητές στις διαπολιτισμικές συζητήσεις, συμπεριλαμβανομένων των ικανοτήτων στη μετάφραση, διερμηνεία και εξήγηση και να ενεργούμε ως διαπολιτισμικοί μεσολαβητές βοηθώντας τους άλλους να κατανοήσουν και να εκτιμήσουν τα χαρακτηριστικά κάποιου που θεωρείται ότι έχει διαφορετικές πολιτισμικές σχέσεις από τις δικές τους.

Ικανότητες συνεργασίας

Ικανότητες συνεργασίας είναι οι ικανότητες που απαιτούνται για επιτυχή συμμετοχή με άλλους σε κοινές δραστηριότητες, καθήκοντα και επιχειρήσεις. Περιλαμβάνουν δυνατότητες ή ικανότητες σε:

- i. Έκφραση απόψεων και γνώμων σε ομαδικά περιβάλλοντα και ενθάρρυνση άλλων μελών της ομάδας να εκφράσουν τις απόψεις και τις γνώμες τους σε τέτοια περιβάλλοντα.
- ii. Οικοδόμηση συναίνεσης και συμβιβασμού μέσα σε μια ομάδα.
- iii. Ανάληψη δράσης μαζί με άλλους με έναν αμοιβαίο και συντονισμένο τρόπο.
- iv. Προσδιορισμός και καθορισμός των στόχων της ομάδας.
- v. Επιδίωξη των στόχων της ομάδας και προσαρμογή της συμπεριφοράς μας με σκοπό την επίτευξη των στόχων αυτών.
- vi. Αναγνώριση των ταλέντων και των δυνάμεων όλων των μελών της ομάδας και βοήθεια στους άλλους να αναπτυχθούν σε τομείς που χρειάζονται και θέλουν να βελτιωθούν.
- vii. Ενθάρρυνση και παροχή κινήτρων σε άλλα μέλη της ομάδας για συνεργασία και αλληλοβοήθεια, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της ομάδας.
- viii. Βοήθεια σε άλλους με την εργασία τους κατά περίπτωση.

- ix. Κοινοποίηση των σχετικών και χρήσιμων γνώσεων, εμπειρίας ή γνώσης στην ομάδα και παρακίνηση των άλλων μελών της ομάδας να κάνουν το ίδιο.
- x. Αναγνώριση των συγκρούσεων σε ομαδικό περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένου του προσδιορισμού συναισθηματικών σημάτων σύγκρουσης μεταξύ μας και μεταξύ άλλων και κατάλληλη ανταπόκριση με τη χρήση ειρηνικών μέσων και διαλόγου.

Ικανότητες επίλυσης συγκρούσεων

Ικανότητες επίλυσης συγκρούσεων είναι οι ικανότητες που απαιτούνται για την αντιμετώπιση, διαχείριση και επίλυση συγκρούσεων με ειρηνικό τρόπο. Περιλαμβάνουν δυνατότητες ή ικανότητες σε:

- i. Μείωση ή πρόληψη της επιθετικότητας και της αρνητικότητας και δημιουργία ουδέτερου περιβάλλοντος στο οποίο τα άτομα αισθάνονται ελεύθερα να εκφράζουν τις διαφορετικές απόψεις και τις ανησυχίες τους χωρίς φόβο αντιποίνων.
- ii. Ενθάρρυνση και ενίσχυση της δεκτικότητας, της αμοιβαίας κατανόησης και της εμπιστοσύνης μεταξύ των συγκρουόμενων μερών.
- iii. Αναγνώριση των διαφορών στη δύναμη ή / και το καθεστώς των συγκρουόμενων μερών και λήψη μέτρων για τη μείωση των ενδεχομένων επιπτώσεων αυτών των διαφορών στην επικοινωνία μεταξύ τους.
- iv. Αποτελεσματική διαχείριση και ρύθμιση των συναισθημάτων - η δυνατότητα ερμηνείας της δικής μας υποκείμενης συναισθηματικής και προτρεπτικής κατάστασης καθώς και εκείνης των άλλων και ενασχόληση με το συναισθηματικό στρες, το άγχος και την ανασφάλεια, τόσο τη δική μας όσο και των άλλων.
- v. Ακρόαση και κατανόηση των διαφορετικών προοπτικών των εμπλεκόμενων σε συγκρούσεις μερών.
- vi. Έκφραση και ανακεφαλαίωση των διαφορετικών απόψεων των συγκρουόμενων μερών.
- vii. Καταπολέμηση ή μείωση των παρανοήσεων των συγκρουόμενων μερών.
- viii. Αναγνώριση του γεγονότος ότι μερικές φορές μπορεί να υπάρχει ανάγκη για μια περίοδο σιωπής, μια ανακωχή ή μια περίοδο αδράνειας, για να επιτραπεί στα συγκρουόμενα μέρη να προβληματιστούν σχετικά με τις απόψεις των άλλων.
- ix. Προσδιορισμό, ανάλυση, συσχέτιση και ενοσιολογική τοποθέτηση των αιτίων και άλλων πτυχών των συγκρούσεων.
- x. Προσδιορισμό κοινού εδάφους επί του οποίου μπορεί να οικοδομηθεί συμφωνία μεταξύ συγκρουόμενων μερών, προσδιορισμό επιλογών για την επίλυση των συγκρούσεων και τελειοποίηση πιθανών συμβιβασμών ή λύσεων.
- xi. Παροχή βοήθειας σε άλλους για την επίλυση των συγκρούσεων με την ενίσχυση της κατανόησής τους για τις διαθέσιμες επιλογές.
- xii. Παροχή βοήθειας και καθοδήγησης στα εμπλεκόμενα μέρη να συμφωνήσουν για μια βέλτιστη και αποδεκτή λύση στη σύγκρουση.

6.4. Γνώση και κριτική κατανόηση

Γνώση είναι το σώμα των πληροφοριών που διαθέτει ένα άτομο, ενώ κατανόηση είναι η κατανόηση και εκτίμηση των νοημάτων. Ο όρος «κριτική κατανόηση» χρησιμοποιείται στο παρόν πλαίσιο για να τονίσει την ανάγκη κατανόησης και εκτίμησης των νοημάτων στο πλαίσιο των δημοκρατικών διαδικασιών και του διαπολιτισμικού διαλόγου για ενεργό συμμετοχή στον προβληματισμό και την κριτική αξιολόγηση αυτού που γίνεται αντιληπτό και ερμηνεύεται (σε αντίθεση με την αυτόματη, συνήθη και αναποτελεσματική ερμηνεία).

Οι διάφορες μορφές γνώσης και κριτικής κατανόησης που απαιτούνται για μια δημοκρατική κουλτούρα εμπίπτουν σε τρεις κύριες ομάδες, ως εξής.

Γνώση και κριτική κατανόηση του εαυτού μας

Η αυτογνωσία και η αυτο-κατανόηση είναι ζωτικής σημασίας για την αποτελεσματική και ορθή συμμετοχή σε μια δημοκρατική κουλτούρα. Η γνώση και η κριτική κατανόηση του εαυτού μας έχει πολλές διαφορετικές πτυχές που συμπεριλαμβάνουν:

- i. Την γνώση και την κατανόηση των πολιτισμικών μας σχέσεων.
- ii. Την γνώση και την κατανόηση της προοπτικής μας για τον κόσμο και των γνωστικών, συναισθηματικών και παρακινητικών πτυχών και των προκαταλήψεών μας.
- iii. Την γνώση και την κατανόηση των υποθέσεων και των προκαταλήψεων που διέπουν την προοπτική μας για τον κόσμο.
- iv. Την κατανόηση του πώς η προοπτική μας για τον κόσμο και οι υποθέσεις και προκαταλήψεις μας εξαρτώνται από τις πολιτισμικές σχέσεις και τις εμπειρίες μας που με τη σειρά τους επηρεάζουν τις αντιλήψεις, τις αποφάσεις και τις αντιδράσεις μας στους άλλους.
- v. Την επίγνωση των δικών συναισθημάτων, αισθημάτων και κινήτρων, ειδικά σε περιπτώσεις που αφορούν την επικοινωνία και τη συνεργασία με άλλους.
- vi. Την γνώση και την κατανόηση των ορίων των δεξιοτήτων και της εμπειρογνωμοσύνης μας.

Γνώση και κριτική κατανόηση γλώσσας και επικοινωνίας

Η γνώση και η κριτική κατανόηση του εαυτού μας έχει πολλές διαφορετικές πτυχές που συμπεριλαμβάνουν:

- i. Γνώση των κοινωνικά κατάλληλων λεκτικών και μη λεκτικών επικοινωνιακών συμβάσεων που λειτουργούν στη γλώσσα (γλώσσες) που χρησιμοποιούμε.
- ii. Κατανόηση ότι άτομα με άλλες πολιτισμικές σχέσεις μπορεί να ακολουθήσουν διαφορετικές λεκτικές και μη λεκτικές επικοινωνιακές συμβάσεις από τις δικές μας, οι οποίες είναι σημαντικές από την πλευρά τους, ακόμη και όταν χρησιμοποιούν την ίδια γλώσσα με εμάς.
- iii. Κατανόηση ότι άτομα με άλλες πολιτισμικές σχέσεις μπορεί να αντιλαμβάνονται τις έννοιες της επικοινωνίας με διαφορετικούς τρόπους.

- iv. Κατανόηση ότι υπάρχουν πολλαπλοί τρόποι ομιλίας σε οποιαδήποτε δεδομένη γλώσσα και μια ποικιλία από τρόπους που χρησιμοποιείται η ίδια γλώσσα.
- v. Κατανόηση του πώς η χρήση της γλώσσας είναι μια πολιτιστική πρακτική που λειτουργεί ως φορέας πληροφοριών, νοημάτων και ταυτοτήτων που κυκλοφορούν στην κουλτούρα στην οποία έχει ενσωματωθεί αυτή η γλώσσα.
- vi. Κατανόηση του γεγονότος ότι οι γλώσσες μπορεί να εκφράζουν πολιτισμικά κοινές ιδέες με έναν μοναδικό τρόπο ή να εκφράζουν μοναδικές ιδέες στις οποίες μπορεί να είναι δύσκολο να έχουμε πρόσβαση μέσω μιας άλλης γλώσσας.
- vii. Κατανόηση των κοινωνικών επιπτώσεων και συνεπειών σε άλλους, των διαφορετικών μορφών επικοινωνίας, συμπεριλαμβανομένης της κατανόησης του πώς διαφορετικά στιλ επικοινωνίας μπορεί να συγκρούονται ή να οδηγήσουν σε κατάρρευση της επικοινωνίας.
- viii. Κατανόηση του πώς οι δικές μας υποθέσεις, προκαταλήψεις, αντιλήψεις, πεποιθήσεις και αποφάσεις σχετίζονται με τη συγκεκριμένη γλώσσα (γλώσσες) που μιλάμε.

Γνώση και κριτική κατανόηση του κόσμου (περιλαμβανομένης της πολιτικής, του νόμου, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, του πολιτισμού, των κουλτούρων, των θρησκειών, της ιστορίας, των ΜΜΕ, των οικονομιών, του περιβάλλοντος και της βιωσιμότητας)

Στη γνώση και την κριτική κατανόηση του κόσμου υπάγεται ένα μεγάλο και περίπλοκο φάσμα γνώσεων και κατανόησης μιας ποικιλίας πεδίων, συμπεριλαμβανομένων όλων των παρακάτω.

(α) Γνώση και κριτική κατανόηση της πολιτικής και του νόμου που περιλαμβάνει:

- i. Γνώση και κατανόηση των πολιτικών και νομικών εννοιών, όπως η δημοκρατία, η ελευθερία, η δικαιοσύνη, η ισότητα, η ιθαγένεια, τα δικαιώματα και οι ευθύνες, η αναγκαιότητα των νόμων και των κανονισμών, καθώς και το κράτος δικαίου.
- ii. Γνώση και κατανόηση των δημοκρατικών διαδικασιών, του πώς λειτουργούν οι δημοκρατικοί θεσμοί, συμπεριλαμβανομένων των ρόλων των πολιτικών κομμάτων, των διαδικασιών εκλογής και της ψηφοφορίας.
- iii. Γνώση και κατανόηση των διαφορετικών τρόπων με τους οποίους οι πολίτες μπορούν να συμμετέχουν σε δημόσιες συζητήσεις και τη λήψη αποφάσεων και μπορεί να επηρεάσουν την πολιτική και την κοινωνία, συμπεριλαμβανομένης και της κατανόησης του ρόλου που η κοινωνία των πολιτών και οι ΜΚΟ μπορούν να παίξουν σε αυτό το πλαίσιο.
- iv. Κατανόηση των σχέσεων εξουσίας, της πολιτικής διαφωνίας και της σύγκρουσης απόψεων στις δημοκρατικές κοινωνίες, καθώς και του πώς τέτοιες διαφωνίες και συγκρούσεις μπορούν να επιλυθούν ειρηνικά.

- v. Γνώση και κατανόηση των τρεχουσών υποθέσεων, των σύγχρονων κοινωνικών και πολιτικών προβλημάτων και των πολιτικών απόψεων των άλλων.
- vi. Γνώση και κατανόηση των σύγχρονων απειλών για τη δημοκρατία.

(β) Γνώση και κριτική κατανόηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που περιλαμβάνει:

- i. Γνώση και κατανόηση ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα στηρίζονται στην αξιοπρέπεια, που είναι σύμφυτη σε όλα τα ανθρώπινα όντα.
- ii. Γνώση και κατανόηση ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι οικουμενικά, αναφαίρετα και αδιαίρετα και ότι ο καθένας όχι μόνο έχει ανθρώπινα δικαιώματα, αλλά έχει επίσης ευθύνη να σέβεται τα δικαιώματα των άλλων, ανεξάρτητα από την εθνική καταγωγή, την εθνικότητα, τη φυλή, τη θρησκεία, τη γλώσσα, την ηλικία, το φύλο, το γένος, τα πολιτικά φρονήματα, τη γέννηση, την κοινωνική καταγωγή, την περιουσία, την αναπηρία, τον γενετήσιο προσανατολισμό τους ή οποιασδήποτε άλλη κατάσταση.
- iii. Γνώση και κατανόηση των υποχρεώσεων των κρατών και των κυβερνήσεων σε σχέση με τα ανθρώπινα δικαιώματα.
- iv. Γνώση και κατανόηση της ιστορίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, περιλαμβανομένης της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και της Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού.
- v. Γνώση και κατανόηση της σχέσης μεταξύ ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δημοκρατίας, ελευθερίας, δικαιοσύνης, ειρήνης και ασφάλειας.
- vi. Γνώση και κατανόηση ότι μπορεί να υπάρχουν διαφορετικοί τρόποι ερμηνείας και βίωσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε διαφορετικές κοινωνίες και κουλτούρες, αλλά ότι οι πιθανές παραλλαγές πλαισιώνονται από διεθνώς συμφωνημένες νομικές πράξεις που καθορίζουν ελάχιστα πρότυπα για τα ανθρώπινα δικαιώματα, ανεξάρτητα από το πολιτισμικό πλαίσιο.
- vii. Γνώση και κατανόηση του πώς οι αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εφαρμόζονται στην πράξη σε συγκεκριμένες καταστάσεις, πώς μπορούν να προκύψουν παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, πώς μπορούν να αντιμετωπιστούν οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και πώς μπορούν να επιλυθούν πιθανές συγκρούσεις μεταξύ ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- viii. Γνώση και κατανόηση των κρίσιμων προκλήσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα στον κόσμο σήμερα.

(γ) Γνώση και κριτική κατανόηση του πολιτισμού και των κουλτούρων που περιλαμβάνει:

- i. Γνώση και κατανόηση του πώς οι πολιτισμικές σχέσεις των ανθρώπων διαμορφώνουν τις κοσμοθεωρίες, τις προκαταλήψεις, τις αντιλήψεις, τις πεποιθήσεις, τις αξίες, τις συμπεριφορές και τις αλληλεπιδράσεις τους με τους άλλους.
- ii. Γνώση και κατανόηση ότι όλες οι πολιτιστικές ομάδες είναι εσωτερικά μεταβλητές και ετερογενείς, δεν έχουν σταθερά εγγενή χαρακτηριστικά, περιλαμβάνουν άτομα που αμφισβητούν και προκαλούν τις παραδοσιακές πολιτιστικές έννοιες και συνεχώς εξελίσσονται και αλλάζουν.

- iii. Γνώση και κατανόηση του πώς λειτουργούν οι δομές εξουσίας, οι πρακτικές που εισάγουν διακρίσεις και θεσμικά εμπόδια εντός και μεταξύ των πολιτιστικών ομάδων για τον περιορισμό των ευκαιριών για τα ανίσχυρα άτομα.
- iv. Γνώση και κατανόηση των ειδικών πεποιθήσεων, αξιών, κανόνων, πρακτικών, συζητήσεων και προϊόντων που μπορεί να χρησιμοποιηθούν από άτομα που έχουν ιδιαίτερες πολιτισμικές σχέσεις, ιδιαίτερα εκείνες που χρησιμοποιούνται από τα άτομα με τα οποία αλληλεπιδρούμε και επικοινωνούμε και που θεωρείται ότι έχουν διαφορετικές πολιτισμικές σχέσεις από εμάς.

(δ) Γνώση και κριτική κατανόηση των θρησκειών που περιλαμβάνει:

- i. Γνώση και κατανόηση των βασικών πτυχών της ιστορίας συγκεκριμένων θρησκευτικών παραδόσεων, των βασικών κειμένων και των βασικών δογματικών συγκεκριμένων θρησκευτικών παραδόσεων, καθώς και των ομοιοτήτων και των διαφορών που υπάρχουν μεταξύ των διαφορετικών θρησκευτικών παραδόσεων.
- ii. Γνώση και κατανόηση των θρησκευτικών συμβόλων, των θρησκευτικών τελετουργιών και των θρησκευτικών χρήσεων της γλώσσας.
- iii. Γνώση και κατανόηση των βασικών χαρακτηριστικών των πεποιθήσεων, αξιών, πρακτικών και εμπειριών των ατόμων που ασκούν συγκεκριμένες θρησκείες.
- iv. Κατανόηση του γεγονότος ότι η υποκειμενική εμπειρία και η προσωπική έκφραση των θρησκειών είναι πιθανό να διαφέρει με ποικίλους τρόπους από τις κανονικές χαρακτηριστικές εκπροσωπήσεις αυτών των θρησκειών.
- v. Γνώση και κατανόηση της εσωτερικής πολυμορφίας πεποιθήσεων και πρακτικών που υπάρχει εντός των επιμέρους θρησκειών.
- vi. Γνώση και κατανόηση του γεγονότος ότι όλες οι θρησκευτικές ομάδες περιέχουν άτομα που αμφισβητούν και προκαλούν τις παραδοσιακές θρησκευτικές έννοιες, δεν έχουν σταθερά εγγενή χαρακτηριστικά και συνεχώς εξελίσσονται και αλλάζουν.

(ε) Γνώση και κριτική κατανόηση της ιστορίας που περιλαμβάνει:

- i. Γνώση και κατανόηση της ευμετάβλητης φύσης της ιστορίας και του πώς οι ερμηνείες του παρελθόντος μεταβάλλονται με την πάροδο του χρόνου και δια μέσου των πολιτισμών.
- ii. Γνώση και κατανόηση συγκεκριμένων αφηγήσεων από διαφορετικές οπτικές γωνίες σχετικά με τις ιστορικές δυνάμεις και τους παράγοντες που διαμόρφωσαν τον σύγχρονο κόσμο.
- iii. Κατανόηση των διαδικασιών της ιστορικής έρευνας, ιδίως του πώς επιλέγονται και κατασκευάζονται τα γεγονότα και πώς γίνονται αποδείξεις στην παραγωγή ιστορικών αφηγήσεων, εξηγήσεων και επιχειρημάτων.
- iv. Κατανόηση της ανάγκης να υπάρχει πρόσβαση σε εναλλακτικές πηγές πληροφόρησης σχετικά με την ιστορία, διότι οι εισφορές των περιθωριοποιημένων ομάδων (π.χ. πολιτιστικές μειονότητες και γυναίκες) συχνά αποκλείονται από τις κανονικές ιστορικές αφηγήσεις.

- v. Γνώση και κατανόηση του πώς οι ιστορίες παρουσιάζονται συχνά και διδάσκονται από μια εθνοκεντρική άποψη.
- vi. Γνώση και κατανόηση του πώς οι έννοιες της δημοκρατίας και της ιθαγένειας έχουν εξελιχθεί με διαφορετικούς τρόπους σε διαφορετικές κουλτούρες με την πάροδο του χρόνου.
- Vii. Γνώση και κατανόηση του πώς τα στερεότυπα είναι μια μορφή διάκρισης που έχει χρησιμοποιηθεί για να απορριφθεί η ατομικότητα και η πολυμορφία στους ανθρώπους και να υπονομευθούν τα ανθρώπινα δικαιώματα και σε ορισμένες περιπτώσεις έχουν οδηγήσει σε εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας.
- Viii. Κατανόηση και ερμηνεία του παρελθόντος υπό το πρίσμα του παρόντος, με τη ματιά στο μέλλον και κατανόηση της συνάφειας του παρελθόντος με τις ανησυχίες και τα ζητήματα στο σύγχρονο κόσμο.

(στ) Γνώση και κριτική κατανόηση των ΜΜΕ που περιλαμβάνει:

- i. Γνώση και κατανόηση των διαδικασιών μέσω των οποίων τα ΜΜΕ επιλέγουν, ερμηνεύουν και να επεξεργάζονται τις πληροφορίες πριν από τη μετάδωσή τους για δημόσια κατανάλωση.
- ii. Γνώση και κατανόηση των ΜΜΕ ως εμπορευμάτων που αφορούν παραγωγούς και καταναλωτές, καθώς και των πιθανών κινήτρων, των προθέσεων και των σκοπών που μπορεί να έχουν οι παραγωγοί περιεχομένου, εικόνων, μηνυμάτων και διαφημίσεων για τα ΜΜΕ.
- III. Γνώση και κατανόηση των ψηφιακών μέσων, του πώς παράγεται το περιεχόμενο των ψηφιακών μέσων, οι εικόνες, τα μηνύματα και οι διαφημίσεις, καθώς και των διαφόρων πιθανών κινήτρων, των προθέσεων και των σκοπών εκείνων που τα δημιουργούν ή τα αναπαράγουν.
- Iv. Γνώση και κατανόηση των επιπτώσεων που μπορεί να έχει το περιεχόμενο των ΜΜΕ και των ψηφιακών μέσων στις αποφάσεις και τις συμπεριφορές των ατόμων.
- v. Γνώση και κατανόηση του πώς παράγονται πολιτικά μηνύματα, προπαγάνδα και ομιλίες μίσους στα ΜΜΕ και τα ψηφιακά μέσα, πώς μπορούν να προσδιοριστούν αυτές οι μορφές επικοινωνίας και πώς μπορούμε να προφυλαχθούμε και να προστατεύσουμε τον εαυτό μας από τις συνέπειες αυτών των επικοινωνιών.

(ζ) Γνώση και κριτική κατανόηση των οικονομιών, του περιβάλλοντος και της βιωσιμότητας που περιλαμβάνει:

- i. Γνώση και κατανόηση των οικονομιών και των οικονομικών και χρηματοοικονομικών διαδικασιών που επηρεάζουν τη λειτουργία της κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένης της σχέσης μεταξύ απασχόλησης, αποδοχών, κέρδους, φορολογίας και οι δημοσίων δαπανών.
- ii. Γνώση και κατανόηση της σχέσης μεταξύ εσόδων και δαπανών, της φύσης και των συνεπειών του χρέους, του πραγματικού κόστους των δανείων, καθώς και του κινδύνου των δανείων πέρα από την ικανότητα αποπληρωμής.

- III. Γνώση και κατανόηση της οικονομικής αλληλεξάρτησης της παγκόσμιας κοινότητας και των επιπτώσεων που μπορεί να έχουν οι προσωπικές επιλογές και οι μορφές κατανάλωσης σε άλλα μέρη του κόσμου.
- iv. Γνώση και κατανόηση του φυσικού περιβάλλοντος, των παραγόντων που μπορούν να έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον, των κινδύνων που συνδέονται με την περιβαλλοντική ζημία, των τρεχουσών περιβαλλοντικών προκλήσεων και της ανάγκης για υπεύθυνη κατανάλωση και προστασία του περιβάλλοντος και της βιωσιμότητας.
- v. Γνώση και κατανόηση των συνδέσεων μεταξύ οικονομικών, κοινωνικών, πολιτικών και περιβαλλοντικών διαδικασιών, ιδιαίτερα όταν παρατηρούνται από μια παγκόσμια σκοπιά.
- vi. Γνώση και κατανόηση των ηθικών ζητημάτων που συνδέονται με την παγκοσμιοποίηση.

7. Συμπέρασμα

Όπως αναφέρθηκε στην αρχή του παρόντος εγγράφου, το μοντέλο που παρουσιάζεται εδώ είναι μια προσπάθεια παροχής μιας περιγραφής των δεξιοτήτων που πρέπει να αποκτηθούν από τους μαθητές αν πρόκειται να συμμετέχουν αποτελεσματικά ως πολίτες και να ζήσουν ειρηνικά μαζί με τους άλλους ως ίσοι σε πολιτισμικά ποικιλόμορφες δημοκρατικές κοινωνίες. Εκφράζεται η ελπίδα ότι το τρέχον μοντέλο θα αποδειχθεί χρήσιμο για την εκπαιδευτική διαδικασία λήψης αποφάσεων και τον σχεδιασμό και θα βοηθήσει στην αξιοποίηση των εκπαιδευτικών συστημάτων με σκοπό την προετοιμασία των μαθητών για ζωή ως πολίτες με δημοκρατική και διαπολιτισμική δεξιότητα.

Εκφράζεται επίσης, η ελπίδα ότι το μοντέλο αυτό θα επιτρέψει στα εκπαιδευτικά συστήματα να ενδυναμώσουν τους μαθητές ως αυτόνομους κοινωνικούς φορείς οι οποίοι είναι ικανοί να επιλέγουν και να επιδιώκουν τους δικούς τους στόχους στη ζωή μέσα στο πλαίσιο που παρέχεται από τους δημοκρατικούς θεσμούς και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αρκετές δεξιότητες στο μοντέλο είναι ιδιαίτερα χρήσιμες για αυτόν το στόχο. Για παράδειγμα, αν οι μαθητές αναπτύξουν μια στάση ανοίγματος προς άλλες κουλτούρες, πεποιθήσεις, κοσμοθεωρίες και πρακτικές, θα είναι πρόθυμοι να εξερευνήσουν και να διερευνήσουν άλλες προοπτικές και τρόπους ζωής που βρίσκονται πέρα από τις παραδοσιακές με τις οποίες έχουν μεγαλώσει, επεκτείνοντας το φάσμα των εμπειριών τους και τους ορίζοντές τους. Αν αποκτήσουν ικανότητες αυτόνομης μάθησης, θα είναι σε θέση να μάθουν ανεξάρτητα σχετικά με αυτές τις νέες προοπτικές και τους τρόπους ζωής και να μην εξαρτώνται αποκλειστικά και μόνο από πληροφορίες που παρέχονται από άλλους στο άμεσο περιβάλλον τους. Και αν αποκτήσουν ικανότητες αναλυτικής και κριτικής σκέψης, θα είναι σε θέση να υποβάλουν εναλλακτικές προοπτικές και τρόπους ζωής, καθώς και νέες πληροφορίες και ιδέες σε λεπτομερή έλεγχο και θα είναι σε θέση να κάνουν τις δικές τους αξιολογικές κρίσεις σχετικά με το αν είναι ή όχι αποδεκτές ή επιθυμητές. Επιπλέον, αν οι νέοι μάθουν να εκτιμούν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και τα ανθρώπινα δικαιώματα, την πολιτιστική πολυμορφία και τη δημοκρατία, τότε οι αξίες αυτές θα χρησιμοποιηθούν ως βάση για όλες τις επιλογές και τις ενέργειές τους και θα ακολουθήσουν πρόθυμα τη ζωή τους με τρόπο που να σέβεται το αξιοπρέπεια και τα ανθρώπινα δικαιώματα των άλλων και τις αρχές της δημοκρατίας.

Με λίγα λόγια, ο εξοπλισμός των μαθητών με τις δεξιότητες που καθορίζονται από το τρέχον μοντέλο είναι ένα ουσιαστικό βήμα που πρέπει να γίνει για να τους δοθεί η δυνατότητα να επιλέγουν και να εφαρμόζουν τους δικούς τους στόχους εντός του πλαισίου που παρέχεται με το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δημοκρατικών διαδικασιών. Ο εξοπλισμός τους με αυτές τις δεξιότητες μέσω του εκπαιδευτικού συστήματος, παράλληλα με τη λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών μειονεκτημάτων και των ανισοτήτων, είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της μελλοντικής υγείας των πολιτισμικά ποικιλόμορφων δημοκρατικών κοινωνιών μας και την ενδυνάμωση και την άνθηση όλων των νέων που ζουν μέσα σε αυτές.

Παράρτημα Α

Πηγές συστημάτων δεξιότητας που ελέγχθηκαν από το πρόγραμμα

Το παράρτημα αυτό περιέχει τις πηγές συστημάτων δεξιότητας που ελέγχθηκαν από το πρόγραμμα. Μερικές από τις πηγές που αναφέρονται παρακάτω περιέχουν πάνω από ένα σύστημα δεξιότητας, ενώ άλλες αναπαράγουν συστήματα δεξιότητας που περιέχονται σε άλλες πηγές. Για το λόγο αυτό, ο αριθμός των εγγράφων σε αυτόν τον κατάλογο (102) διαφέρει από τον συνολικό αριθμό συστημάτων που ελέγχθηκαν (101).

1. Abbe A., Gulick L. M. V. and Herman J. L. (2007), *Cross-cultural competence in army leaders: a conceptual and empirical foundation*. Army Research Institute for the Behavioral and Social Sciences, Arlington, VA, www.deomi.org/CulturalReadiness/documents/CCCompetenceArmy.pdf.
2. AFS Intercultural Programs (2013), *AFS educational goals*, www.afs.org/afs-and-intercultural-learning/afs-educational-goals/.
3. Audigier F. (2000), *Basic concepts and core competencies for education for democratic citizenship*, Council of Europe, Strasbourg, www.ibe.unesco.org/fileadmin/user_upload/Curriculum/SEEPDFs/audigier.pdf.
4. Barrett M. (2013), "Intercultural competence: a distinctive hallmark of interculturalism?", in Barrett M. (ed.), *Interculturalism and multiculturalism: similarities and differences* (pp. 147-68), Council of Europe Publishing, Strasbourg.
5. Barrett M. (2015), "An integrative model of political and civic participation: linking the macro, social and psychological levels of explanation", in Barrett M. and Zani B. (eds), *Political and civic engagement: multidisciplinary perspectives* (pp. 162-87), Routledge, London.
6. Barrett M. and Brunton-Smith I. (2014), "Political and civic engagement and participation: towards an integrative perspective", *Journal of Civil Society* 10(1), 5-28.
7. Barrett M., Byram M., Lázár I., Mompoin-Gaillard P. and Philippou S. (2014), *Developing intercultural competence through education*, Council of Europe Publishing, Strasbourg, www.coe.int/t/dg4/education/pestalozzi/Source/Documentation/Pestalozzi3.pdf.
8. Beacco J.-C., Byram M., Cavalli M., Coste D., Cuenat M. E., Goullier F. and Panthier J. (2010), *Guide for the development and implementation of curricula*

- for plurilingual and intercultural education, Council of Europe, Strasbourg, www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/Source2010_ForumGeneva/GuideEPI2010_EN.pdf.
9. Bertelsmann Stiftung and Fondazione Cariplo (2008), *Intercultural competence – the key competence in the 21st century?*, Bertelsmann Foundation Publishers, Gütersloh.
 10. Boix Mansilla V. and Jackson A. (2011), *Educating for global competence: preparing our youth to engage the world*, Asia Society, New York, <http://asiasociety.org/files/book-globalcompetence.pdf>.
 11. Bologna Working Group on Qualifications Frameworks (2005), *A framework for qualifications of the European Higher Education Area*, Ministry of Science, Technology and Innovation, Copenhagen, www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/documents/050218_QF_EHEA.pdf.
 12. Brander P., Cardenas C., de Vicente Abad J., Gomes R. and Taylor M. (2004), *Education pack "All different – all equal"*, Council of Europe, Strasbourg, <http://eycb.coe.int/edupack/>.
 13. Brander P., De Witte L., Ghanea N., Gomes R., Keen E., Nikitina A. and Pinkeviciute J. (2012), *Compass: manual for human rights education with young people*, Council of Europe Publishing, Strasbourg, www.coe.int/t/dg4/eycb/Source/Compass_2012_FINAL.pdf.
 14. Brett P., Mompoin-Gaillard P. and Salema M. H. (2009), *How all teachers can support citizenship and human rights education: a framework for the development of competences*, Council of Europe Publishing, Strasbourg, www.coe.int/t/dg4/education/edc/Source/Resources/Pack/How_all_Teachers_EN.pdf.
 15. Byram M. (1997), *Teaching and assessing intercultural communicative competence*, Multilingual Matters, Clevedon.
 16. Byram M. (2008), *From foreign language education to education for intercultural citizenship*, Multilingual Matters, Clevedon.
 17. Byram M., Barrett M., Ipgrave J., Jackson R. and Méndez García M. C. (2009a), *Autobiography of intercultural encounters: context, concepts and theories*, Council of Europe Publishing, Strasbourg, www.coe.int/t/dg4/autobiography/source/aie_en/aie_context_concepts_and_theories_en.pdf.
 18. Byram M., Barrett M., Ipgrave J., Jackson R. and Méndez García M. C. (2009b), *Autobiography of intercultural encounters: notes for facilitators*, Council of Europe Publishing, Strasbourg, www.coe.int/t/dg4/autobiography/Source/AIE_en/AIE_notes_for_facilitators_en.pdf.
 19. Byram M., Gribkova B. and Starkey H. (2002), *Developing the intercultural dimension in language teaching: a practical introduction for teachers*, Council of Europe Publishing, Strasbourg, www.coe.int/t/dg4/linguistic/source/guide_dimintercult_en.pdf.
 20. Campaign for the Civic Mission of Schools (CCMS) (2011), *Guardian of democracy: The Civic Mission of Schools*, Campaign for the Civic Mission of Schools, Silver Spring, MD, <http://civicmission.s3.amazonaws.com/118/f0/5/171/1/Guardian-of-Democracy-report.pdf>.

21. Candelier M., Camilleri-Grima A., Castellotti V., de Pietro J.-F., Lőrincz I., Meißner F. J., Noguera A. and Schröder-Sura A. (2012), *FREPA – a framework of reference for pluralistic approaches: competences and resources*, European Centre for Modern Languages/Council of Europe, Strasbourg, <http://carap.ecml.at/>.
22. Catteeuw P. (2012), *A framework of reference for intercultural competence*, FARO, Brussels, www.faronet.be/e-documenten/a-framework-of-reference-for-intercultural-competence-a-21st-century-flemish-experiment.
23. Čehajić S., Brown R. and Castano E. (2008), "Forgive and forget? Antecedents and consequences of intergroup forgiveness in Bosnia Herzegovina", *Political Psychology* 29(3), 351-67.
24. Čehajić S., Effron D., Halperin E., Liberman V. and Ross L. (2011), "Affirmation, acknowledgment of in-group responsibility, group-based guilt, and support for reparative measures", *Journal of Personality and Social Psychology* 101, 256-70.
25. Cohen-Chen S., Halperin E., Crisp R. J. and Gross J. J. (2014), "Hope in the Middle East: malleability beliefs, hope, and the willingness to compromise for peace", *Social Psychological and Personality Science* 5 (1), 67-75.
26. Connerley M. L. and Pedersen P. B. (2005), *Leadership in a diverse and multicultural environment: developing awareness, knowledge, and skills*, Sage, Thousand Oaks, CA.
27. Conseil Supérieur des Programmes, Ministère de l'éducation nationale, France (2014), *Projet d'enseignement moral et civique*, http://cache.media.education.gouv.fr/file/Organismes/32/8/CSP-Projet_EMC_337328.pdf.
28. Council of Europe (1996), *EDC consultative meeting*, Doc. DECS/CIT (96)1.
29. Council of Europe (2009), *Policies and practices for teaching sociocultural diversity – competences*, Council of Europe Publishing, Strasbourg, www.coe.int/t/dg4/education/diversity/Competences_en.asp.
30. Crosbie V. (2014), "Capabilities for intercultural dialogue", *Language and Intercultural Communication* 14(1), 91-107.
31. Deardorff D. K. (2006), "The identification and assessment of intercultural competence as a student outcome of internationalization at institutions of higher education in the United States", *Journal of Studies in International Education* 10, 241-66.
32. Department for Education, England, UK (2013), *Citizenship programmes of study: Key Stages 3 and 4, National Curriculum in England*, www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/239060/SECONDARY_national_curriculum_-_Citizenship.pdf.
33. Departamento de Educación, Gobierno de Navarra [Government of Navarra] (2012), *Competencia social y ciudadana y coeducación: orientaciones para las materias de primaria y secundaria*, http://coeducando.educacion.navarra.es/wp-content/uploads/2010/11/competencia_social_y_ciudadana_y_coeducacion.pdf.

34. Departamento de Educación, Universidades e Investigación, Gobierno Vasco [Basque Government] (n.d.), *Las competencias básicas en el Sistema Educativo de la C.A.P.V.*, www.hezkuntza.ejgv.euskadi.net/r43-573/es/contenidos/informacion/dig_publicaciones_innovacion/es_curricul/adjuntos/14_curriculum_competencias_300/300002c_Pub_BN_Competencias_Basicas_c.pdf.
35. EC-CoE Youth Partnership (2014), *Guidelines for intercultural dialogue in non-formal learning/education activities*. European Commission and Council of Europe, <http://pjp-eu.coe.int/documents/1017981/8492613/ICD2014.pdf/73add476-4e8e-4522-8fb5-67df5e4ccfc8>.
36. ELICIT (2010), *Reference framework of competences for teaching European citizenship literacy*, www.elicitizen.eu/tools-for-education/reference-framework.
37. European Consortium for Accreditation (2005), *Dublin Descriptors*, http://ecahe.eu/w/index.php/Dublin_Descriptors.
38. European Parliament (2006), Recommendation 2006/962/EC of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on key competences for lifelong learning. *Official Journal of the European Union*, L 394/10, 30.12.2006, http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/life-long_learning/c11090_en.htm and <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?jsessionid=5CpqTzDLm1sDXXGD82RBdwXQKRv1fJLbn9y8ngmS8GNmyNv9ynVL!-975582138?uri=CELEX:32006H0962>.
39. Eurydice (2012), *Citizenship Education in Europe*, Education, Audiovisual and Culture Executive Agency, P9 Eurydice, Brussels.
40. Fantini A. E. and Tirmizi A. (2006), *Exploring and assessing intercultural competence*, World Learning Publications, Paper 1, http://digitalcollections.sit.edu/worldlearning_publications/1.
41. Flowers N., Brederode-Santos M. E., Claeys J., Fazah R., Schneider A. and Szelényi Z. (2009), *Compasito: manual on human rights education for children* (2nd edition), Council of Europe Publishing, Strasbourg, www.eycb.coe.int/compasito/pdf/Compasito%20EN.pdf.
42. Frau-Meigs D. (2007), *General Rapporteur's report on the workshop on "Media literacy and human rights: education for sustainable democratic societies"*, Graz, Austria, 5-7 December 2007.
43. Göksel A., Gomes R., Keen E. and Brander P. (2010), *Mosaic: the training kit for Euro-Mediterranean youth work*, Council of Europe Publishing, Strasbourg, http://youth-partnership-eu.coe.int/youth-partnership/publications/T-kits/11/6577_T-Kit_11_A4_assemble.pdf.
44. Gollob R., Krapf P. and Weidinger W. (eds) (2010), *Educating for democracy: background materials on democratic citizenship and human rights education for teachers*, Council of Europe Publishing, Strasbourg, www.coe.int/t/dg4/education/edc/Source/Resources/Teachers_manuals/Educating_democracy_EN.pdf.
45. Gonzalez R., Manzi J. and Noor M. (2011), "Intergroup forgiveness and reparation in Chile: the role of identity and intergroup emotions", in Tropp L. and Mallett R. (eds), *Moving beyond prejudice reduction: pathways to*

- positive intergroup relations* (pp. 221-40), American Psychological Association, Washington, DC.
46. Government of Andorra (2015), "Annex I Perfil de l'alumne a l'acabament de la segona ensenyança de l'Escola Andorrana", in Decret d'ordenament de l'educació bàsica obligatòria del sistema educatiu andorrà, *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra* 17, 4 de març del 2015, www.bopa.ad/bopa/027017/Documents/ga27017062.pdf.
 47. Government of Hungary (2011), *Decree on the issue, introduction and implementation of the National Core Curriculum*. Magyar Közlöny.
 48. Government of Spain (2013), *Boletín Oficial del Estado* 295, Martes 10 de diciembre de 2013, Sec. I. Pág. 97858-97921, www.boe.es/boe/dias/2013/12/10/pdfs/BOE-A-2013-12886.pdf.
 49. Grindal K. (1997), *EDC: basic concepts and core competences: the approach in Norway*, Council of Europe, Strasbourg.
 50. Halperin E., Crisp R., Husnu S., Trzesniewski K. H., Dweck C. S. and Gross J. J. (2012), "Promoting intergroup contact by changing beliefs: group malleability, intergroup anxiety and contact motivation", *Emotion* 12, 1192-95.
 51. Halperin E., Porat R., Tamir M. and Gross J. J. (2013), "Can emotion regulation change political attitudes in intractable conflict? From the laboratory to the field", *Psychological Science* 24, 106-111.
 52. Halperin E., Russell G. A., Trzesniewski H. K., Gross J. J. and Dweck S. C. (2011), "Promoting the peace process by changing beliefs about group malleability", *Science* 333, 1767-69.
 53. Hewstone M., Cairns E., Voci A., Hamberger J. and Niens U. (2006), "Intergroup contact, forgiveness, and experience of 'The Troubles' in Northern Ireland", *Journal of Social Issues* 62(1), 99-120.
 54. Himmelmann G. (2003), "Zukunft, Fachidentität und Standards der politischen Bildung", unpublished manuscript, TU Braunschweig, Institut für Sozialwissenschaften, Braunschweig [summarised in Byram, 2008].
 55. Hoskins B. and Deakin Crick R. (2008), *Learning to learn and civic competences: different currencies or two sides of the same coin?* JRC Scientific and Technical Report EUR 23360 EN 2008, Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg.
 56. Hoskins B., Villalba C. M. H. and Saisana M. (2012), *The 2011 Civic Competence Composite Indicator (CCCI-2): measuring young people's civic competence across Europe based on the IEA International Citizenship and Civic Education Study*, JRC Scientific and Technical Report EUR 25182 EN 2012, Office for Official Publications of the European Communities. Luxembourg.
 57. Hoskins B., Villalba E., Van Nijlen D. and Barber C. (2008), *Measuring civic competence in Europe: a composite indicator based on IEA Civic Education Study 1999 for 14 Years Old in School*, JRC Scientific and Technical Report EUR 23210 EN 2008, Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg.

58. INCA (2004), INCA Framework (assessor version), <https://ec.europa.eu/migrant-integration/librarydoc/the-inca-project-intercultural-competence-assessment>.
59. Jackson R. (2014), *Signposts: policy and practice for teaching about religions and non-religious world views in intercultural education*, Council of Europe Publishing, Strasbourg.
60. Karwacka-Vögele K. (2012), "Towards indicators for intercultural understanding" in Huber J. (ed.), *Intercultural competence for all: preparation for living in a heterogeneous world* (pp. 51-60), Council of Europe Publishing, Strasbourg.
61. Krammer R., Kühberger C. and Windischbauer E. (2008), *Die durch politische Bildung zu erwerbenden Kompetenzen: Ein Kompetenz-Strukturmodell*, Bundesministerium für Unterricht, Kunst und Kultur, Vienna, www.phsalzburg.at/fileadmin/PH_Dateien/Politische_Bildung_Windischbauer/KompetenzmodellKurzUndLangversion.pdf.
62. Lázár I. (ed.) (2012), *Recognising intercultural competence: what shows that I am interculturally competent?* Council of Europe Publishing, Strasbourg, www.coe.int/t/dg4/education/Pestalozzi/home/What/ICCTool_en.asp.
63. Mata P. and Del Olmo M. (2009), "What do we mean by intercultural education? Results of an analysis on what INTER Network member think IE is and should be put in practice", in Gil Jaunena I. (ed.), *Diversity, inclusion and the values of democracy: building teachers' competences for intercultural education* (pp. 12-23), European Commission's Lifelong Learning Programme: INTER Network, 134367-LLP-1-2007-1-ES-COMENIUS-CNW.
64. Messner W. and Schäfer N. (2012), "Advancing intercultural competencies for global collaboration", in Bäume U., Kreutter P. and Messner W. (eds), *Globalization of professional services* (pp. 189-201), Springer Verlag, Berlin.
65. Milot M. (2007), "The religious dimension in intercultural education", in Keast J. (ed.), *Religious diversity and intercultural education: a reference book for schools* (pp. 19-30), Council of Europe Publishing, Strasbourg.
66. Mompoin-Gaillard P. and Lázár I. (eds) (2015), *TASKs for democracy: 60 activities to learn and assess transversal attitudes, skills and knowledge*, Council of Europe Publishing, Strasbourg.
67. National Task Force on Civic Learning and Democratic Engagement (NTF) (2012), *A crucible moment: college learning and democracy's future*, Association of American Colleges and Universities, Washington, DC.
68. Neuner G. (2012), "The dimensions of intercultural education", in Huber J. (ed.), *Intercultural competence for all: preparation for living in a heterogeneous world* (pp. 11-49), Council of Europe Publishing, Strasbourg.
69. Noor M. and Cantacuzino M. (2013), *The forgiveness toolbox*, www.theforgivenesstoolbox.com.
70. Noor M., Brown R. J. and Prentice G. (2008), "Precursors and mediators of intergroup reconciliation in Northern Ireland: a new model", *British Journal of Social Psychology* 47(3), 481-95.

71. Noor M., Brown R., Gonzalez R., Manzi J. and Lewis C. A. (2008), "On positive psychological outcomes: what helps groups with a history of conflict to forgive and reconcile with each other?", *Personality and Social Psychology Bulletin* 34(6), 819-32.
72. North-South Centre of the Council of Europe (2010), *Global education guidelines: a handbook for educators to understand and implement global education*, North-South Centre of the Council of Europe, Lisbon, www.coe.int/t/dg4/nscentre/GE/GE/GE-Guidelines/GEguidelines-web.pdf.
73. Nussbaum M. (1997), *Cultivating humanity: a classical defense of reform in liberal education*, Harvard University Press, Cambridge, MA.
74. Nussbaum M. (2006), "Education and democratic citizenship: capabilities and quality education", *Journal of Human Development* 7(3), 385-95.
75. O'Regan J. P. and MacDonald M. N. (2007), *Consultation report on the development of National Occupational Standards in intercultural working*, CILT, The National Centre for Languages, London.
76. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) (2005), *The definition and selection of key competences: executive summary*. Organisation for Economic Co-operation and Development/DeSeCo, Paris. www.oecd.org/pisa/35070367.pdf.
77. OSCE/ODIHR (2012), *Guidelines on human rights education for secondary school systems*, OSCE, Warsaw, www.osce.org/odihr/93969.
78. Oxfam (2006), *Education for global citizenship: a guide for school*, Oxfam, Oxford, www.oxfam.org.uk/~_/media/Files/Education/Global%20Citizenship/education_for_global_citizenship_a_guide_for_schools.ashx.
79. Partnership for 21st Century Skills (2009), *P21 framework definitions*, www.p21.org/storage/documents/P21_Framework_Definitions.pdf.
80. Portera A. (2014), "Intercultural competence in education, counselling and psychotherapy", *Intercultural Education* 25, 157-74.
81. Prats E., Tey A. and Martínez M. (2011), *Educar per una ciutadania activa a l'escola*, Aula de Ciutadania, Barcelona.
82. Ruffino R. (2012), "Intercultural education and pupil exchanges", in Huber J. (ed.), *Intercultural competence for all: preparation for living in a heterogeneous world* (pp. 63-94), Council of Europe Publishing, Strasbourg.
83. Rychen D. S. and Salganik L. H. (eds) (2003), *Key competences for a successful life and a well-functioning society*, Hogrefe and Huber, Göttingen.
84. Saguy T. and Halperin E. (2014), "Exposure to outgroup members criticizing their own group facilitates intergroup openness", *Personality and Social Psychology Bulletin* 40, 791-802.
85. Salto-Youth Cultural Diversity Resource Centre (2012), *Intercultural competence: research report*, www.salto-youth.net/rc/cultural-diversity/publications/interculturalcompetenceresearchreport/.
86. Schulz W., Ainley J., Fraillon J., Kerr D. and Losito B. (2010a), *Initial findings from the IEA International Civic and Citizenship Education Study*, International Association for the Evaluation of Educational Achievement, Amsterdam,

- www.iea.nl/fileadmin/user_upload/Publications/Electronic_versions/ICCS_2009_Initial_Findings.pdf.
87. Schulz W., Ainley J., Fraillon J., Kerr D. and Losito B. (2010b), *ICCS 2009 international report: civic knowledge, attitudes and engagement among lower-secondary school students in 38 countries*, International Association for the Evaluation of Educational Achievement, Amsterdam, www.iea.nl/fileadmin/user_upload/Publications/Electronic_versions/ICCS_2009_International_Report.pdf.
 88. Schulz W., Ainley J. and van de Gaer E. (2010), "Preparedness for active citizenship among lower secondary students in international comparison". Paper presented at the 4th IEA International Research Conference, Gothenburg, 1-3 July 2010.
 89. Shnabel N., Halabi S. and Noor M. (2013), "Overcoming competitive victimhood and facilitating forgiveness through re-categorization into a common victim and perpetrator identity", *Journal of Experimental Social Psychology* 49, 867-77.
 90. Soland J., Hamilton L. S. and Stecher B. M. (2013), *Measuring 21st century competencies: guidance for educators*, Asia Society, New York, <http://asiasociety.org/files/gcen-measuring21cskills.pdf>.
 91. Stradling R. (2001), *Teaching 20th century European history*, Council of Europe Publishing, Strasbourg, www.sissco.it/download/dossiers/estradling.pdf.
 92. Sue D. W. (2001), "Multidimensional facets of cultural competence", *The Counseling Psychologist* 29(6), 790-821.
 93. Tam T., Hewstone M., Cairns E., Tausch N., Maio G. and Kenworthy J. (2006), "The impact of intergroup emotions on forgiveness in Northern Ireland", *Group Processes and Intergroup Relations* 10(1), 119-35.
 94. Tam T., Hewstone M., Kenworthy J. B., Cairns E., Marinetti C., Geddes L. and Parkinson B. (2008), "Postconflict reconciliation: intergroup forgiveness and implicit biases in Northern Ireland", *Journal of Social Issues* 64(2), 303-20.
 95. Tuning Educational Structures in Europe (n.d.-a), *Approaches to teaching, learning and assessment in competences based degree programmes*, www.unideusto.org/tuningeu/images/stories/archivos/TLA%20PARA%20LA%20PAGINA.pdf.
 96. Tuning Educational Structures in Europe (n.d.-b), *Generic competences*, www.unideusto.org/tuningeu/competences/generic.html.
 97. Tuning Educational Structures in Europe (n.d.-c), *Education – specific competences*, www.unideusto.org/tuningeu/competences/specific/education.html.
 98. Ulrich M. and Oser F. (1999), *Participatory experience and individual competence*, Council of Europe Publishing, Strasbourg.
 99. UNESCO (2013), *Intercultural competences: conceptual and operational framework*, UNESCO, Paris, <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002197/219768e.pdf>.

100. UNESCO (2014), *Global citizenship education: preparing learners for the challenges of the twenty-first century*, UNESCO, Paris, <http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002277/227729E.pdf>.
101. Veldhuis R. (1997), *Education for democratic citizenship: dimensions of citizenship, core competencies, variables and international activities*, Doc DECS/CIT (97)23, Council of Europe, Strasbourg.
102. Zukin C., Keeter S., Andolina M., Jenkins K. and Delli Carpini M. X. (2006), *A new engagement? Political participation, civic life, and the changing American citizen*, Oxford University Press, New York.

Παράρτημα Β

Οι 55 πιθανές δεξιότητες που αναγνωρίστηκαν μέσα από 101 συστήματα δεξιοτήτων

Σημειώστε ότι ο κατάλογος αυτός περιλαμβάνει μόνο δεξιότητες στα 101 συστήματα που κρίθηκαν ότι είναι σχετικά για μια δημοκρατική κουλτούρα. Εξαιρεί άλλες αρμοδιότητες στα συστήματα που έχουν σχέση με άλλα πλαίσια (π.χ. απασχολησιμότητα).

1. Το να δίνουμε αξία/σεβασμός για άλλα άτομα
2. Το να δίνουμε αξία/σεβασμός για τις πολιτισμικές διαφορές και την πολυμορφία
3. Το να δίνουμε αξία/σεβασμός για τα ανθρώπινα δικαιώματα
4. Το να δίνουμε αξία/σεβασμός για τη δημοκρατία
5. Το να δίνουμε αξία/σεβασμός στο δίκαιο, την ισότητα τη δικαιοσύνη την ισονομία, και το γράμμα του νόμου
6. Το να δίνουμε αξία/σεβασμός για τις άλλες κουλτούρες/την πολιτισμική ετερότητα, συμπεριλαμβανομένης της στάσης ανοικτού πνεύματος προς τις άλλες κουλτούρες
7. Ανεκτικότητα
8. Πολιτειακή συνείδηση
9. Υπευθυνότητα
10. Αυτάρκεια και αυτοπεποίθηση
11. Αυτονομία και πρωτοβολία
12. Ανεκτικότητα στην ασάφεια
13. Ικανότητα συνεργασίας και σύμπραξης
14. Ικανότητα επίλυσης συγκρούσεων
15. Ενσυναίσθηση και αποκέντρωση
16. Πολυπρισματισμός
17. Αυτεπίγνωση και αυτογνωσία
18. Επικοινωνιακή ευαισθητοποίηση
19. Γλωσσικές γνώσεις
20. Γλωσσικές και επικοινωνιακές ικανότητες
21. Ικανότητες ακρόασης και παρατήρησης
22. Συναισθηματική επίγνωση

23. Συναισθήματα και κίνητρα αστικής και πολιτικής συμμετοχής
24. Διαχείριση στρες, συναισθηματική ρύθμιση, αυτορρύθμιση
25. Πολιτικό και πολιτειακό ενδιαφέρον
26. Πολιτικές και πολιτειακές απόψεις και πεποιθήσεις
27. Γνώση και κατανόηση της πολιτικής και του νόμου
28. Γνώση και κατανόηση των οικονομικών ζητημάτων και των οικονομιών
29. Γνώση και κατανόηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
30. Γνώση και κατανόηση συγκεκριμένων κουλτουρών
31. Γνώση και κατανόηση της κουλτούρας γενικά
32. Γνώση και κατανόηση των θρησκειών
33. Γνώση και κατανόηση του φυσικού κόσμου και της περιβαλλοντικής βιοσιμότητας
34. Γνώση και κατανόηση της ιστορίας
35. Γνώση και κατανόηση του σημερινού κόσμου
36. Γνώση και ικανότητες των ΜΜΕ (και παραδοσιακά και νέα ΜΜΕ)
37. Ικανότητες ανακάλυψης της γνώσης και της μάθησης μέσω της αλληλεπίδρασης
38. Ικανότητες ερμηνείας και συσχέτισης
39. Ικανότητες γενικής συλλογιστικής και ανάλυσης
40. Δυνατότητα διαφοροποίησης και αξιολόγησης μακροπρόθεσμου έναντι βραχυπρόθεσμου οφέλους, πλεονεκτημάτων ή στόχων
41. Κριτική σκέψη
42. Κριτική πολιτιστική συνείδηση
43. Δεοντολογική/ηθική συλλογιστική, κρίση και ακεραιότητα
44. Λύση προβλημάτων
45. Λήψη αποφάσεων
46. Δημιουργικότητα
47. Ευελιξία και προσαρμοστικότητα
48. Επιμονή
49. Γνωστικός προσανατολισμός ή στίλ
50. Στάσεις στη μάθηση
51. Πρακτικές ικανότητες
52. Διαπολιτισμική συμπεριφορά
53. Πολιτική συμμετοχή
54. Πολιτειακή συμμετοχή
55. Εξειδικευμένες επαγγελματικές δεξιότητες (π.χ. δάσκαλοι, σύμβουλοι υποστήριξης κλπ.)

Παράρτημα Γ

Προτάσεις για περαιτέρω ανάγνωση πέραν των αναφορών που απαριθμούνται στο Παράρτημα Α¹⁴

-
- ▶ Ayton-Shenker D. (1995), *The challenge of human rights and cultural diversity*, United Nations Department of Public Information, DPI/1627/HR, New York.
 - ▶ Bandura A. (1994), "Self-efficacy", in Ramachaudran V. S. (ed.), *Encyclopedia of Human Behaviour*, Vol. 4 (pp. 71-81), Academic Press, New York.
 - ▶ Barrett M. (ed.) (2013), *Interculturalism and multiculturalism: similarities and differences*, Council of Europe Publishing, Strasbourg.
 - ▶ Barrett M. and Zani B. (eds) (2015), *Political and civic engagement: multidisciplinary perspectives*, Routledge, London.
 - ▶ Bertelsmann Foundation (2003), *Civic-mindedness: participation in modern society*, Bertelsmann Foundation Publishers, Gütersloh.
 - ▶ Brady D., Verba S. and Schlozman K. L. (1995), "Beyond SES: a resource model of political participation", *American Political Science Review* 89, 271-94.
 - ▶ Cattle T. (2012), *Interculturalism: the new era of cohesion and diversity*, Palgrave Macmillan, Basingstoke.
 - ▶ Chiu C.-Y. and Hong Y.-Y. (2006), *Social psychology of culture*, Psychology Press, New York.
 - ▶ Coste D. and Cavalli M. (2015), *Education, mobility, otherness: the mediation function of schools*, Language Policy Unit, Council of Europe, Strasbourg.
 - ▶ Council of Europe (1950), *European Convention on Human Rights*, European Court of Human Rights, Council of Europe, Strasbourg, available at www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf, accessed 17 February 2016.
 - ▶ Council of Europe (2001), *Common European framework of reference for languages: learning, teaching, assessment (CEFR)*, Cambridge University Press, Cambridge, available at www.coe.int/t/dg4/linguistic/source/framework_en.pdf, accessed 17 February 2016.

14. Αναφορές σε πρόσθετα υλικά μπορούν να βρεθούν στη σχολιασμένη βιβλιογραφία που έχει παραχθεί από το τρέχον έργο (βλ. www.coe.int/competences για περαιτέρω λεπτομέρειες).

- ▶ Council of Europe (2008), *White Paper on intercultural dialogue: "Living together as equals in dignity"*, Committee of Ministers, Council of Europe Publishing, Strasbourg, available at www.coe.int/t/dg4/intercultural/source/white%20paper_final_revised_en.pdf, accessed 17 February 2016.
- ▶ Council of Europe (2011), *Living together: combining diversity and freedom in 21st century Europe. Report of the Group of Eminent Persons of the Council of Europe*, Council of Europe Publishing, Strasbourg, available at www.coe.int/t/dg4/highereducation/2011/KYIV%20WEBSITE/Report%20on%20diversity.pdf, accessed 17 February 2016.
- ▶ Davis M. H. (1994), *Empathy: a social psychological approach*, Westview Press, Boulder, CO.
- ▶ Deardorff D. K. (ed.) (2009), *The SAGE handbook of intercultural competence*, Sage, Thousand Oaks, CA.
- ▶ Dillon R. S. (2014), "Respect", *Stanford Encyclopedia of Philosophy*, available at <http://plato.stanford.edu/entries/respect>, accessed 17 February 2016.
- ▶ Donnelly J. (2013), *Universal human rights in theory and practice* (3rd edition), Cornell University Press, Ithaca, NY.
- ▶ Eisenberg N. (2003), "Prosocial behavior, empathy, and sympathy", in Bornstein M. H., Davidson L., Keyes C. L. M. and Moore K. A. (eds) (2003), *Well-being: positive development across the life course* (pp. 253-65), Lawrence Erlbaum Associates Publishers, Mahwah, NJ.
- ▶ Eshleman A. (2014), "Moral responsibility", *Stanford Encyclopedia of Philosophy*, available at <http://plato.stanford.edu/entries/moral-responsibility>, accessed 17 February 2016.
- ▶ Feldmann E., Henschel T. R. and Ulrich S. (2000), *Tolerance: basis for democratic interaction*. Bertelsmann Foundation Publishers, Gütersloh.
- ▶ Furnham A. and Marks J. (2013), "Tolerance of ambiguity: a review of the recent literature", *Psychology* 4(9), 717-28.
- ▶ Hua C. W. and Wan K. E. (2011), *Civic mindedness: components, correlates and implications for the public service*, Civil Service College. Singapore.
- ▶ Klein M. (1995), "Responsibility", in Honderich T. (ed.), *The Oxford Companion to Philosophy* (pp. 771-2), Oxford University Press, Oxford.
- ▶ Knauth T. (2010), *Tolerance – a key concept for dealing with cultural and religious diversity in education*, The European Wergeland Centre Statement Series, Oslo.
- ▶ Moore T. (2013), "Critical thinking: seven definitions in search of a concept", *Studies in Higher Education* 38(4), 506-22.
- ▶ Oakes P. J. Haslam S. A. and Turner J. C. (1994), *Stereotyping and social reality*, Blackwell, Oxford.
- ▶ Osler A. and Starkey H. (2005), *Changing citizenship: democracy and inclusion in education*, Open University Press, Maidenhead, Berkshire.
- ▶ Reber A. S. (1985), *The Penguin dictionary of psychology*, Penguin, Harmondsworth.
- ▶ Risager K. (2007), *Language and culture pedagogy: from a national to a trans-national paradigm*, Multilingual Matters, Clevedon.

- ▶ Schwartz S. H. (1992), "Universals in the content and structure of values: theory and empirical tests in 20 countries", in Zanna M. (ed.), *Advances in experimental social psychology* (Vol. 25) (pp. 1-65), Academic Press, New York.
- ▶ Schwartz S. H. (2006), "Les valeurs de base de la personne: théorie, mesures et applications", *Revue française de sociologie* 42, 249-88.
- ▶ Sherrod L. R., Torney-Purta J. and Flanagan C. A. (eds) (2010), *Handbook of research on civic engagement in youth*, John Wiley & Sons, Hoboken, N&J.
- ▶ Stradling R. (2003), *Multiperspectivity in history teaching: a guide for teachers*, Council of Europe Publishing, Strasbourg.
- ▶ United Nations (2015), *Transforming our world: the 2030 agenda for sustainable development*, available at www.un.org/pga/wp-content/uploads/sites/3/2015/08/120815_outcome-document-of-Summit-for-adoption-of-the-post-2015-development-agenda.pdf, accessed 17 February 2016.
- ▶ Verba S., Schlozman K. L. and Brady H. E. (1995), *Voice and equality: civic volunteerism in American politics*, Harvard University Press, Cambridge, MA.

Παράρτημα Δ

Συγγραφείς και συνεργάτες

Κύριος συγγραφέας:

- ▶ Martyn Barrett

Συνεργάτες:

- ▶ Michael Byram, Luisa De Bivar Black, Jaroslav Faltyn, Claudia Lenz, Pascale Mompoin-Gaillard, Ketevan Natriashvili, Milica Popović, Călin Rus, Salvador Sala, Hilligje van't Land, Natalia Voskresenskaya, Pavel Zgaga.

Τμήμα Εκπαίδευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης:

- ▶ Sjur Bergan, Villano Qiriaz, Christopher Reynolds, Mireille Wendling.

Ευχαριστίες:

Το Τμήμα Εκπαίδευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης ευχαριστεί θερμά τα ακόλουθα άτομα που αναθεώρησαν το σχέδιο μοντέλου δεξιοτήτων για μια δημοκρατική κουλτούρα και υπέβαλαν συναφή σχόλια:

- ▶ Erik Amnå, Léonce Bekemans, Cesar Birzea, Lavinia Bracci, Fabiana Cardetti, Marisa Cavalli, Daniel Coste, Leah Davcheva, Darla Deardorff, Miguel Angel Garcia Lopez, Rolf Gollob, Richard Harris, Prue Holmes, Bryony Hoskins, Caroline Howarth, Ted Huddleston, Andreas Körber, Ildikó Lázár, Rachel Lindner, Petr Macek, David Muller, Natia Natsvlishvili, Oana Nestian Sandu, Stavroula Philippou, Alison Phipps, Agostino Portera, Marzena Rafalska, Roberto Ruffino, Hugh Starkey, Olena Styaslavska, Angela Tesileanu, Felisa Tibbitts, Judith Torney-Purta, Angelos Vallianatos, Manuela Wagner, Charlotte Wieslander, Robin Wilson, Ulrike Wolff-Jontofsohn, Fatmiroshe Xhemalaj.

Στο έργο κατάρτισης δεξιοτήτων για μια δημοκρατική κουλτούρα συνέδραμαν επίσης ενεργά και παρέιχαν οικονομική στήριξη τα υπουργεία Παιδείας της Ανδόρρας, της Γεωργίας και της Νορβηγίας.

Sales agents for publications of the Council of Europe

Agents de vente des publications du Conseil de l'Europe

BELGIUM/BELGIQUE

La Librairie Européenne -
The European Bookshop
Rue de l'Orme, 1
BE-1040 BRUXELLES
Tel.: + 32 (0)2 231 04 35
Fax: + 32 (0)2 735 08 60
E-mail: info@libeurop.eu
<http://www.libeurop.be>

Jean De Lannoy/DL Services
c/o Michot Warehouses
Bergense steenweg 77
Chaussée de Mons
BE-1600 SINT PIETERS LEEUW
Fax: + 32 (0)2 706 52 27
E-mail: jean.de.lannoy@dl-servi.com
<http://www.jean-de-lannoy.be>

BOSNIA AND HERZEGOVINA/ BOSNIE-HERZÉGOVINE

Robert's Plus d.o.o.
Marka Marulića 2/V
BA-71000 SARAJEVO
Tel.: + 387 33 640 818
Fax: + 387 33 640 818
E-mail: robertsplus@bih.net.ba

CANADA

Renouf Publishing Co. Ltd.
22-1010 Polytek Street
CDN-OTTAWA, ONT K1J 9J1
Tel.: + 1 613 745 2665
Fax: + 1 613 745 7660
Toll-Free Tel.: (866) 767-6766
E-mail: order.dept@renoufbooks.com
<http://www.renoufbooks.com>

CROATIA/CROATIE

Robert's Plus d.o.o.
Marasovičeva 67
HR-21000 SPLIT
Tel.: + 385 21 315 800, 801, 802, 803
Fax: + 385 21 315 804
E-mail: robertsplus@robertsplus.hr

CZECH REPUBLIC/ RÉPUBLIQUE TCHÈQUE

Suweco CZ, s.r.o.
Klecakova 347
CZ-180 21 PRAHA 9
Tel.: + 420 2 424 59 204
Fax: + 420 2 848 21 646
E-mail: import@suweco.cz
<http://www.suweco.cz>

DENMARK/DANEMARK

GAD
Vimmelskftet 32
DK-1161 KØBENHAVN K
Tel.: + 45 77 66 60 00
Fax: + 45 77 66 60 01
E-mail: reception@gad.dk
<http://www.gad.dk>

FINLAND/FINLANDE

Akateeminen Kirjakauppa
PO Box 128
Keskuskatu 1
FI-00100 HELSINKI
Tel.: + 358 (0)9 121 4430
Fax: + 358 (0)9 121 4242
E-mail: akatilaus@akateeminen.com
<http://www.akateeminen.com>

FRANCE

Please contact directly /
Merci de contacter directement
Council of Europe Publishing
Éditions du Conseil de l'Europe
F-67075 STRASBOURG Cedex
Tel.: + 33 (0)3 88 41 25 81
Fax: + 33 (0)3 88 41 39 10
E-mail: publishing@coe.int
<http://book.coe.int>

Librairie Kléber

1, rue des Francs-Bourgeois
F-67000 STRASBOURG
Tel.: + 33 (0)3 88 15 78 88
Fax: + 33 (0)3 88 15 78 80
E-mail: librairie-kleber@coe.int
<http://www.librairie-kleber.com>

GREECE/GRÈCE

Librairie Kauffmann s.a.
Stadiou 28
GR-105 64 ATHINA
Tel.: + 30 210 32 55 321
Fax: + 30 210 32 30 320
E-mail: ord@otenet.gr
<http://www.kauffmann.gr>

HUNGARY/HONGRIE

Euro Info Service
Pannónia u. 58.
PF. 1039
HU-1136 BUDAPEST
Tel.: + 36 1 329 2170
Fax: + 36 1 349 2053
E-mail: euroinfo@euroinfo.hu
<http://www.euroinfo.hu>

ITALY/ITALIE

Licosa SpA
Via Duca di Calabria, 1/1
IT-50125 FIRENZE
Tel.: + 39 0556 483215
Fax: + 39 0556 41257
E-mail: licosa@licosa.com
<http://www.licosa.com>

NORWAY/NORVÈGE

Akademika
Postboks 84 Blindern
NO-0314 OSLO
Tel.: + 47 2 218 8100
Fax: + 47 2 218 8103
E-mail: support@akademika.no
<http://www.akademika.no>

POLAND/POLOGNE

Ars Polona JSC
25 Obroncow Street
PL-03-933 WARSZAWA
Tel.: + 48 (0)22 509 86 00
Fax: + 48 (0)22 509 86 10
E-mail: arspolona@arspolona.com.pl
<http://www.arspolona.com.pl>

PORTUGAL

Marka Lda
Rua dos Correeiros 61-3
PT-1100-162 LISBOA
Tel: 351 21 3224040
Fax: 351 21 3224044
E mail: apoio.clientes@marka.pt
www.marka.pt

RUSSIAN FEDERATION/ FÉDÉRATION DE RUSSIE

Ves Mir
17b, Butlerova ul. - Office 338
RU-117342 MOSCOW
Tel.: + 7 495 739 0971
Fax: + 7 495 739 0971
E-mail: orders@vesmirbooks.ru
<http://www.vesmirbooks.ru>

SWITZERLAND/SUISSE

Planetis Sàrl
16, chemin des Pins
CH-1273 ARZIER
Tel.: + 41 22 366 51 77
Fax: + 41 22 366 51 78
E-mail: info@planetis.ch

TAIWAN

Tycoon Information Inc.
5th Floor, No. 500, Chang-Chun Road
Taipei, Taiwan
Tel.: 886-2-8712 8886
Fax: 886-2-8712 4747, 8712 4777
E-mail: info@tycoon-info.com.tw
orders@tycoon-info.com.tw

UNITED KINGDOM/ROYAUME-UNI

The Stationery Office Ltd
PO Box 29
GB-NORWICH NR3 1GN
Tel.: + 44 (0)870 600 5522
Fax: + 44 (0)870 600 5533
E-mail: book.enquiries@tso.co.uk
<http://www.tsoshop.co.uk>

UNITED STATES and CANADA/ ÉTATS-UNIS et CANADA

Manhattan Publishing Co
670 White Plains Road
USA-10583 SCARSDALE, NY
Tel: + 1 914 472 4650
Fax: + 1 914 472 4316
E-mail: coe@manhattanpublishing.com
<http://www.manhattanpublishing.com>

Council of Europe Publishing/Éditions du Conseil de l'Europe
F-67075 STRASBOURG Cedex

Tel.: + 33 (0)3 88 41 25 81 – Fax: + 33 (0)3 88 41 39 10 – E-mail: publishing@coe.int – Website: <http://book.coe.int>

Οι σύγχρονες κοινωνίες της Ευρώπης αντιμετωπίζουν πολλές προκλήσεις, όπως, μεταξύ άλλων, χαμηλότερα επίπεδα συμμετοχής στις εκλογές, μεγαλύτερη δυσπιστία απέναντι στους πολιτικούς, υψηλά επίπεδα εγκλημάτων μίσους, μισαλλοδοξίας και προκαταλήψεων εναντίον εθνοτικών και θρησκευτικών μειονοτικών ομάδων και ολόένα και υψηλότερα επίπεδα στήριξης του βίαιου εξτρεμισμού. Οι εν λόγω προκλήσεις απειλούν τη νομιμότητα των δημοκρατικών θεσμών και την ειρηνική συνύπαρξη στην Ευρώπη.

Η τυπική εκπαίδευση είναι σημαντικότατο μέσο για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων. Τα κατάλληλα εκπαιδευτικά μέσα και πρακτικές μπορούν να ενισχύσουν τη συμμετοχή στις δημοκρατικές διαδικασίες, να μειώσουν τη μισαλλοδοξία και τις προκαταλήψεις και να αποδυναμώσουν τη στήριξη του βίαιου εξτρεμισμού. Ωστόσο, για την επίτευξη των εν λόγω στόχων, οι εκπαιδευτικοί πρέπει να κατανοούν με σαφήνεια τις δημοκρατικές δεξιότητες που θα πρέπει να αφομοιώνονται μέσα από τα προγράμματα σπουδών.

Το βιβλίο αυτό παρουσιάζει ένα νέο εννοιολογικό μοντέλο δεξιοτήτων που χρειάζονται οι πολίτες για να συμμετέχουν σε μια δημοκρατική κουλτούρα και να συμβιώνουν ειρηνικά σε πολιτισμικά ποικιλόμορφες κοινωνίες. Δύο χρόνια εντατικής εργασίας χρειάστηκαν για την κατάρτιση αυτού του μοντέλου, το οποίο έλαβε σθεναρή στήριξη από διακεκριμένους εμπειρογνώμονες στον χώρο της εκπαίδευσης στη διάρκεια διεθνούς διαβούλευσης. Το βιβλίο περιγράφει λεπτομερώς το μοντέλο δεξιοτήτων καθώς και τις μεθόδους που εφαρμόστηκαν για την εκπόνησή του. Το μοντέλο παρέχει στερεή εννοιολογική βάση για τη μελλοντική ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών, παιδαγωγικών μεθόδων και αξιολογήσεων στον τομέα της εκπαίδευσης όσον αφορά τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η εφαρμογή του θα επιτρέψει την αποτελεσματική αξιοποίηση των εκπαιδευτικών συστημάτων προκειμένου να προετοιμάσουν τους μαθητές να γίνουν ενεργοί και ανεκτικοί δημοκρατικοί πολίτες. Το βιβλίο αποτελεί το πρώτο στοιχείο του πλαισίου αναφοράς δεξιοτήτων για μια δημοκρατική κουλτούρα του Συμβουλίου της Ευρώπης. Αποτελεί απαραίτητο ανάγνωσμα για όλους τους αρμοδίους χάραξης πολιτικής σε θέματα εκπαίδευσης και τους επαγγελματίες του κλάδου της εκπαίδευσης όσον αφορά τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη, τα ανθρώπινα δικαιώματα και διαπολιτισμικά θέματα.

www.coe.int

Το Συμβούλιο της Ευρώπης είναι ο επιφανέστερος οργανισμός προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων της ευρωπαϊκής ηπείρου. Περιλαμβάνει 47 κράτη μέλη, 28 από τα οποία είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όλα τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης έχουν υπογράψει την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ένα σύμφωνο που έχει σχεδιαστεί για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων επιβλέπει την εφαρμογή της Σύμβασης στα κράτη μέλη.

<http://book.coe.int>
ISBN 978-92-871-8520-4
€13 / US\$26

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

9 789287 185204